

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ЕНЦИКЛОПЕДИЧНЕ ВИДАВНИЦТВО»

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТЕМАТИЧНИЙ РЕЄСТР ГАСЕЛ

**З НАПРЯМУ
«ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ»**

Київ, 2016

УДК

ББК

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво»
(Протокол №6 від 30 листопада 2016 р.)*

Рецензенти:

Бордюгова А. Ю. – кандидат юридичних наук

Карленко В. П. – кандидат педагогічних наук, професор

Лизогуб В. С. – доктор біологічних наук, професор

**ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ. ТЕМАТИЧНИЙ РЕЄСТР
ГАСЕЛ з напрямку «Фізичне виховання і спорт»** / Укладач: Чорна М. В.;
за ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. – К: Державна наукова установа
«Енциклопедичне видавництво», 2016. – 144 с.

Тематичний реєстр гасел підготовлено з метою систематизації, категоризації та узагальнення інформативного матеріалу з напрямку «Фізичне виховання і спорт». Видання складається з передмови та переліку термінів окремого напрямку, включених до загального універсального видання «Велика українська енциклопедія».

Наукове видання призначене для викладачів, аспірантів, студентів фізкультурного профілю, усіх, хто здійснює наукові дослідження в галузі фізичної культури та спорту.

УДК

ББК

ISBN

© Державна наукова установа «Енциклопедичне
видавництво», 2016

ПЕРЕДМОВА

Пропоноване видання є спробою виокремити із загального реєстру гасел енциклопедії універсального типу тематичну складову з напрямку «Фізичне виховання і спорт». Скомпонований реєстр гасел зазначеного напрямку передбачає категоризацію та систематизацію інформативного матеріалу, має на меті сприяти комплексному осягненню окресленого сегменту та кращому орієнтуванню авторів майбутніх статей. Поряд зі світовими здобутками в царині фізичної культури і спорту основну увагу акцентовано на увиразненні українського чинника у світовій історії спорту.

Вироблення критеріїв відбору гасел до Великої української енциклопедії з напрямку «Фізичне виховання та спорт» базоване на використанні досвіду української та зарубіжної енциклопедистики. Зокрема досліджено енциклопедійну історію напрямку Української радянської енциклопедії (УРЕ), сучасних українських енциклопедій – «Енциклопедія сучасної України» (ЕСУ), «Універсальний словник-енциклопедія» (УСЕ), «Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях», «Енциклопедія олімпійського спорту України тощо»¹. Водночас доводиться констатувати, що у вітчизняній енциклопедистиці зазначений напрям представлений доволі фрагментарно. Натомість значно вагомішими видаються здобутки зарубіжної енциклопедистики, де цей напрям вагомо рельєфніший та репрезентативніший. Зокрема йдеться про найвідоміші зарубіжні енциклопедії – «Британіка», «Енциклопедія світового спорту: з найдавніших часів до сучасності», «Велика олімпійська енциклопедія», «Олімпійська енциклопедія» та ін.².

¹ Енциклопедія сучасної України / [НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАН України; редкол.: Дзюба І. М. та ін.]. – Київ : Координац. бюро Енцикл. Сучас. України НАН України. – Т. 1: А. – 2001. – 824 с.; Універсальний словник-енциклопедія. USE / керівник проекту: О. Коваль; [ред. рада: М. Попович, І. Дзюба, Н. Корнієнко, Н. Мазепа, Н. Яковенко]. – Л., 2006. – 1432 с.; Українська радянська енциклопедія / Гол. ред.: М. П. Бажан. – К.: УРЕ. – Т. 1: А – Богунці. – 1959. – 640 с.; Булатова М. М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях / М.М. Булатова. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 400 с.; Енциклопедія олімпійського спорту України / За аг. ред. В. М. Платонова. – К.: Олімп. л-ра, 2005. – 463 с.

² Encyclopaedia Britannica. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.britannica.com>; Encyclopedia of World Sport. From Ancient Times To The Present / Levinson D., Christensen K. – Oxford: Oxford University Press, 1999. – 507 р.; Штейнбах В. Л. Большая олимпийская энциклопедия: В 2 т. – М.: Олимпия Пресс, 2006; Олимпийская энциклопедия. – М.: Издательство «Советская энциклопедия», 1980. – 480 с.

В єдиній універсальній енциклопедії попереднього століття – Українській радянській енциклопедії (УРЕ) питання фізичного виховання та спорту знайшли певне висвітлення. Однак питома складова статей з фізичного виховання та спорту загалом незначна. Згаданий напрям репрезентовано у ній доволі стисло, особливо це стосується статей біографічного характеру.

Біографічні статті відповідного напрямку в УРЕ були поділені за принципом: вітчизняні спортсмени (до цієї категорії віднесено спортсменів СРСР), українські спортсмени, зарубіжні спортсмени та спортивні діячі. Надзвичайно мало УРЕ висвітлює зарубіжних спортсменів та спортивних діячів, обмежуючись статтями про засновника Міжнародного олімпійського комітету П'єра де Кубертена та чемпіонів світу із шахів. Немає, на жаль, і статей про зарубіжних олімпійських чемпіонів, подана стаття тільки про 9-разового олімпійського чемпіона, фінського легкоатлета Паво Нурмі. Серед зарубіжних представників футболу згадується тільки бразильський футболіст Пеле.

До пропонованого тематичного словника увійшли:

1) *базові поняття* – це категорії й терміни, які мають багато похідних, є узагальненими для окремих категорій гасел; без них практично неможливе прочитання інших статей (наприклад, вид спорту, напрям спорту, заклад фізичної культури і спорту, спортивна організація, фізкультурно-спортивні товариства, спортивний інвентар тощо);

2) *спеціалізовані гасла* – терміни, у яких немає або є кілька похідних, однак, зважаючи на вузьку спеціалізацію, ми не вносимо їх, а подаємо в одній статті, у якій прописуємо основні складові (наприклад, спортсмен (спортсмен-аматор, спортсмен-професіонал), види спорту інвалідів (види спорту інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату, вадами зору, слуху та розумового і фізичного розвитку) тощо).

3) *терміни, які входять до певної категорії за формальними ознаками* (наприклад, усі фізкультурно-спортивні товариства, які мають всеукраїнський статус);

4) *терміни, що описують основні явища, події, закономірності та процеси у спорті*;

5) *персоналії*.

У процесі роботи над напрямом «Фізичне виховання та спорт» виокремлено такі основні категорії:

напрями спорту – відповідно до Закону України «Про фізичну культуру та спорт» та паспорту зі спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт;

напрями фізичної культури – відповідно до Закону України «Про фізичну культуру та спорт» та паспортів зі спеціальностей 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення; 24.00.03 – фізична реабілітація;

класифікація видів спорту та дисциплін (групи видів спорту) – олімпійська кваліфікація видів спорту³;

³ Платонов В. Н., Гуськов С. И. Олимпийский спорт: учебник для студентов вузов физического воспитания и спорта: в 2 кн. – К.: Олимп. лит., 2000. – Кн. 1. – 496 с.

види спорту (олімпійські види відповідно до офіційних документів МОК; види спорту, виключені з олімпійської програми, показові види на Олімпійських іграх, а також неолімпійські види спорту, визнані в Україні)⁴.

спортивні дисципліни – дисципліни видів спорту, які входять до програми Олімпійських ігор⁵;

спортивні події та заходи – внесено перелік усіх Олімпійських ігор (Літні – з 1896 року, Зимові – з 1924 року). При укладанні гасел з цих міжнародних змагань, керувалися офіційними документами МОК, у яких визначено місце та період проведення змагань, інші країни-кандидати на проведення ігор, кількість країн-учасниць, спортсменів, видів спорту, дисциплін; спортивні об'єкти, олімпійські емблеми, талісмани тощо⁶. Відповідно до паспорту зі спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт внесені гасла про Дефлімпійські ігри, Спеціальні Олімпіади. Були додані також гасла про найвідоміші змагання з окремих видів, зокрема, Ліга чемпіонів УЄФА, «Формула-1», «Турніри Великого шолома» («Гранд Слем»), «Тур де Франс», Чемпіонат Європи з футболу 2012 року (зважаючи на те, що проводились в Україні) тощо;

фізкультурно-спортивні товариства – всеукраїнські товариства, добровільні спортивні товариства радянського періоду, а також найвідоміші спортивні товариства Західної України початку ХХ ст.;

спортивний інвентар – обладнання та інвентар спеціального призначення з олімпійських видів спорту відповідно до наказу «Про затвердження нормативів обладнання та інвентарю, що рекомендуються для оснащення спортивних споруд, на яких здійснюється підготовка національних збірних команд», не враховуючи інвентарю додаткового призначення (наприклад, стійки, колеса велосипедні, колеса дискові, полозки, підніжки, подушка для каное, дріт оцинкований тощо);

спортивні споруди – основні спортивні споруди, призначені безпосередньо для спортивних, фізкультурно-оздоровчих занять, які внесено до «Електронного реєстру спортивних споруд України», а також регулюються чинним законодавством;

стадіони – усі стадіони, де проводились матчі чемпіонату Європи 2012 р. в Україні, а також ті, на яких проводяться матчі Прем'єр-ліги;

спортивні професії – відповідно до чинного законодавства;

футбольні клуби – десять найкращих футбольних клубів ХХІ ст., представлені Міжнародною федерацією футбольної історії і статистики IFFHS, а також десять найуспішніших українських клубів вищої та Прем'єр-ліги;

⁴ Factsheet The Programme Of The Games Of The Olympiad Update. – Switzerland, october 2013; Factsheet The Programme Of The Olympic Winter Games Update. – Switzerland, 31 october 2013; Наказ Міністерства спорту від 30.09.2015 № 3561 «Про затвердження реєстру визнаних видів спорту в Україні». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dsmsu.gov.ua/media/2015/10/06/2/Reestr_viznanih_vidiv_sporty_v_Ykrayini__veresen_2015_.pdf

⁵ Там само.

⁶ Див.: Factsheet The Games Of The Olympiad Update. – Switzerland, 28 October 2013; Factsheet The Olympic Winter Games Update. – Switzerland, 12 September 2014.

спортивні організації – громадські організації, які опікуються видами спорту в Україні – відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт», міжнародні керівні спортивні організації, які опікуються олімпійським та паралімпійським рухом. Також відповідно до «Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті», паспортів спеціальностей тощо. У порталній версії планується подання міжнародних спортивних федерацій, які опікуються олімпійськими видами спорту;

законодавство у сфері спорту – основні закони, які регулюють спортивні відносини на міжнародному рівні;

теорії спортивного тренування – які відображені у паспортах спеціальностей та у «Екзаменаційних вимогах до кандидатського мінімуму зі спеціальності 24.00.02 – «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» та ін.

Будь-яка категоризація чи систематизація є доволі ретельною, кропіткою й складною справою. Варто акцентувати на виявлених у ході вивчення енциклопедійної історії розбіжностях: доволі часто відомості, наведені в енциклопедіях, розходяться з офіційними документами. Зокрема йдеться про характер визначень олімпійських видів спорту. Так, вітчизняні енциклопедії подають олімпійські дисципліни, як окремі види спорту, або навіть виключені види з олімпійської програми як олімпійські. Те ж саме бачимо і в офіційних документах України. Наприклад, у «Реєстрі визнаних видів спорту в Україні», що регулюється наказом Міністерства молоді та спорту України від 11.03.2015 № 639, серед олімпійських видів фігурує бейсбол і софтбол. Однак ці види спорту не входять до олімпійської програми ще з 2008 року (хоча, як варіант, можна говорити про зміни на перспективу – не виключено, що вони знову можуть увійти до неї).

Компаративний аналіз енциклопедійної історії дозволяє стверджувати, що доволі проблемною виявилася коректність формулювання гасел. За час проведення Олімпійських ігор багато видів спорту чи змагань зникли (наприклад, крикет, перетягування канату тощо). Інші були прийняті (наприклад, триатлон і тхеквондо). Деякі види спорту були знову введені після того, як були зняті (такі як теніс, стрільба з лука, регбі, гольф, керлінг). Відповідне рішення про включення виду спорту до програми ігор затверджується Міжнародним олімпійським комітетом (МОК). Останній визначає програму Олімпійських ігор, приймає або відмовляється від нових видів спорту, дисциплін, подій тощо.

Доволі складною видається проблема категоризації. Зокрема, у процесі опрацювання категорії «стадіони» виникла проблема з визначенням критеріїв відбору міжнародних стадіонів. Спочатку як критерій розглядалася кількість осіб, що вміщував стадіон: для країн Європи, Пд. Америки, Африки та Океанії – від 80 тис. осіб, для Пн. Америки та країн Азії – від 100 тис., а також найстаріші стадіони США, які були побудовані до 1939 року та водночас вміщують від 80 тис. осіб. Кількісні показники засвідчили доволі вагому репрезентативність стадіонів, іподромів, гоночних трас тощо, причому найбільша питома вага їх припадала на США. Натомість за обраними критеріями унікальні та найстаріші стадіони Європи (які не славляться великою місткістю) опинилися поза реєстром. Серед альтернативних розглядався також критерій відбору стадіонів, де відбувалися

відкриття Олімпійських ігор. Однак, на нашу думку, питання критеріїв відбору гасел цієї категорії потребує широкого й ретельного обговорення фахівцями.

Однією з вагомих складових реєстру є біографістика. У ході укладання гасел до ВУЕ були визначені критерії включення біографічних статей про вітчизняних й зарубіжних спортсменів:

I. *Засновники шкіл, популяризатори спорту.*

II. *Спортсмени діаспори, які мали визначні здобутки на міжнародній арені.*

III. *Вітчизняні спортсмени:*

1. Любительський (аматорський) спорт:

- а) всі чемпіони та призери Олімпійських ігор;
- б) чемпіони світу (з олімпійських видів спорту);
- в) чемпіони Європи (з олімпійських видів спорту);
- г) українські рекордсмени (з олімпійських видів спорту).

Найближчим часом плануємо розпочати роботу над внесення до реєстру гасел ВУЕ прізвищ українських призерів, які показують надзвичайно високі результати та посідають передові місця у фінальних медальних заліках Паралімпійських ігор. Запрошуємо спортсменів та фахівців долучитися до наповнення відповідної складової реєстру ВУЕ.

2. Професійний спорт:

бокс: чемпіони за версіями WBA, WBC, IBF, WBO;

футбол – володарі «Золотого м'яча», Ліги чемпіонів, Кубка володарів кубків (Кубок УЄФА), Суперкубка УЄФА;

найсильніші українські спортсмени в світі (наприклад, І. М. Піддубний, В. Я. Вірастюк тощо).

3. Тренери, які мають видатні досягнення в спорті (зокрема, створили власну школу, виховали олімпійських призерів, сприяли розвитку спорту в Україні тощо). У футболі – тренери українських команд, за яких були здобуті найвищі досягнення (володарі Кубка володарів кубків, Кубку УЄФА, Суперкубка УЄФА);

4. Спортивні функціонери (президенти Національного олімпійського комітету, Національного Комітету спорту інвалідів України).

IV. *Зарубіжні спортсмени:*

1) Любительський спорт – багаторазові олімпійські чемпіони (від 5 і більше, можливі виключення); зарубіжні рекордсмени – чинні рекордсмени (з олімпійських видів спорту). Популяризатори фізичного виховання та спорту, засновники шкіл, ініціатори відновлення олімпійського руху тощо.

2) Професійний спорт:

бокс – абсолютні чемпіони у важкій вазі за умови, якщо вони є чемпіонами не менше, ніж у трьох версіях одночасно;

для ралійних перегонів: чемпіон, що має найбільшу кількість перемог;

для перегонів Формули 1: чемпіон, що має найбільшу кількість перемог;

для тенісистів: найбільша кількість перемог на турнірах Великого шолома в одиночному розряді (по три особи для чоловіків та жінок);

для хокеїстів НХЛ – троє перших зі списку «100 кращих гравців НХЛ усіх часів», а також хокеїсти українського походження, які потрапили до даного списку;

для баскетболістів НБА – дворазові олімпійські чемпіони, які водночас входять до списку кращих гравців НБА;

для чоловічого футболу – володарі «Золотого м'яча» (більше двох разів); багаторазові переможці в категорії «Гравець року ФІФА» (більше трьох разів). Також вносимо першу десятку зі «Списку найкращих футболістів XX сторіччя за версією IFFHS» (Міжнародної федерації футбольної історії та статистики). Зважаючи на масовість та популярність цього виду спорту, вносимо кращих футбольних тренерів ХХІ ст. (перша 10 рейтингу, оприлюдненого Організацією футбольної статистики IFFHS);

для жіночого футболу – багаторазові переможниці в категорії «Футболістка року ФІФА» (більше п'яти разів);

шахи – всі абсолютні чемпіони світу з шахів (чоловіки та жінки) – визнані міжнародною організацією шахістів ФІДЕ, а також Професійною Шаховою Асоціацією (ПША);

3) Спортивні функціонери (всі президенти Міжнародного олімпійського комітету та Міжнародного паролімпійського комітету).

Серед критеріїв відбору до реєстру гасел друкованої версії внесено імена зарубіжних спортсменів, які завоювали від п'яти золотих олімпійських медалей (однак у поргальній версії критерій може бути інший). Ми свідомі також того, що для окремих видів спорту (боротьба, гандбол, волейбол, гольф) не притаманна велика кількість медалей для одного спортсмена, як це зустрічається у спортсменів з гімнастики, водних видів спорту тощо. Адже, порівнюючи боротьбу та водні види спорту, розуміємо, що спортсмен, який спеціалізується на боротьбі, має можливість завоювати медаль тільки в одній ваговій категорії, на відміну від спортсмена у плаванні, який має можливість взяти участь у змаганнях (подіях) на різних дистанціях, естафетах та завоювати кілька медалей на одній Олімпіаді, яскравим прикладом чого є здобутки М. Фелпса (23 золоті олімпійські медалі станом на 2016 рік).

Запропоновані критерії добору гасел мають рекомендаційний характер і можуть коригуватися в процесі роботи над підготовкою ВУЕ.

Пропоноване видання розглядаємо не як остаточний догматизований варіант, а лише як проект для обговорення. Ми свідомі того, що є чимало прогалин, які без допомоги фахівців нам не заповнити. Серед проблем – обмеженість інформації (інколи, повністю її відсутність) зокрема про українських спортсменів, тренерів, популяризаторів спорту тощо).

Особливу подяку висловлюємо за допомогу при укладанні словника спортивному юристу, к.ю.н., спеціалісту зі спортивного права, майстру спорту з легкої атлетики А. Ю. Бордюговій. Сподіваємось на співпрацю з професіоналами, науковими установами, навчальними закладами, небайдужими до спорту. Це сприятиме всебічному охопленню проблем напряму, виробленню критеріїв відбору гасел та якісному змістовному наповненню проекту державної ваги – Великої української енциклопедії. Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво» запрошує до обговорення проекту тематичного словника гасел за напрямом «Фізична культура і спорт» і буде вдячна за зауваження та пропозиції.

ТЕМАТИЧНИЙ РЕЄСТР ГАСЕЛ

Абраменко, Володимир Григорович (1934), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1977)

Абрамов, Олексій Володимирович (1951), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1988)

Абрамова, Неллі Михайлівна (1940), спортсменка, волейболістка, срібна олімпійська призерка (1964)

Абсолютний чемпіон, звання, яке присвоюється спортсмену, який є переможцем 1) по сумі результатів, показаних у окремих дисциплінах одного виду спорту (наприклад, гімнастика); 2) незалежно від вагової категорії спортсменів (бокс, боротьба)

«**Авангард**», спортивне товариство профспілок УРСР, створене у 1957 р.

«**Авангард**», стадіон, розташований у Луганську, вміщує 22 288 осіб, діє з 1951 р.

«**Авангард**», стадіон, розташований у Луцьку, вміщує 12 080 осіб, діє з 1960 р.

Авдєєв, Михайло Михайлович (1931–2000), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1967), СРСР (1975)

Авдєєнко, Геннадій Валентинович (1963), спортсмен, легкоатлет, олімпійський чемпіон (1988), чемпіон світу (1983)

Авдієвський, Сергій Макарович (1940), спортсмен, тренер (бокс), Заслужений тренер України (1975) та СРСР (1978)

Авербах, Леонід Вікторович (1038–1998), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер УРСР (1983)

Авіамоделльний спорт, вид спорту, змагання з конструювання та виготовлення моделей літальних апаратів (планерів, літаків, вертольотів тощо) та в керуванні ними при польотах на швидкість, дальність, тривалість польоту та у виконанні фігур вищого пілотажу

Авіаційний спорт, вид спорту, який об'єднує всі види спортивної діяльності, пов'язані з використанням літальних апаратів

Авілов, Микола Вікторович (1948), спортсмен, легкоатлет, олімпійський чемпіон (1972), бронзовий олімпійський призер (1976)

Авраменко, Галина Геннадіївна (1986), спортсменка (кульова стрільба), багаторазова чемпіонка та призерка чемпіонатів світу і Європи

Авраменко, Геннадій Вікторович (1965), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), бронзовий олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1986–1988, 1990) та Європи (1985, 1987, 1988, 1990–1992, 1999)

Автодром, земельна ділянка, обладнана для змагань з автомобільного спорту і випробування автомобілів

Автокрос, перегони на ґрунтовій кільцевій трасі. Див. *Автомобільний спорт*

Автомобільний спорт, вид спорту, змагання на різних видах автомобілів (гоночних, серійних, спортивних тощо) на пересіченій місцевості, шосе та спорудах різного типу

Автомодельний спорт, вид спорту, змагання з конструювання і виготовлення моделей автомобілів, управління ними під час випробування на спеціальних трасах

Авторалі, комплексні змагання з автомобільного спорту на точність дотримання заданого графіку руху за певним шляховим маршрутом

Автослалом, («фігурне водіння», «швидкісне маневрування») – гонки на час по розміченій стійками (конусами, покришками) території зі складною трасою (круті повороти, змійки, розвороти на 180 градусів заднім і переднім ходом, і т. п.). Див. *Автомобільний спорт*

Автохронометрія, спосіб автоматичного вимірювання часу, який здійснюється за допомогою спеціальних технічних приладів та виключає безпосередню участь людини у хронометруванні, що і забезпечує високу точність отримуваних кількісних даних

Агєєв, Віталій Борисович (1964), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шпагах), чемпіон Європи (1990, 1994)

Аграновський, Мирон Андрійович (1914–1982), спортсмен, тренер (лижний спорт), Заслужений тренер УРСР (1963)

Адаптація у спорті, одна із складових, на яких базується побудова процесу фізичного виховання та спортивного тренування. Пристосування

будови і функцій організму, його органів і клітин до умов середовища, величини і характеру фізичних навантажень

Адаптивна фізична культура, див. *Фізична культура*

Адаптивне фізичне виховання, див. *Фізичне виховання*

Адаптивний спорт, див. *Спорт інвалідів*

Аджи, Рустам Іванович (1973), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон світу (1995)

Аеробіка, вид спорту, різновид гімнастики, де спортсмени виконують вправи під ритмічну музику

Айвазян, Артур Суренович (1973), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), олімпійський чемпіон (2008), чемпіон світу (1994, 1998) та Європи (1999)

Айдаров, Олексій Петрович (1974), спортсмен, біатлоніст, бронзовий олімпійський призер (1998), чемпіон світу (1999), чемпіон етапу Кубка світу (1997)

Айзенштадт, Юхим Самійлович (1928–?), спортсмен, тренер (важка атлетика). Підготував Жаботинського Л. І.

Айкідо, вид спорту, бойове мистецтво, система самозахисту, яка базується на поєднанні технічних прийомів та захисної зброї не для нанесення травм, а з метою нейтралізації та контролю нападника

Аймар, Лусіана Паула (1977), спортсменка, хокеїстка на траві, чемпіонка світу, 8-разова хокеїстка року за версією Міжнародної федерації хокею на траві

Академічне веслування, вид спорту, змагання на човнах з виносними кочетами, сидячи спиною вперед на рухомих каретках «банках». Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Академічний човен, спортивний інвентар, човен з виносними кочетами

Аквабайк, вид спорту, змагання на гідроциклах (водних мотоциклах), у якому спортсмени демонструють майстерність у проходженні маршруту

Аквабайк, (гідрорайдер, підводяний велосипед, гідротренажер), спеціальне обладнання, яке розроблено для використання у відкритих або закритих басейнах, глибиною 110–170 см.

Акваланг, автономний апарат для дихання людини під водою, винайдений 1943 р. ученими Ж.-І. Кусто й Е. Ганьяном. Застосовується в підводному спорті, для рятувальних робіт, підводних досліджень тощо

Акименко, Владислав Іванович (1953), спортсмен, яхтсмен, срібний олімпійський призер (1976), чемпіон світу та Європи (1973)

Акробатика, 1) вид спорту, змагання з виконання акробатичних вправ, пов'язаних із збереженням рівноваги (балансування) і обертанням тіла з опорою і без опори; 2) вид фізичних вправ типу гімнастичних, які широко застосовують як спеціальні допоміжні засоби в багатьох ін. видах спорту; 3) один із видів мистецтва цирку, естради, театру, особливістю якого є майстерне володіння тілом, високий розвиток мускулатури, пластичність

Акробатичний рок-н-рол, вид спорту, танець, який поєднує танцювальні рухи з акробатичними елементами

Аксьонов, Віктор Вікторович (1937), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1980)

Аксьонов, Віктор Іванович (1941), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1976)

Аксьонова (Шоповалова), Людмила Василівна (1947), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (1976)

Активний відпочинок, діяльність, яка передбачає чергування роботи окремих м'язових груп організму, а також зміну її характеру та умов з метою прискорення відновлювальних процесів

Алварян, Павло Семенович (1925–1962), спортсмен, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер УРСР (1956)

Алдатов, Ібрагім Ерікович (1983), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон світу (2006, 2013)

Алексєєв, Василь Іванович (1942–2011), спортсмен, важкоатлет, чинний рекордсмен світу, 2-разовий олімпійський чемпіон (1972, 1976), 8-разовий чемпіон світу (1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977), 8-разовий чемпіон Європи (1970-1975, 1977, 1978), заслужений майстер спорту СРСР (1970), заслужений тренер СРСР (1991)

Алексєєва (Отрошко), Людмила Павлівна (1933), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), чемпіонка Європи (1959, 1960)

Алексєєнко, Олена Лук'янівна (1914–1984), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер СРСР (1964)

Алюр, вид поступального руху коня

Альметов, Олександр Давлетович (1940–1992), спортсмен, хокеїст, олімпійський чемпіон (1964), бронзовий олімпійський призер (1960), 5-разовий чемпіон світу (1963–1967)

Альошін, Олександр Олександрович (1892–1946), шахіст, чемпіон світу (1927–1935, 1937–1946)

Альпініада, масові комплексні навчально-спортивні та ювілейні заходи з альпінізму, об'єднані загальним керівництвом

Альпінізм, вид спорту, змагання зі сходження на вершини гір по складним, важкодоступним маршрутам за допомогою альпіністського спорядження

Альсгорд, Томас (1972), спортсмен, лижник, 5-разовий олімпійський чемпіон (1994, 1998, 2002), срібний олімпійський призер (1994), 6-разовий чемпіон світу (1995, 1997, 1999, 2001, 2003)

Аматорський спорт, див. *Любительський спорт*

Американський футбол, вид спорту, командна гра з овальним м'ячем на прямокутному полі

Аморос, Франсиско (1767–1848), педагог, військовий діяч, організатор фізичного виховання Іспанії та Франції. Створена ним система гімнастики отримала назву «природно-прикладної»

Амплітуда рухів, розмах рухів окремих частин тіла по відношенню один до одного чи всього тіла по відношенню до снаряду

Ан (Ан Хен Су), Віктор (1985), спортсмен, ковзаняр (шорт-трек), 6-разовий олімпійський чемпіон (2006, 2014), бронзовий олімпійський чемпіон (2006)

Ананд, Вішванатан (1969), шахіст, чемпіон світу (2007–2013)

Андрєв, Борис Костянтинович (1918–1997), тренер (бокс), Заслужений тренер України (1967)

Андрєєва, Євгенія Сергіївна (1976), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), чемпіонка світу (1998)

Андріанов, Микола Юхимович (1952–2011), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 7-разовий олімпійський чемпіон (1972, 1976, 1980), 5-разовий срібний (1972, 1976, 1980) та 3-разовий бронзовий (1972, 1976, 1980) олімпійський призер, 4-разовий чемпіон світу (1974, 1978, 1979)

Андрієвський, Вадим Олексійович (1912–1994), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), тренер, творець львівської школи фехтування,

заслужений тренер СРСР (1957). Понад 25 років тренер збірної команди СРСР та УРСР з фехтування. Один із перших підготував підручник із даного виду спорту

Андрійцев, Валерій Олександрович (1987), спортсмен, борець (вільний стиль), срібний олімпійський призер (2012)

Андросов, Геннадій Іванович (1939), спортсмен, плавець, чемпіон Європи (1962)

Анкетіль, Жак (1934–1987), спортсмен, велосипедист, 5-разовий переможець «Тур де Франс» (1957, 1961–1964)

Анохін, Олександр Костянтинович (1882–1920), теоретик і практик гімнастики, важкої атлетики, популяризатор спорту в Україні та Росії, голова Київського олімпійського комітету, який організував підготовку та проведення першої Російської Олімпіади (1913). Володар першого в Російській імперії диплому «Тренер з важкої атлетики» (1908)

Антидопінгова організація, організація, яка відповідає за прийняття правил, ініціювання, виконання або посилення будь-якої частини процесу допінг-контролю

Антидопінговий кодекс олімпійського руху, олімпійський антидопінговий кодекс, що є обов'язковим для всього олімпійського руху

Антидопінговий контроль, див. *Допінг-контроль*

Антична гімнастика, комплекс фізичних вправ, які використовувались в давньогрецьких системах виховання

Антіпов, Анатолій Сергійович (1947), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1985)

Антонова, Олена Анатоліївна (1972), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2008)

Антонюк (Преображенська) Ніна Іллівна (1956), веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980), чемпіонка світу (1978, 1979)

Анчелотті, Карло (1959), спортсмен, футболіст, тренер

Апеляція в спорті, оскарження рішення судді спортивних змагань у вищий суддівський орган у формі протесту

Аперкот, удар знизу у боксі, який застосовується в основному, в ближньому бою

Арбітр у спорті, див. *Суддя у спорті*

Арена, овальний майданчик для поєдинків або ігор в центрі амфітеатру, цирку, стадіону

«**Арена Львів**», футбольний стадіон у Львові, вміщує 32 767 осіб, діє з 2011 р.

Аржаннікова, Людмила Леонідівна (1958), спортсменка, лучниця, бронзова олімпійська призерка (1992), чемпіонка світу та Європи

Аржанов, Євген Олександрович (1948), спортсмен, легкоатлет, срібний олімпійський призер (1972), чемпіон Європи (1971)

Армспорт (армрестлінг), вид спорту, єдиноборство руками на спеціально обладнаному столі (армстіл)

«**Арсенал**», футбольний клуб, один з найвідоміших і найсильніших клубів Великої Британії та світу, заснований у 1886 р.

Архипенко, Василь Альбертович (1957), спортсмен, легкоатлет, срібний олімпійський призер (1980)

Асоціації МСФ, спортивні організації, які об'єднують Міжнародні спортивні федерації

Асоціації НОК, спортивні організації, які об'єднують Національні олімпійські комітети

Астахова, Поліна Григорівна (1936–2005), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 5-разова олімпійська чемпіонка (1956, 1960, 1964), 2-разова срібна (1960, 1964) та 3-разова бронзова (1956, 1960, 1964) олімпійська призерка, чемпіонка світу (1958, 1962), 3-разова чемпіонка Європи (1959, 1961)

Аташе олімпійський, посередник між Організаційним комітетом олімпійських ігор та Національним олімпійським комітетом

Атлет, людина, яка вирізняється своїми фізичними якостями

Аут, термін, що у спортивних іграх з м'ячем означає виліт м'яча за межі поля, спортивного майданчика. У змаганнях з боксу – визнання боксера, що впав, переможеним

Аутсайдер у спорті, спортсмени або команда, що посідають останні місця в змаганнях

Бабаков, Сергій Олексійович (1965), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер України (1999)

Бабакова, Інга Альвідосівна (Буткус, Інgrid) (1967), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (1996), чемпіонка світу (1999)

Бабич, Іоланта Євгенівна (1972), спортсменка, лучниця, чемпіонка Європи (1998)

Бабкін, Олександр Федорович (1914–2000), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1960)

«**Баварія**», футбольний клуб, один з найвідоміших і найсильніших клубів Німеччини та світу, заснований 1900 р.

Бавер, Джонні (спр. ім'я – Джон Кішкан) (1924), спортсмен, професійний хокеїст, входить до «Списку 100 найкращих гравців НХЛ». За походженням українець

Багатоборство, 1) дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми; 2) вид спорту, дисципліна, у яких головною особливістю є змагання з кількох дисциплін одного чи кількох видів спорту (сучасне п'ятиборство, легкоатлетичне семиборство і десятиборство, триатлон, лижне двоборство, біатлон)

Багатоборство тілоохоронців, вид спорту, змагання, у якому спортсмени демонструють майстерність у виконанні низки вправ, серед яких рукопашний бій, забезпечення безпеки особи, що охороняється під час пішого супроводу, надання першої медичної допомоги і евакуація з зони ризику, стрільцькі вправи, прийоми екстреного водіння та подолання смуги перешкод на автомобілі, пошук вибухових пристроїв в автомобілі тощо

Багач, Олександр Миколайович (1966), спортсмен, легкоатлет, бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон Європи (1998)

Багіягц, Алла Миколаївна (1938), спортсменка, велосипедистка, чемпіонка світу (1968)

Багіягц, Альбрехт Олександрович (1934–1994), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер УРСР (1980), СРСР (1981)

Баглей, Микола Львович (1937–1991), спортсмен, баскетболіст, срібний олімпійський призер (1964), чемпіон Європи (1965)

Бадмінтон, вид спорту, гра на корті з воланом і ракеткою. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Бажан, Вадим Іванович (1970–1996), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1994)

Базанова, Марина Вікторівна (1962), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988, 1992), чемпіонка світу (1982, 1986)

Бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, заклади фізичної культури і спорту, які мають у власності або користуванні спортивні споруди і призначені забезпечувати умови для проживання, харчування, проведення навчально-тренувальних зборів спортсменів національних збірних команд та обладнані спортивним спорядженням, інвентарем для підготовки спортсменів до всеукраїнських та міжнародних змагань, Олімпійських, Паралімпійських та Дефлімпійських ігор, Глобальних ігор спортсменів з порушенням інтелекту

Базилевич, Олег Петрович (1938), спортсмен, футболіст, тренер, чемпіон СРСР, володар Кубка СРСР (гравець), чемпіон СРСР (двічі), володар Кубка володарів Кубків (КВК) (тренер)

Базін, Сергій Миколайович (1959), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер України (1997)

Байдарка, спортивний інвентар, човен з закритим верхом, у якому є отвір для веслувальників

Байє-Латур де, Анрі (1876–1942), спортивний функціонер, третій президент Міжнародного олімпійського комітету (1925–1942)

Бакарасєв, Олександр Михайлович (1954), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер України (1988)

Балабанова (Непитаєва), Анна Сергіївна (1969), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), бронзова олімпійська призерка (2004), чемпіонка Європи (2001, 2004)

Балахонова, Анжела Анатоліївна (1972), спортсменка, легкоатлетка, чемпіонка Європи (1998)

Балгача, Сергій Павлович (1958), спортсмен, футболіст, бронзовий призер (1980), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1986), віце-чемпіон Європи (1988)

Баль, Андрій Михайлович (1958–2014), спортсмен, футболіст, володар Кубку володарів Кубків УЄФА (1986), 4-разовий чемпіон СРСР (1982, 1985, 1987, 1990)

Бальма, Жак (1762–1834), гірський провідник, вважається одним з перших альпіністів у світі

Банніков, Віктор Максимович (1938–2001), спортсмен, футболіст, володар призу «Воротар року» (1964, 1970)

Баранов, Микола Миколайович (1960), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках і каное), чемпіон світу (1981, 1982, 1983)

Барбієр, Леонід Файвелевич (1937), спортсмен, плавець, чемпіон Європи (1958)

Бар'єр у спорті, спортивний інвентар, перешкода, яку повинні подолати спортсмени під час змагань з окремих дисциплін легкої атлетики, кінного спорту тощо

Баркалов, Олексій Степанович (1946–2004), спортсмен, ватерполіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1972, 1980), срібний олімпійський призер (1968)

Барклі, Чарльз (1963), спортсмен, баскетболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1992, 1996), входить до числа 50 найвизначніших гравців у історії НБА

Бармін, Борис Олексійович (1942), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер СРСР

Барон, Борис Абрамович (1935), спортсмен, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер УРСР (1990)

«**Барселона**», футбольний клуб, один з найвідоміших і найсильніших клубів Іспанії та світу, заснований 1899 р.

Барський, Марк Абрамович (1931–2008), спортсмен, тренер (волейбол), Заслужений тренер СРСР (1967)

Бартенєв, Леонід Володимирович (1933), спортсмен, легкоатлет, срібний олімпійський призер (1952, 1960)

Басейн спортивний, спортивна споруда для проведення змагань і тренувань з плавання, стрибків у воду, водного поло та зимового тренування веслярів

Баскетбол, вид спорту, командна гра, у якій спортсмени намагаються закинути руками м'яч у кошик суперника. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Батерфляй, спосіб плавання

Батищев, Станіслав Михайлович (1940–2011), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу та Європи (1969)

Батут, спортивний інвентар, горизонтальна плетена сітка, закріплена гумовими амортизаторами або сталевими пружинами на рамі

Батюк, Олександр Михайлович (1960), спортсмен, лижник, срібний олімпійський призер (1984), чемпіон світу (1982)

Бах, Томас (1953), спортсмен, фехтувальник (фехтування на рапірах), олімпійський чемпіон (1976), дев'ятий президент Міжнародного олімпійського комітету (з 2013)

Баюл, Оксана Сергіївна (1977), спортсменка, фігуристка (одиначне катання), олімпійська чемпіонка (1994), чемпіонка світу (1993)

Бабешко, Сергій Васильович (1968), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1992)

Безпальцев, Юхим Веніамінович (1925–1984), спортсмен, тренер (веслування академічне), підготував Ємчука І. Ф., Жиліна Г. С.

Безсонов, Володимир Васильович (1958), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1980), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1986)

Безсонова, Ганна Володимирівна (1984), спортсменка, гімнастка (художня гімнастика), 2-разова бронзова олімпійська призерка (2004, 2008), чемпіонка світу (2003, 2007), 3-разова чемпіонка Європи (2003)

Безсонова, Раїса Василівна (1937), спортсменка, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1982)

Бейсбол, вид спорту, командна гра з м'ячем і битою, у якій сторони по чергово виконують визначені правилами атакуючі і захисні дії. Бейсбол входив до програми Олімпійських ігор з 1992–2008 рр.

Бекенбауер, Франц (1945), спортсмен, футболіст, тренер, чемпіон світу (1974), чемпіон Європи (1972), володар «Золотого м'яча» (1972, 1976), 3-разовий володар Кубка європейських чемпіонів, входить до списку «100 найкращих футболістів 20 ст.»

Беккер, Борис Франц (1967), спортсмен, тенісист, 6-разовий переможець турнірів Великого шолома, олімпійський чемпіон (1992)

Беленюк, Жан Венсанович (1991), спортсмен, борець (греко-римський стиль), срібний олімпійський призер (2016), чемпіон світу (2015), Європи (2014)

Бенітес, Рафаель Маудес (1960), спортсмен, футболіст, тренер

Бережна, Лариса Віталіївна (1961), спортсменка, легкоатлетка, чемпіонка світу (1991), Європи (1992)

Бережна, Тетяна Миколаївна (1982), спортсменка, лучниця, чемпіонка світу (2003), Європи (2002, 2004)

Береза, Василь Костянтинів (1958), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках і каное), чемпіон світу (1983)

Берендюга, Віктор Федорович (1962), спортсмен (водне поло), бронзовий олімпійський призер (1988), чемпіон Європи (1985, 1987)

Берчук, Василь Тимофійович (1939), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер УРСР (1987)

Беца, Йозеф Йозефович (1929–2011), спортсмен, футболіст, олімпійський чемпіон (1956)

Беланов, Ігор Іванович (1960), спортсмен, футболіст, «Золотий м'яч» (1986), володар Кубка кубків (1986), срібний призер Чемпіонату Європи (1986)

Белкін, Михайло Самуїлович (1920–?), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1975)

Б'єлса, Марсело (1955), спортсмен, футболіст, тренер

Белова, Клавдія Василівна (1914–?), спортсменка, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1980)

Белова, Надія Олександрівна (1961), спортсменка, біатлоністка, чемпіонка світу (1986)

Белокуров, Микола Васильович (1926–2006), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1965)

Белуха (Гусак), Наталія Валентинівна (1971), спортсменка, лучниця, чемпіонка світу (1995)

Беляєва, Вікторія Ігорівна (1958), спортсменка (стрибки на батуті), чемпіонка Європи (1977, 1979)

Биков, Віктор Харитонович (1935), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер СРСР (1980)

Бикова, Єлизавета Іванівна (1913–1989), шахістка, чемпіонка світу (1953–1956, 1958–1962)

Бита, спортивний інвентар, снаряд, яким гравці у деяких спортивних іграх намагаються відбити поданий м'яч

Бишовець, Анатолій Федорович (1946), спортсмен, футболіст, тренер; тренер збірної СРСР – переможці Олімпіади (1988) (СРСР, Україна), Заслужений тренер СРСР (1989)

Бйонді (Біонді), Метт (1965), спортсмен, плавець, 8-разовий олімпійський чемпіон (1984, 1988, 1992), срібний (1988, 1992) та бронзовий (1988) олімпійський призер, 6-разовий чемпіон світу (1986, 1991)

Бйорген, Маріт (1980), спортсменка, лижниця, 6-разова олімпійська чемпіонка (2010–3, 2014–3), 3-разова срібна (2002, 2006, 2010), бронзова (2010) олімпійська призерка, багаторазова чемпіонка світу

Бйорндален, Уле-Ейнар (1974), спортсмен, біатлоніст, лижник, 8-разовий олімпійський чемпіон (1998, 2002, 2010, 2014), 4-разовий срібний олімпійський призер (1998, 2006, 2010), бронзовий олімпійський призер (2006), 19-разовий чемпіон світу (1998, 2003, 2005, 2007, 2008, 2009, 2011, 2012, 2013)

Біатлон, вид спорту, комплексне змагання, яке складається з лижних гонок та стрільби з гвинтівки. Входить до програми Зимових Олімпійських ігор

Біг, вид спортивних вправ; комплекс дисциплін легкої атлетики

Біг з бар'єрами, дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми

Біг на середні та довгі дистанції, дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми

Бігасв, Борис Георгійович (1951), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1978)

Бігова доріжка, служить для занять бігом і розбігу під час стрибків, метань, а зимою – для бігу на ковзанах

Біланенко, Олександр Віталійович (1978), спортсмен, біатлоніст, чемпіон Європи (2003)

Білоног, Юрій Григорович (1974), спортсмен, легкоатлет, чемпіон Європи (2002)

Білосельський-Білозерський, Сергій Костянтинович (1867–1951), спортивний діяч, один з ініціаторів відродження сучасного олімпійського руху, входив до складу МОК (1900–1908)

Білостінний, Олександр Михайлович (1959–2010), спортсмен, баскетболіст, олімпійський чемпіон (1988), чемпіон світу (1982) та Європи (1979, 1981, 1985)

Білоущенко, Сергій Олександрович (1981), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (2004)

Більярдний спорт, вид спорту, гра маленькими кулями (битками) на спеціально обладнаному прямокутному столі за допомогою кия

Біомеханіка, навчальна дисципліна, яка вивчає рухи людини у процесі виконання фізичних вправ.

Біохімія фізичних вправ і спорту, галузь біохімії, яка вивчає хімічні процеси, що відбуваються в організмі під час виконання фізичних вправ

Блажевич, Олена Вікторівна (1965), спортсменка, тренер (стрільба з лука)

Блер, Бонні (1964), спортсменка, ковзанярка, 5-разова олімпійська чемпіонка (1988, 1992–2, 1996–2), бронзова олімпійська призерка (1988)

Близнецов, Геннадій Олексійович (1941), спортсмен, легкоатлет, чемпіон Європи (1966)

Близнюченко, Олександр Михайлович (1951), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), чемпіон світу (1994), Європи (1991)

Блищик, Олександр Степанович (1966), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1991) та Європи (1993)

Блоне, Годфруа де (1869–1937), спортивний функціонер, в. о. президента Міжнародного олімпійського комітету (1916–1919)

Блохін, Олег Володимирович (1952), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1972, 1976), володар Кубка кубків (1975, 1986), «Золотого м'яча» (1975) та Суперкубка УЄФА (1975)

Блудова, Ірина Федорівна (1962), спортсменка (стрибки на батуті), чемпіонка світу (1986), Європи (1985)

Боб, спортивний інвентар, керовані сани для бобслея

Боб, Василь Іванович (1917–?), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1977)

Боберський, Іван Миколайович (1873–1947), фундатор, теоретик і практик української національної фізичної культури, організатор сокільсько-січового руху

Бобрун, Дмитро Вікторович (1926–2004), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), чемпіон світу (1954), Європи (1955), тренер

Бобслей, вид спорту, змагання зі швидкісного спуску з гір по льодових трасах на керованих санях (бобах). Входить до програми Зимових Олімпійських ігор. Включає дисципліни: бобслей, скелетон

Богатирське багатоборство, вид спорту, змагання, у якому атлети вибирають звання найсильнішого в різноманітних силових вправах

Богдан, Іван Гаврилович (1928), спортсмен, борець (греко-римський стиль), олімпійський чемпіон (1960), 2-разовий чемпіон світу (1958, 1961)

Богданас, Рімантас Казимирович (1938), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон світу (1965)

Бодібілдинг, вид спорту, у якому учасники демонструють обов'язкові пози, намагаючись показати розвиток мускулатури, рельєф тіла, а також естетику і збалансованість будови тіла

Бойкова (Селедкова), Світлана Анатоліївна (1968), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), чемпіонка світу (1991) та Європи (1991, 1992)

Бойове самбо, вид спорту, єдиноборство, у якому спортсмени на килимі застосовують один проти одного кидки, утримання, больові прийоми (як у боротьбі самбо), а також проводять удари та задушливі прийоми

Бойовий гопак, українське бойове мистецтво, відтворене на основі елементів традиційного козацького бою, що збереглися в народних танцях та власного досвіду дослідника бойових мистецтв В. Пилата

Бойові мистецтва, кодифіковані системи психофізичних тренувань та бойових практик

Бокс, вид спорту, єдиноборство, у якому спортсмени на ринзі завдають один одному удари кулаками у спеціальних м'яких рукавичках. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор. В Україні виділяють як окремий вид спорту професійний бокс

Болт, Усейн (1986), спортсмен, легкоатлет, 9-разовий олімпійський чемпіон (2008–3, 2012–3, 2016–3)

Бондаренко, Анатолій Опанасович (1943), спортсмен, дзюдоїст, чемпіон Європи (1964, 1969)

Бондаренко, Богдан Вікторович (1989), спортсмен, легкоатлет, бронзовий олімпійський призер (2016), чемпіон світу (2013)

Бондаренко, Віктор Васильович (?), спортсмен, тренер (легка атлетика)

Бондаренко, Ігор Валентинович (1960), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), чемпіон Європи (1983)

Бондаренко, Світлана Михайлівна (1971), спортсменка, плавчиня, чемпіонка Європи (2004)

Бондарук, Павло Миколайович (1959), спортсмен, тренер (дзюдо), Заслужений тренер України (1997)

Бондарчук, Анатолій Павлович (1940), спортсмен, легкоатлет, один з найкращих тренерів у світі з метання молота, олімпійський чемпіон (1972), бронзовий олімпійський призер (1976), чемпіон Європи (1969)

Бондарчук, Роман Романович (1951), спортсмен, тренер (біатлон), Заслужений тренер України (1994)

Борзов, Валерій Пилипович (1949), спортсмен, легкоатлет, 2-разовий олімпійський чемпіон (1972), срібний (1972) та 2-разовий бронзовий (1976) олімпійський призер, чемпіон Європи (1969, 1971, 1974), перший президент Національного олімпійського комітету України (1991–1998)

Борзуков, Андрій Олексійович (1971), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках і каное), чемпіон світу (2003)

Борисенко, Наталія Сергіївна (1975), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Бориславський, Олексій Євгенович (1968), спортсмен, плавець, срібний олімпійський призер (1988)

Борисова (Маковська), Раїса Костянтинівна (1977–2004), спортсменка, гандболістка, чемпіонка світу (1958)

Бородіна (Підпалова), Анастасія Валеріївна (1982), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Борота, Віктор Степанович (1936), спортсмен, тренер (вільна боротьба), письменник, Заслужений тренер України (1976) та СРСР (1980)

Боротьба, вид спорту, єдиноборство двох спортсменів за допомогою технічних прийомів, у якому кожен намагається покласти суперника на лопатки. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор. Включає дисципліни: греко-римська боротьба (класична, французька), вільна боротьба

Боротьба Кураш, вид спорту, національна узбецька боротьба, єдиноборство, у якому спортсмени борються в стійці стоячи, не застосовуючи болючих та задушливих прийомів

Боротьба на поясах, вид спорту, єдиноборство, у якому спортсмени обгортаються поясами навколо поперека та зап'ясть і, ухопившись за них двома руками (не можна відпускати пояс), намагаються кинути одного з вертикального положення в горизонтальне, застосовуючи при цьому дозволені прийоми

Боротьба на поясах Алиш, вид спорту, єдиноборство, у якому спортсмени обгортаються поясами навколо поперека та зап'ясть і, ухопившись за них двома руками (не можна відпускати пояс), намагаються кинути одного з вертикального положення в горизонтальне за допомогою дозволених прийомів, які залежать від стилю боротьби

Боротьба самбо, вид спорту, єдиноборство, у якому спортсмени на килимі застосовують один проти одного кидки, утримання, больові прийоми та інші атакуючі і захисні дії у певних положеннях борців

Боротьби види традиційні, традиційні види бойових мистецтв народів світу

Бортик у плаванні, спортивний інвентар, який використовується у плаванні. Будь-яка частина тіла плавця повинна торкнутись бортика для завершення кожного відрізка та на фініші

Боссі, Майк (1957), спортсмен, хокеїст українського походження, входить до «Списку 100 найкращих гравців НХЛ»

Ботвінник, Михайло Мойсейович (1911–1995), шахіст, міжнародний гросмейстер, 3-разовий чемпіон світу (1948–1957, 1958–1960 і 1961–1963)

Боу, Ріддік (1967), спортсмен, боксер-професіонал, абсолютний чемпіон (1992) за версіями WBC, WBA та IBF

Боулінг, вид спорту, гра на влучання важких куль у ціль

Бочаров, Іван Митрофанович (1917–?), спортсмен, тренер (вільна боротьба), Заслужений тренер України (1964) та СРСР (1973)

Бочарова, Ніна Антонівна (1924), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 2-разова олімпійська чемпіонка (1952), 2-разова срібна олімпійська призерка (1952), чемпіонка світу (1954)

Брайант, Кобі (1978), спортсмен, баскетболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (2008, 2012), 5-разовий чемпіон НБА (2000–2002, 2009–2010), входить до числа 50 найкращих гравців НБА

Брас, спосіб плавання

Браславець, Євген Анатолійович (1972), спортсмен, яхтсмен, олімпійський чемпіон (1996), чемпіон світу та Європи (2001)

Браташ, Петро Романович (1955), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер СРСР (1989), УРСР (1990)

Брендедж, Евері (1887–1975), спортивний функціонер, п'ятий президент Міжнародного олімпійського комітету (1952–1972)

Бреус, Сергій Петрович (1983), спортсмен, плавець, чемпіон Європи (2004, 2006)

Брижа, Сергій Петрович (1964), спортсмен, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер України (1992)

Бризгін, Віктор Аркадійович (1962), спортсмен, легкоатлет, олімпійський чемпіон (1988), чемпіон Європи (1986)

Бризгіна (Владикіна), Ольга Аркадіївна (1963), спортсменка, легкоатлетка, 3-разова олімпійська чемпіонка (1988, 1992), срібна олімпійська призерка (1992), чемпіонка світу (1987, 1991)

Бризгіна, Єлизавета Вікторівна (1989), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2012), чемпіонка Європи (2010)

Бровко, Едуард Павлович (1936–1998), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1978) та СРСР (1979)

Бровченко, Василь Митрофанович (1909–1980), спортсмен, тренер (греко-римська та вільна боротьба, самбо, мотоциклетний спорт), Заслужений тренер СРСР (1959)

Брода, Турк (Волтер Едвард «Турк» Брода) (1914–1972), спортсмен, хокеїст українського походження, воротар, входить до «Списку 100 найкращих гравців НХЛ»

Бродський, Фелікс Абрамович (1932–2000), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1968)

Брумель, Валерій Миколайович (1942–2003), спортсмен, легкоатлет, олімпійський чемпіон (1964), срібний олімпійський призер (1960), чемпіон Європи (1962)

Бруси гімнастичні паралельні, спортивний інвентар, снаряд у гімнастиці

Бруси гімнастичні різновисокі, спортивний інвентар, снаряд у спортивній гімнастиці

Бубка, Сергій Назарович (1963), спортсмен, легкоатлет, громадський та політичний діяч, олімпійський чемпіон (1988), чемпіон світу (1983, 1987, 1991, 1993, 1995, 1997), чемпіон Європи (1986), президент Національного олімпійського комітету України (з 2005 р.), Герой України

Булава, спортивний інвентар, прилад у художній гімнастиці. Виступи дозволяються тільки з двома булавами

Буланчик, Євген Микитович (1922–1996), спортсмен, легкоатлет, чемпіон Європи (1954)

Булгаков, Анатолій Петрович (1945), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), чемпіон світу (1974)

Булкін, Едуард Сергійович (1940), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер України (1997)

Бундза, Роман Степанович (1970), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное)

Буняк (Стеценко), Тетяна Іванівна (1957), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980), чемпіонка світу (1978, 1979)

Бураков, Віктор Володимирович (1955), спортсмен, легкоатлет, олімпійський чемпіон (1980)

«**Буревісник**», всесоюзне добровільне студентське спортивне товариство, яке діяло протягом 1957 р. – поч. 1990-х рр.

Бурмістрова, Ганна Вікторівна (1977), спортсменка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Бурмістрова, Катерина Володимирівна (1979), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка світу (2002) та Європи (2004, 2005, 2009, 2011)

Буряк, Леонід Йосипович (1953), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975) та Суперкубка УЄФА (1975)

Бутовський, Олексій Дмитрович (1838–1917), спортивний функціонер, один із засновників МОК

Буцик, Джонні (Джон (Іван Павло) «Вождь» Буцик) (1935), спортсмен, хокеїст українського походження, входить до «Списку 100 найкращих гравців НХЛ»

Буцак, Леся Володимирівна (1959), спортсменка, лучниця, чемпіонка Європи (1980, 1982)

Бяков, Іван Іванович (1944–2009), спортсмен, біатлоніст, тренер, 2-разовий олімпійський чемпіон (1972, 1976)

Вагова категорія, стандартизований діапазон ваги спортсмена у певному виді спорту

Важка атлетика, вид спорту, змагання, яке полягає у підніманні ваги (штанги). Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Вайссмюллер, Джонні (1904–1984), спортсмен, плавець, ватерполіст, актор, 5-разовий олімпійський чемпіон (1924, 1928), бронзовий олімпійський призер (1924)

Валісв, Мірабі Мурабович (1970), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1994)

Вальтін, Альберт Іванович (1937–2015), спортсмен, баскетболіст, срібний олімпійський призер (1960), чемпіон Європи (1961)

Вальтрап, спортивний інвентар, який використовується у кінному спорті

Ван Бастен, Марко (1964), спортсмен, футболіст, чемпіон Європи (1988), 2-разовий володар Кубка Європейських чемпіонів (1988–1989, 1989–1990), володар Кубка володарів кубків (1987), 3-разовий володар «Золотого м'яча» (1988, 1989, 1992), найкращий гравець світу за версією ФІФА (1992)

Ван Дайкен, Емі (1973), спортсменка, плавчиня, 6-разова олімпійська чемпіонка (1996 та 2000)

Ван Інніс, Хуберт (1868–1961), спортсмен, лучник, 6-разовий олімпійський чемпіон (1900–2, 1920–4), 3-разовий срібний олімпійський призер (1900, 1920–2)

Вангельєв, Віктор Олександрович (1946), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1978)

Варвинець, Ірина Анатоліївна (1992), спортсменка, біатлоністка, чемпіонка Європи (2015)

Варданян, Ара (1974), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1998) та Європи (2004)

Варданян, Армен Фрунзікович (1982), спортсмен, борець (греко-римський стиль), бронзовий олімпійський призер (2008), чемпіон Європи (2004, 2008)

Василенко, Ганна Вікторівна (1986), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка світу (2011), чемпіонка Європи (2012)

Вдовиченко, Борис Нестерович (1934–2004), тренер (баскетбол), Заслужений тренер України (1979), СРСР (1984)

Вейкбординг, вид спорту, змагання, які проводяться в двох версіях: катерній, де спортсмен рухається за спеціалізованим вейкбордичним катером та канатній, де джерелом тяги є спеціалізована вейкбордична канатна дорога

Велобол, вид спорту, командна спортивна гра з м'ячем на велосипедах

Велодром, велотрек, спортивна споруда з трибунами для глядачів і доріжкою замкнутої форми для тренувань та змагань з велоспорту

Велосипед, спортивний інвентар, який використовується у велосипедному спорті. Розрізняють велосипед шосейний, велосипед-маунтенбайк, велосипед-БМХ

Велосипедний мотокрос (BMX), дисципліна велосипедного спорту, яка входить до олімпійської програми

Велосипедний спорт, вид спорту, змагання на велосипедах на різних трасах. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор. Включає дисципліни: велотрекові гонки (трек), шосейний велоспорт, гірський велоспорт, велосипедний мотокрос (BMX)

Велотрекові гонки (трек), дисципліна велосипедного спорту, яка входить до олімпійської програми

Венгер, Арсен (1949), спортсмен, футболіст, тренер року в Європі (2000, 2002, 2003, 2004), кращий тренер першого десятиріччя 21 ст. за версією IFFHS (2010)

Венгеровський, Юрій Наумович (1938–1998), спортсмен, волейболіст, тренер, олімпійський чемпіон (1964)

Вергелюк (Стрілець), Марина Миколаївна (1978), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Вергун (Свиридова), Олена Вікторівна (1970), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Веремєєв, Володимир Григорович (1948), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975) та Суперкубка УЄФА (1975)

Верняєв, Олег Юрійович (1993), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), олімпійський чемпіон (2016), срібний олімпійський призер (2016), чемпіон світу (2014) та Європи (2014, 2015), чемпіон Кубку світу (2014–2015)

Верт, Ізабель (1969), спортсменка, вершниця, 5-разова олімпійська чемпіонка (1992, 1996, 2000, 2008), 3-разова срібна олімпійська призерка (1992, 2000, 2008), 6-разова чемпіонка світу (1994, 1998, 2006), 9-разова чемпіонка Європи (1991, 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2007, 2013)

Вертолiтний спорт, вид спорту, змагання спортсменів (екіпажів) на вертольотах у виконанні спеціальних вправ, а також у встановленні рекордів у польоті на дальність по прямій, по замкнутому маршруті, по висоті, швидкості й часу набору висоти

Весло, спортивний інвентар у вигляді лопаті на кінці довгої жердини, за допомогою якої веслувальник переміщає човен. Розрізняють весло байдарочне, весло каное, весло для каное-слаломного класу тощо

Веслувальний слалом, дисципліна веслування на байдарках і каное, яка входить до олімпійської програми

Веслування на байдарках і каное, вид спорту, змагання, яке полягає у пересуванні по воді на гострокінечних човнах за допомогою весел. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор. Включає дисципліни: веслування на байдарках і каное та веслувальний слалом

Веслування на човнах «Дракон», вид спорту, змагання, які відбуваються на човнах типів «Дракон» (Д-22 – «Дракон» стандартний, Д-12 – «Дракон» юніор) за допомогою однолопатних весел, що не мають пристроїв для кріплення

Вещалі, Валентина (1974), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на рапірах), 6-разова олімпійська чемпіонка (1996, 2000, 2004, 2008, 2012), срібна (1996) та 2-разова бронзова олімпійська призерка (2008, 2012)

Вешко, Валерій Іванович (1966), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), чемпіон світу (1987, 1989, 1990 (2), 1991 (2), 1992)

Вехова (Матвєєва), Олена Олександрівна (1966), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Вид спорту, різновид змагальної діяльності у спорті, що здійснюється з дотриманням визначених правил. Види спорту поділяються на групи: олімпійські види спорту, неолімпійські види спорту та види спорту інвалідів

Види спорту інвалідів, сукупність видів спорту для осіб з ураженнями опорно-рухового апарату, вадами зору, слуху, розумового і фізичного розвитку

Виїздка (вища школа верхової їзди), дисципліна кінного спорту, яка входить до олімпійської програми

Вимпел, вузький і довгий, часто трикутний прапорець, що видається на відзнаку яких-небудь досягнень

Винокуров, Андрій Валерійович (1982), спортсмен, велосипедист, чемпіон Європи (2001, 2004)

Випирайло, Людмила Олександрівна (1979), спортсменка, велосипедистка, чемпіонка Європи (2004)

Виробнича гімнастика, комплекси фізичних вправ, що виконуються під час робочого дня з метою оздоровлення і підвищення продуктивності праці людини

Виставкін, Микола Іванович (1904–1992), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1964)

Вишка, спортивна споруда з кількома платформами на різних висотах, яка використовується у стрибках у воду

Відпаривувати, у фехтуванні – відбити удар

Вікелас, Деметріос (1835–1908), спортивний функціонер, перший президент Міжнародного олімпійського комітету (1894–1896)

Віленський, Юрій Михайлович (1938), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер СРСР (1977)

Вілкова, Валентина Дмитрівна (1921–?), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1968)

Вілкs, Гіртс Айварович (1968), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу (1990, 1991)

Вільна боротьба, вид боротьби, дисципліна, яка входить до олімпійської програми

Вільний стиль у плаванні, використання будь-якого спортивного способу плавання

Вільні вправи, гімнастичні вправи без використання приладів

Вільямс, Серена (1981), спортсменка, тенісистка, 4-разова олімпійська чемпіонка (2000, 2008, 2012), переможниця 22 турнірів «Великого шолому» в одиночному розряді (1999, 2002, 2003, 2005, 2007–2010, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)

Вінклер, Ганс Гюнтер (1926), спортсмен, вершник, 5-разовий олімпійський чемпіон (1956, 1960, 1964, 1972), срібний (1976) та бронзовий (1968) олімпійський призер

Вірастюк, Василь Ярославович (1974), спортсмен, стронгмен, володар титулів «Найсильніша людина України» та «Найсильніша людина світу»

Вітебський, Йосип Давидович (1938), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шпагах), тренер, срібний олімпійський призер (1968), чемпіон світу (1967–1969)

Вітрильний спорт, вид спорту, змагання, яке полягає у пересуванні по воді на човнах, що приводяться в рух за допомогою вітрил. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Вітриченко, Ніна Михайлівна (1954), спортсменка, тренер (художня гімнастика), Заслужений тренер України (1991)

Вітриченко, Олена Ігорівна (1976), спортсменка, гімнастка (художня гімнастика), бронзова олімпійська призерка (1996), 9-разова чемпіонка світу (1994–1997, 1999), 12-разова чемпіонка Європи (1991, 1994, 1996–1999)

Вогнепальна зброя у спорті, спортивний інвентар

Водна станція, комплекс споруд на водоймі (річці, морі, озері) для занять з водного спорту: плавання, веслування, вітрильного, водномоторного

Водне поло, дисципліна водного спорту, яка входить до олімпійської програми

Водний спорт, вид спорту, змагання, які проводяться у басейнах з використанням спортивного інвентарю в залежності від дисципліни. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор. Включає дисципліни: плавання, стрибки у воду, водне поло, синхронне плавання

«Водник», всесоюзне добровільне спортивне товариство, створене у 1938 р.

Воднолижний спорт, вид спорту, що полягає в русі спортсмена по воді на водних лижах за допомогою буксирувального катера. Воднолижний спорт був показовим видом на Олімпійських іграх 1972 р.

Водно-моторний спорт, вид спорту, змагання на моторних суднах різних класів. Водно-моторний спорт входив до програми Олімпійських ігор у 1908 р.

Войнов, Юрій Миколайович (1931–2003), спортсмен, футболіст, чемпіон Європи (1960)

Волан, спортивний інвентар, снаряд, що застосовується у бадмінтоні, пластмасова півсфера з пір'яним або нейлоновим обрамленням

Волейбол, вид спорту, командна гра з м'ячем, у якій спортсмени змагаються на спеціальному майданчику, розділеному сіткою. Включає дисципліни: волейбол та пляжний волейбол. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Волков, Олександр Анатолійович (1964), спортсмен, баскетболіст, олімпійський чемпіон (1988), чемпіон Європи (1985)

Волобуєв, Євген Родіонович (1940), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1975)

Володарчик, Аніта (1985), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (2016), рекордсменка світу

Володьков, Роман Михайлович (1973), спортсмен, плавець, чемпіон Європи (2002, 2004)

Волощук, Ярослав Іванович (1926–2005), спортсмен, тренер (дзюдо), Заслужений тренер УРСР (1971), СРСР (1975)

Вольт, 1) крутий поворот коня під час манежної їзди; 2) в акробатиці та цирковій гімнастиці – поворот акробата, гімнаста на 180 градусів; 3) ухилення від удару суперника у фехтуванні

Вольтижування, вид кінного спорту, суть якого полягає у виконанні гімнастичних і акробатичних вправ (поодиночі, парою або групою) на коні, що рухається по колу кроком або галопом

Воробйов, Олександр Сергійович (1984), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), бронзовий олімпійський призер (2008), чемпіон Європи (2007)

Ворона, Володимир Михайлович (1932), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1981)

Воронич, Ганна Семенівна (1948), спортсменка, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер України (1991)

Вороніна, Олена Олександрівна (1990), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шаблях), срібна олімпійська призерка (2016), чемпіонка світу (2013)

Ворота, спортивний інвентар, конструкція, яка складається з двох вертикальних стійок, з'єднаних горизонтальною поперечною і розташованих на однаковій відстані від кутових прапорів. Ворота використовуються у низці видів спорту

Вправи фізичні, спеціальні рухи та складні види рухової діяльності, які застосовуються для фізичного виховання

Всесвітня антидопінгова агенція (ВАДА), міжнародна незалежна організація, створена для підтримки та координації в боротьбі проти вживання допінгу у спорті

Вузdechка, спортивний інвентар для голови коня

Гаврилов, Юрій Васильович (1967), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1992)

Гайдамака, Ігор Віталійович (1960), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (1981, 1982)

Галкін, Олег Володимирович (1965), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1990)

Галоп, найшвидший спосіб бігу коня

Гамарник, Григорій Олександрович (1929), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон світу (1955)

Гамбіт, загальна назва дебютів, у яких одна з сторін пропонує жертву пішака чи іншої легкої фігури з метою найшвидшого розвитку, отримання позиційних переваг, створення атаки на короля суперника

Гандбол, вид спорту, командна гра з м'ячем руками. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Гандикап, 1) у спортивних змаганнях перевага (фора), що надається слабшому противникові з метою зрівняти шанси на успіх; 2) скачки й перегони, в яких беруть участь коні, різні за віком та якостями; 3) автомобільні перегони по пересіченій місцевості

Гантелі, спортивне знаряддя, різновид гирь, який застосовується для розвитку м'язів

Гапоненко (Яновська-Гапоненко), Інна Григорівна (1976), шахістка, чемпіонка світу та Європи (2013), переможниця Шахової олімпіади (2006)

Гапріндашвілі, Нонна Терентіївна (1941), шахістка, чемпіонка світу (1962–1978)

Гарнич-Гарницький, Євген Федорович (1862–1919), засновник Київського атлетичного гуртка (1895), лікар, один з пропагандистів ідей сучасного олімпізму

Гаррінча (Мануель (Мане) Франсиско дус Сантус) (1933–1983), спортсмен, футболіст, входить до списку «100 найкращих футболістів 20 ст.»

Гасій, Валерій Дмитрович (1949–2004), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1976)

Гвоздик, Олександр Сергійович (1987), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (2012)

Гейм, певне число очок у деяких іграх, частина партії

Генеральна Асамблея Міжнародної спортивної федерації, АГФІС (AGFIS), міжнародна громадська (неурядова) організація, створена 1967 р. в м. Лозанні, об'єднує всі міжнародні спортивні федерації (МФС), асоціації та інші найбільші міжнародні організації, залучені в міжнародний спортивний рух

Гергель, Оксана Василівна (1994), спортсменка (вільна боротьба), чемпіонка світу (2015)

Геревич, Аладар (1910–1991), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях, рапірах), 7-разовий олімпійський чемпіон (1932, 1936, 1948, 1952, 1956, 1960), срібний (1952) та 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1936, 1952), 14-разовий чемпіон світу (1931, 1933–1935, 1937, 1951, 1953–1955, 1957, 1958)

Гецько (Лобова), Ніна Романівна (1957), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1976), чемпіонка світу (1982)

Гирьовий спорт, вид спорту, змагання, яке ґрунтується на підніманні гирі максимальну кількість разів за визначений проміжок часу згідно з правилами змагань у двох вправах (поштовх, ривок)

Гиря, спортивний інвентар, предмет для вправ у важкій атлетиці

Гімнастика, вид спорту, змагання з використанням гімнастичного інвентарю та снарядів у залежності від дисципліни. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор. Включає дисципліни: спортивна гімнастика, художня гімнастика, стрибки на батуті

Гімнастичні прилади, спеціальні предмети або устаткування для виконання гімнастичних вправ. Розрізняють 2 групи Г. п.: прилади, на яких виконують вправи, і прилади, з якими виконують вправи

Гірський велоспорт, дисципліна велосипедного спорту, яка входить до олімпійської програми

Гірськолижний спорт, дисципліна лижного спорту, яка входить до олімпійської програми

Гладков, Юрій Вікторович (1934), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер УРСР (1971), СРСР (1972)

Гладун, Вадим Іванович (1937), спортсмен, баскетболіст, чемпіон Європи (1963)

Глазков, В'ячеслав Валерійович (1984), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (2008)

Глушенко (Лапшинова), Тетяна Григорівна (1956), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1976)

Гнатов, Адам Казимирович (1944), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1972)

Гнатюк, Генріх Олександрович (1936), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1976)

Гносвий, Борис Олександрович (1939), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер СРСР (1980)

Го, вид спорту, настільна гра на дошці (гобані) чорними та білими каменями, метою якої є захопити якомога більшу територію на дошці каменями свого кольору, не дозволяючи супротивнику оточити свої камені

Гоборов, Валерій Григорович (1966–1989), спортсмен, баскетболіст, олімпійський чемпіон (1988)

Говорова, Олена Іванівна (1973), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2000)

Голдобін, Валерій Петрович (1946), спортсмен, тренер (хокей), Заслужений тренер УРСР (1989)

Голубиний спорт, вид спорту, змагання з визначення кращих спортивних голубів, за допомогою спеціальних годинників, які контролюють їх приліт з різних дистанцій

Голубицький, Віталій Андрійович (1947), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер УРСР (1989)

Голубицький, Сергій Віталійович (1969), спортсмен, фехтувальник (фехтування на рапірах), срібний олімпійський призер (1992), чемпіон світу (1989, 1997–1999) та Європи (1995)

Голубиничий, Володимир Степанович (1936), спортсмен, легкоатлет, 2-разовий олімпійський чемпіон (1960, 1968), срібний (1972) та бронзовий (1964) олімпійський призер, чемпіон Європи (1974)

Голубцов, Анатолій Васильович (1951), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1984), СРСР (1992)

Гольф, вид спорту, гра з м'ячем і ключкою (у комплекті 14 ключок) на трав'яному полі, в якій спортсмени намагаються за якнайменшу кількість ударів поцілити м'ячем у лунку. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Гонка, спортивні змагання на швидкість

Гонтюк, Роман Володимирович (1984), спортсмен, дзюдоїст, срібний (2004) та бронзовий (2008) олімпійський призер

Гончар, Сергій Миколайович (1970), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (2000)

Гончаренко, Олег Григорович (1931–1986), спортсмен, ковзаняр, 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1956), 3-разовий чемпіон світу (1953, 1956, 1958) та 2-разовий чемпіон Європи (1957, 1958)

Гончаров, Валерій Володимирович (1977), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), олімпійський чемпіон (2004), срібний олімпійський призер (2000)

Гончаров, Руслан Миколайович (1973), спортсмен, фігурист (спортивні танці), бронзовий олімпійський призер (2006)

Гончарова, Ірина Юріївна (1974), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Гонченков, Олександр Анатолійович (1970), спортсмен, велосипедист, чемпіон Європи (1990)

Горб, Тетяна Вікторівна (1965), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988, 1992)

Горбаченко, Юрій Семенович (1966), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер України (1997)

Гордієнко, Єрофій Іванович (1880–1948), спортсмен, важкоатлет, борець, фахівець з важкої атлетики поч. 1900-х рр.

Гордійчук, Микола Володимирович (1983), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (2004)

Горжій, Володимир Максимович (1937), спортсмен, тренер (стрибки на батуті), Заслужений тренер УРСР (1971), СРСР (1990)

Горжій, Людмила Миколаївна (1935), спортсменка, тренер (стрибки на батуті), Заслужений тренер УРСР (1989)

Городковий спорт, вид спорту, гра, яка відбувається на спеціальному майданчику і полягає у вибиванні битами фігур, кожна з яких складається з 5 городків (дерев'яних циліндричних стовпчиків)

Гороховська, Марія Кіндратівна (1921–2001), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 2-разова олімпійська чемпіонка (1952), 5-разова срібна олімпійська призерка (1952), чемпіонка світу (1954)

Готфрід, Денис Рудольфович (1975), спортсмен, важкоатлет, бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон світу (1999, 2002) та Європи (1997, 1999)

Грабовський, Дмитро Ігорович (1985), спортсмен, велосипедист, чемпіон Європи (2004)

Граф, Штеффі (1969), спортсменка, тенісистка, олімпійська чемпіонка (1988), срібна (1992, 2000) та бронзова (1988) олімпійська призерка, 22-разова переможниця турнірів «Великого шолома» (1987–1996, 1999)

Грачов, Дмитро Олегович (1983), спортсмен, лучник, бронзовий олімпійський призер (2004)

Греко-римська (класична, французька) боротьба, вид боротьби, дисципліна, яка входить до олімпійської програми

Грешта, Петро Миколайович (1949), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу та Європи (1973)

Григор'єв, Юрій Михайлович (1940), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон світу (1965) та Європи (1968)

Григурко, Любов Василівна (1971), спортсменка, важкоатлетка, чемпіонка Європи (1992–3, 1994–3)

Гринь, Сергій Михайлович (1981), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (2004)

Грищенко, Лілія Павлівна (1935), спортсменка, тренер (стрільба з лука), Заслужений тренер України (1995)

Грінберг (Федорова), Світлана Георгіївна (1944), спортсменка, тенісистка (настільний теніс), чемпіонка світу (1969) та Європи (1970)

Громак, Юрій Петрович (1948), спортсмен, плавець, бронзовий олімпійський призер (1968), чемпіон Європи (1966)

Гросмейстер, міжнародний гросмейстер, спортивне звання з шахів, яке присуджується організацією ФІДЕ

Грушев, Віктор Сергійович (1964), спортсмен, тренер (стрільба з лука), Заслужений тренер України (2004)

Гузенко, Ольга Миколаївна (1956), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1976)

Гулюткін, Володимир Якович (1942), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон світу (1970, 1974) та Європи (1968, 1969, 1973)

Гуревич, Борис Михайлович (1937), спортсмен, борець (вільний стиль), олімпійський чемпіон (1968), чемпіон світу (1967, 1969), чемпіон Європи (1967, 1970)

Гурсєва, Людмила Миколаївна (1943), спортсменка, волейболістка, срібна олімпійська призерка (1964)

Гурін, Юрій Йосипович (1966), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), чемпіон світу (1987, 1989, 1990–2, 1991)

Гурковський, Павло Миколайович (1960), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1985)

Гуровська (Башкатова), Тетяна Сергіївна (1962), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (1982, 1983)

Гурський, Олександр Степанович (1944–2000), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер УРСР (1983) та СРСР (1989)

Гусєв, В'ячеслав Веніамінович (1947), спортсмен, тренер (лижні гонки), Заслужений тренер УРСР (1981), Заслужений тренер України (1991)

Гусєв, Сергій Миколайович (1954), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер України (1995)

Гусов, Юрій Солтанбекович (1940–2002), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон світу (1971) та Європи (1969)

Гуттман, Людвіг (1899–1980), нейрохірург, засновник паралімпійського руху

Гутцайт, Вадим Маркович (1971), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), олімпійський чемпіон (1992)

Гуцу, Тетяна Костянтинівна (1976), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 2-разова олімпійська чемпіонка (1992), срібна і бронзова олімпійська призерка (1992), чемпіонка світу (1991), 3-разова чемпіонка Європи (1992)

Грецькі, Вейн (1961), спортсмен, хокеїст, найкращий гравець НХЛ усіх часів

Давидова, Анастасія Семенівна (1983), спортсменка, плавчиня (синхронне плавання), 5-разова олімпійська чемпіонка (2004, 2008, 2012)

Давидян, Нельсон Амоякович (1950–2016), спортсмен, борець (греко-римський стиль), тренер, срібний олімпійський призер (1976), чемпіон світу (1974, 1975) та Європи (1973, 1980)

Даміан (Даміан-Андрунаке), Жоржета (1976), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), 5-разова олімпійська чемпіонка (2000, 2004,

2008), бронзова олімпійська призерка (2008), чемпіонка світу (1997–1999, 2001, 2002) та Європи (2007, 2008)

Данилишин, Іван Ярославович (1965), спортсмен, тренер (бокс), Заслужений тренер України (2000)

Данильченко, Сергій Петрович (1974), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (2000), чемпіон Європи (1998)

Данько, Тарас Григорович (1980), спортсмен, борець (вільний стиль), бронзовий олімпійський призер (2008), чемпіон Європи (2005)

Дартс, вид спорту, гра, метою якої є влучити короткими стрілами (дротиками) у круглу мішень (дартс), яка прикріплена до стіни

Дасась, Рінат Файзрахманович (1957), спортсмен, футболіст, воротар, бронзовий олімпійський призер (1980)

Дваср, Джеймі (1979), спортсмен, хокеїст на траві, олімпійський чемпіон (2004), бронзовий олімпійський призер (2008, 2012), чемпіон світу (2010), 5-разовий кращий хокеїст року за версією Міжнародної федерації хокею на траві

Двоборство, вид багатоборства, спортивне змагання, яке складається з двох видів вправ

Двойніков, Валерій Васильович (1950), спортсмен, дзюдоїст, срібний олімпійський призер (1976), чемпіон Європи (1976)

Дебют, початкова стадія шахової або шашкової партії

Девятова (Костіцина), Тетяна Миколаївна (1948), спортсменка, плавчиня, бронзова олімпійська призерка (1964)

Дегаже, у фехтуванні – вид атаки, під час якої рапіра чи шпага атакуючого відводиться від зброї противника, з метою завдання уколу по найкоротшій лінії

Делі, Бйорн (1967), спортсмен, лижник, 8-разовий олімпійський чемпіон (1992, 1994, 1998), 4-разовий срібний олімпійський призер (1992, 1994, 1998), 9-разовий чемпіон світу (1991, 1993, 1995, 1997)

Дель Боске Гонсалес, Вінсенте (1950), спортсмен, тренер (футбол), кращий клубний тренер року (2002), кращий тренер року ФІФА (2012), внесений до списку кращих тренерів 21 ст.

Дельтапланерний спорт, вид спорту, змагання на дельтаплані (літальному апараті із стрілоподібним крилом), управління польотом якого здійснюється зміщенням центру мас за рахунок переміщення пілота відносно точки підвіски

Дем'яненко, Анатолій Васильович (1959), спортсмен, футболіст, володар Кубка володарів кубків (1986), 5-разовий чемпіон СРСР (1980, 1981, 1985, 1986, 1990)

Дементьєва, Яна Михайлівна (1978), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), олімпійська чемпіонка (2012), чемпіонка світу (2009) та Європи (2008–2011)

Дербі, спортивний поєдинок між командами з одного міста чи одного регіону

Дерюгін, Іван Костянтинович (1928–1996), спортсмен, п'ятиборець, олімпійський чемпіон (1956), чемпіон світу (1961)

Дерюгіна, Альбіна Миколаївна (1932), спортсменка, тренер (художня гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1972), СРСР (1977)

Дерюгіна, Ірина Іванівна (1958), спортсменка, гімнастка (художня гімнастика), тренер, чемпіонка світу (1977, 1979) та Європи (1978)

Десятиборство, вид багатоборства, комбіновані легкоатлетичні змагання з десяти вправ, дисциплін

Дефлімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання для людей, які нечують

Дехтярьов, Микола Васильович (1951), спортсмен, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер України (1991) та СРСР (1992)

Джеб, у боксі – легкий прямий удар з далекої дистанції

Джегер, Том Майкл (1964), спортсмен, плавець, 5-разовий олімпійський чемпіон (1984–2, 1988–3), срібний (1988) та бронзовий олімпійський призер (1992)

Джеймс, Леброн (1984), спортсмен, баскетболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (2008, 2012), бронзовий олімпійський призер (2004), 2-разовий чемпіон НБА (2012–2013), входить до числа 50 найкращих гравців НБА

Джигалова, Людмила Станіславівна (1962), спортсменка, легкоатлетка, 2-разова олімпійська чемпіонка (1988, 1992)

Джима, Юлія Валентинівна (1990), спортсменка, біатлоністка, олімпійська чемпіонка (2014), чемпіонка Європи (2011, 2012, 2015)

Джиу-джитсу, вид спорту, бойове мистецтво, японська система самозахисту і нападу, яка вивчає техніку і тактику ведення ближнього бою з суперником зі зброєю та без неї, використовуючи задушливі, больові прийоми, ударно-кидкову техніку тощо. В Україні як окремий вид спорту визнано Комбат Дзю-Дзюцу

Джолт, у боксі – короткий прямий удар у тулуб

Джордан, Майкл (1963), спортсмен, баскетболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1984, 1992), 6-разовий чемпіон НБА (1991–1993, 1996–1998), входить до числа 50 найвизначніших гравців у історії НБА та вважається найкращим гравцем усіх часів і народів

Джу Чен (1976), шахістка, чемпіонка світу (2001–2004)

Дзюба, Володимир Петрович (1943), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер СРСР (1976)

Дзюдо, вид спорту, бойове мистецтво, боротьба на татамі, у якій разом з кидками дозволені больові та задушливі прийоми. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Дикий, Віктор Сергійович (1939), спортсмен, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер України (1991), СРСР (1992)

«Динамо», фізкультурно-спортивне товариство України, всеукраїнська громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, створена у 1924 р.

«Динамо», футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Києві 1927 р.

Дирдира, Віталій Федорович (1938), спортсмен, яхтсмен, олімпійський чемпіон (1972)

Директ, у боксі – прямий удар

Диск легкоатлетичний, спортивний інвентар, снаряд для метання

Дискваліфікація, 1) визнання недійсності результату спортсмена в окремій зустрічі або змаганні, з усіма наслідками, включаючи втрату медалей; 2) заборона брати участь в змаганнях протягом певного періоду; 3) тимчасове усунення

Дистанція, 1) відстань від старту до фінішу; 2) відстань між спортсменом і мішенню; 3) відстань між спортсменами під час поєдинку; 4) відстань між спортсменами, які виступають з гімнастичними вправами

Дисципліна, відгалуження виду спорту, яке включає в себе один чи кілька видів змагань

Дитячий спорт, напрям спорту, який забезпечує ознайомлення дітей з видами спорту та виявлення їх здібностей до подальших занять спортом

Дитячо-юнацький спорт, напрям спорту, який забезпечує залучення дітей для занять певним видом спорту із дитячого спорту для здійснення їх спортивної спеціалізації та забезпечення умов для переходу до резервного спорту

Дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ), позашкільні спортивні заклади, що готують кваліфікованих спортсменів і фізкультурних активістів

Ді Стефано, Альфредо (1926–2014), спортсмен, футболіст, тренер, 5-разовий володар Кубка Європейських Чемпіонів (1956, 1957, 1958, 1959, 1960), 2-разовий володар «Золотого м'яча» (1957, 1959)

Дмитренко, Артем Артемович (?), спортсмен, тренер (кульова стрільба), Заслужений тренер УРСР (1961)

Дмитренко, Григорій Миколайович (1945), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (1980), чемпіон світу (1985)

Дмитрієв, Михайло Дмитрович (1912–1987), спортсмен, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер СРСР (1956)

«Дніпро», футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Дніпропетровську (Дніпро) 1918 р.

«Дніпро-Арена», стадіон у м. Дніпрі, вміщує більше 31 тис. осіб, діє з 2008 р.

Добринська, Наталія Володимирівна (1982), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (2008), чемпіонка світу (2012)

Добровольський, Едвард Адамович (1945), спортсмен, тренер (гімнастика спортивна), Заслужений тренер УРСР (1987)

Добровольський, Ігор Іванович (1967), спортсмен, футболіст, олімпійський чемпіон (1988)

Довгань, Микола Анатолійович (1955), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), срібний олімпійський призер (1980)

Довгодько, Іван Вікторович (1989), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу та Європи (2014)

Довгодько, Наталія Вікторівна (1991), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), олімпійська чемпіонка (2012)

Долгов, Володимир Генріхович (1960), спортсмен, плавець, бронзовий олімпійський призер (1980)

«Донбас Арена», стадіон у м. Донецьк; вміщує більше 52 тис. осіб, діє з 2009 р.

Донської, Олександр Ілліч (спр. – Абрамович) (1913–1956), спортсмен, важкоатлет, тренер, Заслужений тренер УРСР (1956), рекордсмен світу (1949). Встановив 17 рекордів України, з них 1 – світ. і 6 – СРСР

Допінг, фармакологічні та ін. речовини, що тимчасово підвищують активність спортсмена.

Допінг-контроль, перевірка спортсмена, яка здійснюється з метою виявлення факту вживання заборонених речовин

Доріжка розподільча, спортивний інвентар у плаванні

Доровських (Самоленко, Хамітова, Апайчева), Тетяна Володимирівна (1961), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1988), срібна (1992) та бронзова (1988) олімпійська призерка

Дорошенко, Галина Сергіївна (1943), спортсменка, тренер (художня гімнастика), Заслужений тренер України (1998)

Досенко, Валерій Андрійович (1965), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу (1986, 1987, 1990, 1991)

Доценко, Сергій Миколайович (1979), спортсмен, боксер, срібний олімпійський призер (2000)

Драйв, у тенісі – один з основних ударів, що надає м'ячу обертання в напрямі польоту

Драпей, Анатолій Агафійович (1921–1983), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР, багаторазовий рекордсмен СРСР, Європи, світу

Дрибас, Валерій Миколайович (1940), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), чемпіон Європи (1965)

Дубінін, Сергій Олександрович (1961), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України (2001)

Дуглас, Джеймс (1960), спортсмен, боксер-професіонал, абсолютний чемпіон (1990) за версіями WBC, WBA та IBF

Дудченко, Ольга Борисівна (1960), спортсменка, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер України (1991)

Думбадзе, Ніна Яківна (1919–1983), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (1952), чемпіонка Європи (1946, 1950)

Дух, Ігор Григорович (1965), тренер (вільна боротьба). Заслужений тренер України (2001)

Дюжев, Олександр Костянтинович (1919–2005), спортсмен, тренер (водне поло), лікар, Заслужений тренер УРСР (1957)

Дяченко, Геннадій Павлович (1938–2010), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер УРСР (1968) та СРСР (1973)

Еверт, Крістіна (Кріс) Марія (1954), спортсменка, тенісистка, виграла 18 турнірів Великого шолому в одиночному розряді

Евінг, Патрік (1962), спортсмен, баскетболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1984, 1992), входить до списку кращих гравців НБА

Егерсегі, Крістіна (1974), спортсменка, плавчиня, 5-разова олімпійська чемпіонка (1988, 1992–3, 1996), срібна (1988) та бронзова (1996) олімпійська призерка

Едстрем, Зігфрід (1870–1964), спортивний функціонер, четвертий президент МОК (1942–1952)

Ейве (Ойве), Макс (1901–1981), шахіст, чемпіон світу (1935–1937)

Екстратайм, додатковий час в спортивному змаганні

Ендшпіль, заключна фаза шахової партії (їй передують – дебют і мітельшпіль). Для ендшпіля характерні мала кількість фігур на шаховій дошці та активна роль короля і пішаків

Еспадрон, див. *Шабля*

Еспандер, спортивне знаряддя для тренування м'язів

Естафета, 1) вид командного спортивного змагання (з бігу, плавання тощо);
2) дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми

Естафетна паличка, спортивний інвентар, який передається від одного члена команди іншому під час естафетного бігу

Естетична гімнастика, вид спорту, командні змагання, у яких гімнастки демонструють поєднання танцю, акробатики та художньої гімнастики у відповідності з динамікою і ритмом музики

Естокада, прямий перпендикулярний удар рапірою, шпагою, еспадроном під час фехтування

Етап, частина дистанції в спортивних змаганнях

Еусебіу (Еусебіу да Сільва Феррейра) (1942–2014), спортсмен, футболіст, 2-разовий володар Кубка європейських чемпіонів (1961, 1962), володар «Золотого м'яча» (1965), найвидатніший португальський футболіст 20 ст.

Євдокименко, Таміла Петрівна (1942), спортсменка, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1979)

Євмінов, В'ячеслав Володимирович (1940), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1979), запатентував винахід «дошка Євмінова»

Євтушенко, Вадим Анатолійович (1957), спортсмен, футболіст, володар Кубка володарів кубків (1986), 5-разовий чемпіон СРСР (1980, 1981, 1985, 1986, 1988), 4-разовий володар Кубка СРСР (1982, 1985, 1987, 1989)

Євтушенко, Леонід Макарович (1945), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер УРСР (1987)

Єгоров, Мир Опанасович (спр. – Маркіян) (1911–1991), тренер (баскетбол), Заслужений тренер України (1962), СРСР (1973)

Єгорова (Бурдіна), Юлія Павлинівна (1924–?), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1950)

Єгорова, Любов Іванівна (1966), спортсменка, лижниця, 6-разова олімпійська чемпіонка (1992, 1994), 3-разова срібна олімпійська призерка (1992, 1994), 3-разова чемпіонка світу (1991, 1993)

Єдина спортивна класифікація, система присвоєння спортсмену того чи іншого спортивного розряду

Єдиноборство, вид спорту, дисципліна, поєдинок, у якому головною особливістю є непостійні витрати енергії, а також циклічний рівень фізичних навантажень, що залежить від конкретних умов боротьби (бокс, боротьба, фехтування, таеквондо)

Єзерський, Борис Борисович (1932), спортсмен, тренер (баскетбол), Заслужений тренер України (1967)

Єлисєєв, Юрій Костянтинович (1949), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1972)

Ємчук, Ігор Федорович (1930–2008), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), тренер, срібний (1952) та бронзовий (1956) олімпійський призер, чемпіон Європи (1955)

Єрмаков, Юрій Володимирович (1970), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), бронзовий олімпійський призер (1996)

Єрмілов, Геннадій Миколайович (1959), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон світу (1981, 1982) та Європи (1982, 1983)

Єрмілов, Олександр Юрійович (1960), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (1981–1983)

Єрохін, Євген Маркелович (1924–1997), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР, СРСР (1956)

Єфремова (Вайгіна), Лілія Миколаївна (1977), спортсменка, біатлоністка, бронзова олімпійська призерка (2006), чемпіонка етапу Кубка світу (2002)

Жаботинський, Леонід Іванович (1938–2016), спортсмен, важкоатлет, олімпійський чемпіон (1964, 1968), чемпіон світу (1964–1966, 1968), чемпіон Європи (1966, 1968)

Жданов, Василь Іванович (1963), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1985)

Же-де-пом, вид спорту, гра з м'ячем. Же-де-пом входив до програми Олімпійських ігор у 1908 р.

Железний, Ян (1966), спортсмен, легкоатлет, 3-разовий олімпійський чемпіон (1992, 1996, 2000), срібний олімпійський призер (1988), світовий рекордсмен

Железняк, Яків Ілліч (1941), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), олімпійський чемпіон (1972)

Жердина, спортивний інвентар, снаряд для стрибків у висоту

Жилет захисний, спортивний інвентар, який використовується у низці видів спорту

Жилін, Георгій Семенович (1925–1997), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), срібний (1952) та бронзовий (1956) олімпійський призер, чемпіон Європи (1955)

Жим, повільне підняття штанги над головою до повного випрямлення рук

Жирко (Маренчікова), Олена Миколаївна (1968), спортсменка, баскетболістка, олімпійська чемпіонка (1992), чемпіонка Європи (1991, 1995)

Житник, Олексій Миколайович (1972), спортсмен, хокеїст, олімпійський чемпіон (1992), срібний олімпійський призер (1998)

Жовнір, Ольга Богданівна (1989), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шаблях), олімпійська чемпіонка (2008), чемпіонка світу (2009) та Європи (2009–2010)

Жовноватий, Віктор Федорович (1944), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер України (1996)

Жокей, професійний вершник на перегонах, фахівець з тренінгу та випробувань верхових коней

Жупісва (-В'язова), Олена Павлівна (1960), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (1988)

Жупіна, Олена Григорівна (1973), спортсменка, плавчиня, бронзова олімпійська призерка (2000)

Жураховський, Володимир Павлович (1941), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер СРСР (1989)

Заваров, Олександр Анатолійович (1961), спортсмен, футболіст, тренер, володар Кубка володарів Кубків (1985–1986), володар Кубка УЄФА (1989–1990), 2-разовий чемпіон СРСР (1985, 1986), 3-разовий володар Кубка СРСР (1981, 1985, 1987)

Загородній, Володимир Сергійович (1981), спортсмен, велосипедист, чемпіон Європи (2002, 2003)

Зазіров, Заза Діанозович (1972), спортсмен, борець (вільний стиль), бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон світу (1993, 1999)

Зайдман, Олександр Юрійович (1941), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер СРСР (1972)

Зайцев, Юрій Костянтинович (1951), спортсмен, важкоатлет, олімпійський чемпіон (1976), чемпіон світу (1977, 1978–2) та Європи (1977, 1978–3, 1979–2)

Зайченков, Микола Володимирович (1973), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (2003), чемпіон Європи (2000)

Закірова, Сарія Магруфівна (1961), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (1985, 1986)

Заклад фізичної культури і спорту, юридична особа, що забезпечує розвиток фізичної культури і спорту шляхом, зокрема, надання фізкультурно-спортивних послуг

Заковорот, Петро Антонович (1971–1951), спортсмен, фехтувальник, тренер часів Російської імперії та СРСР

Заморський, Володимир Степанович (1928), тренер (баскетбол), Заслужений тренер України (1971)

Зантара, Георгій Малхазович (1987), спортсмен, дзюдоїст, чемпіон світу (2009) та Європи (2011)

Заруба, Олександр Сергійович (1952), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1985), СРСР (1988)

Зарядка, фізичні вправи, які виконуються з метою оздоровлення організму

Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, почесне звання, державна нагорода України (1989)

Заслужений тренер України, почесне спортивне звання (1993), яке присвоюється тренерам за високі особливі заслуги в підготовці висококваліфікованих спортсменів у індивідуальних або командних видах

Заспа, Лариса Леонідівна (1971), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Затискач для носу, спортивний інвентар, який використовується у синхронному плаванні для захисту від попадання води у ніс

Зауличний, Ростислав Мирославович (1968), спортсмен, боксер, срібний олімпійський призер (1992)

Захаров, Антон Сергійович (1986), спортсмен, плавець, чемпіон Європи (2002, 2004)

Захаров, Леонід Олександрович (1942), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер України (1992), СРСР

Захарова (Хлус), Стелла Георгіївна (1963), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), олімпійська чемпіонка (1980), чемпіонка світу (1981), тренер

Захарова, Галина Петрівна (1947), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1976)

Захарук, Олександр Валерійович (1976), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1997–2000, 2006)

Збірна команда, спортивна команда, яка складається з відібраних спортсменів з різних команд, товариств

Зважування у спорті, визначення вагової категорії спортсменів (у боротьбі, боксі, важкій атлетиці), а також для виявлення відповідності обладнання чи інвентаря згідно правил змагань

Звання спортивні, найменування, що свідчать про офіційне визнання заслуг окремих осіб у галузі розвитку фізичної культури або про досягнення спортсменами найвищої майстерності

Звягінцев, Віктор Олексійович (1950), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1976)

Здоровий спосіб життя, одна із складових, на яких базується побудова процесу фізичного виховання та спортивного тренування

Зеленов, Валерій Миколайович (1939), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер УРСР, СРСР (1991)

Зелінський, В'ячеслав Володимирович (1936), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1979), СРСР (1984)

Землянська, Катерина Дмитрівна (1922–?), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка Європи (1955)

«Зеніт», спортивне товариство профспілок СРСР, що об'єднувало колективи фізичної культури ряду галузей машинобудівної промисловості (1936 р.)

Зенов, Борис Дмитрович (1938), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер СРСР

Зимове п'ятиборство, вид спорту, до складу якого входять лижні гонки, стрільба з пістолета, швидкісний спуск на лижах, фехтування на шпагах і кінний крос пересічною місцевістю. Входив до програми Олімпійських ігор

Зимові види спорту, види спорту, які проводяться на снігу чи льоду

Зимові Олімпійські ігри (Зимова Олімпіада), міжнародні змагання із зимових видів спорту, що проводяться кожні чотири роки під егідою Міжнародного олімпійського комітету, розпочинаючи з 1924 р.; мають власну нумерацію

Зимові Олімпійські ігри 1924, I Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Шамоні, Франція з 25 січня по 5 лютого 1924 р.

Зимові Олімпійські ігри 1928, II Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Санкт-Моріці, Швейцарія з 11 лютого по 19 лютого 1928 р.

Зимові Олімпійські ігри 1932, III Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Лейк-Плесід, США з 4 лютого по 15 лютого 1932 р.

Зимові Олімпійські ігри 1936, IV Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Гарміш-Партенкірхен, Німеччина з 6 по 16 лютого 1936 р.

Зимові Олімпійські ігри 1940, скасовані міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які повинні були пройти 1940 р. у м. Саппоро, Японія

Зимові Олімпійські ігри 1944, скасовані міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які мали відбутися у 1944 році в Італії, м. Кортіна-д'Ампеццо

Зимові Олімпійські ігри 1948, V Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Санкт-Моріц, Швейцарія з 30 січня по 8 лютого 1948 р.

Зимові Олімпійські ігри 1952, VI Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Осло, Норвегія з 14 лютого по 25 лютого 1952 р.

Зимові Олімпійські ігри 1956, VII Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК в м. Кортіна д'Ампеццо, Італія, з 26 січня по 5 лютого 1956 р.

Зимові Олімпійські ігри 1960, VIII Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Скво-Веллі, США, з 18 по 28 лютого 1960 р.

Зимові Олімпійські ігри 1964, IX Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Інсбрук, Австрія, з 29 січня по 9 лютого 1964 р.

Зимові Олімпійські ігри 1968, X Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Гренобль, Франція, з 6 по 18 лютого 1968 р.

Зимові Олімпійські ігри 1972, XI Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Саппоро, Японія з 3 лютого по 13 лютого 1972 р.

Зимові Олімпійські ігри 1976, XII Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Інсбрук, Австрія з 4 лютого по 15 лютого 1976 р.

Зимові Олімпійські ігри 1980, XIII Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Лейк-Плесід, США з 13 лютого по 24 лютого 1980 р.

Зимові Олімпійські ігри 1984, XIV Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Сараєво, Югославія з 8 лютого по 19 лютого 1984 р.

Зимові Олімпійські ігри 1988, XV Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Калгарі, Канада з 13 лютого по 28 лютого 1988 р.

Зимові Олімпійські ігри 1992, XVI Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Альбервіль, Франція з 8 лютого по 23 лютого 1992 р.

Зимові Олімпійські ігри 1994, XVII Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Ліллегаммер, Норвегія з 12 по 27 лютого 1994 р. Ці ігри вперше проводилися не у той самий рік, що й відповідна Літня Олімпіада, тобто лише через два роки після попередньої альбервільської

Зимові Олімпійські ігри 1998, XVIII Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Нагано, Японія з 7 лютого по 22 лютого 1998 р.

Зимові Олімпійські ігри 2002, XIX Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Солт-Лейк-Сіті, США з 8 лютого по 24 лютого 2002 р.

Зимові Олімпійські ігри 2006, XX зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Турин, Італія з 10 по 26 лютого 2006 р.

Зимові Олімпійські ігри 2010, XXI Зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Ванкувер, Канада з 12 по 28 лютого 2010 р.

Зимові Олімпійські ігри 2014, XXII зимові Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання із зимових видів спорту, які проходили під егідою МОК у м. Сочі, Росія з 7 по 23 лютого 2014 р.

Зимові Паралімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання для людей із обмеженими фізичними можливостями, які проводяться кожні чотири роки, розпочинаючи з 1976 р.

«Зірка», футбольний стадіон у м. Кропивницькому, вміщує 14 628 осіб

Змагання військових патрулів, вид спорту, який входив до програми Олімпійських ігор у 1924 р.

Зональні змагання, змагання, що проводяться за участю спортсменів не менше двох областей, але не більше десяти та є відбірковими до чемпіонатів та Кубків країни

Іванов, Володимир Тимофійович (1940), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1968), чемпіон Європи (1967)

Іванов, Михайло Ромуольфович (1965), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу (1986, 1987)

Індурайн, Мігель (1964), спортсмен, велосипедист, олімпійський чемпіон (1996), чемпіон світу (1995), 5-разовий переможець «Тур де Франс» (1991–1995)

Інніс, Хуберт ван (1868–1961), спортсмен, лучник, 6-разовий олімпійський чемпіон (1900, 1920), 3-разовий срібний олімпійський призер (1900, 1920)

Іно, Бернар (1954), спортсмен, велосипедист, 5-разовий переможець «Тур де Франс» (1978, 1979, 1981, 1982, 1985)

«Інтернаціонале» («Інтер»), футбольний клуб, один з найвідоміших і найсильніших клубів Італії та світу, заснований 1908 р.

Інфайтинг, у боксі – бій на близькій дистанції

Іподром, комплекс споруд для випробування скакових коней та проведення змагань із кінного спорту

Ітьо, Каорі (1984), спортсменка, борчиня, 4-разова олімпійська чемпіонка (2004, 2008, 2012, 2016)

Іщенко, Микола Анатолійович (1983), спортсмен, футболіст, переможець Кубку УЄФА

Іщенко, Михайло Олексійович (1950), спортсмен, гандболіст (воротар), тренер, олімпійський чемпіон (1976), срібний олімпійський призер (1980), чемпіон світу (1982)

Іщенко, Наталія Сергіївна (1986), спортсменка, плавчиня (синхронне плавання), 5-разова олімпійська чемпіонка (2008, 2012–2, 2016–2)

Калашников, Андрій Миколайович (1964), спортсмен, борець (греко-римський стиль), бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон Європи (1987, 1996)

Калинський, Анатолій Миколайович (1946), спортсмен, тренер (дзюдо), Заслужений тренер УРСР (1986)

Калімбет, Ірина Володимирівна (1969), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1988)

Каліна, Юлія Анатоліївна (1988), спортсменка, важкоатлетка, чемпіонка Європи (2015)

Калінін, Микола Олександрович (1959), спортсмен, тренер (важка атлетика), підготував Готфріда Д. Р.

Калініна, Ганна Георгіївна (1979), спортсменка, яхтсменка, срібна олімпійська призерка (2004)

Калітовська, Леся Михайлівна (1988), спортсменка, велосипедистка, бронзова олімпійська призерка (2008)

Камарницька, Тетяна Борисівна (1971), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка Європи (1999, 2000)

Каневський, Леонід Ілліч (1934–2014), спортсмен, тренер (академічне веслування), Заслужений тренер УРСР (1973), СРСР (1981)

Каное, спортивний інвентар, безкільовий весловий човен, для якого характерна гребля одним однолопастним лопатоподібним незакріпленим веслом, стоячи на одному коліні

Капа, спортивний інвентар, який надягається на зуби для захисту від травм

Капабланка (Капабланка-і-Граупера), Хосе-Рауль (1888–1942), шахіст, чемпіон світу (1921–1927)

Капелло, Фабіо (1946), спортсмен, футболіст і тренер, входить до списку кращих тренерів 21 ст. Міжнародної асоціації футбольної історії і статистики

Капітан, керівник спортивної команди

Капличний, Володимир Олександрович (1944–2004), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1972)

Капшученко, Леонід Дмитрович (1949–2006), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер СРСР (1981)

Карабатиц, Нікола (1984), спортсмен, гандболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (2008, 2012), 2-разовий чемпіон світу (2009, 2011), 3-разовий чемпіон Європи (2006, 2010, 2014), найкращий гравець 2007 р.

Каракашьян, Наполеон Карлович (1919–1967), тренер (баскетбол), Заслужений тренер УРСР (1961), СРСР (1964)

Карасьов, Віктор Олександрович (1957), спортсмен, тренер (стрільба стендова), Заслужений тренер України (2000)

Карате, вид спорту, бойове мистецтво, у якому сторони завдають один одному удари руками та ногами. В Україні виділяють наступні різновиди

карате, які є окремими видами спорту: годзю-рю карате, карате JKA WF, карате WKS, карате WKF, карате JKS, кіокушин карате, кіокушинкай карате, кіокушинкайкан карате, косіки карате, традиційне карате, фуна-коші шотокан карате, шотокан карате-до С.К.І.Ф.

Карвась, Юрій Олексійович (1934–1999), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1973)

Карелін, Олег Васильович (1943), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер УРСР (1976)

Карета (Пашутіна), Ірина Леонтіївна (1957), спортсменка, тренер (віт-рильний спорт), Заслужений тренер України (1996)

Карленко, Василь Павлович (1950), спортсмен, тренер (біатлон), Заслужений тренер УРСР (1982), СРСР (1989)

Карлова, Лариса Олександрівна (1958), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1976, 1980), бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1982, 1986)

Карlsen, Магнус (1990), шахіст, чемпіон світу (з 2013 р.)

«Карпати», футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Львові 1963 р.

Карпаті, Рудольф (1920–1999), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), 6-разовий олімпійський чемпіон (1948, 1952, 1956–2, 1960–2), 7-разовий чемпіон світу (1953–1955, 1957–1959)

Карпінський, Олександр Олександрович (1909–1996), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер України (1961)

Карпов, Анатолій Євгенович (1951), шахіст, чемпіон світу (1975–1985)

Карсак, Євген Валер'янович (1953), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер України (1997)

Карюхін, Григорій Тимофійович (1939), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (1966), чемпіон Європи (1967)

Каспаров (Вайнштейн), Гаррі Кімович (1963), шахіст, чемпіон світу (1985–1993)

Кассіус Марселлус Клей (Мухаммед Алі) (1942–2016), спортсмен, боксер-професіонал, олімпійський чемпіон (1960), абсолютний чемпіон (1964, 1967) за версіями NESAC, WBC та WBA

Касьянова (Мельниченко), Ганна Анатоліївна (1983), спортсменка, легкоатлетка, чемпіонка світу (2013)

Като, Савао (1946), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 8-разовий олімпійський чемпіон (1968–3, 1972–3, 1976–2), 3-разовий срібний олімпійський призер (1972–2, 1976), бронзовий олімпійський призер (1968), чемпіон світу (1970, 1974)

Кацман, Володимир Якович (1929), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер СРСР (1972) та УРСР (1969)

Качур, Вадим Миколайович (1940), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер СРСР (1969), УРСР (1990)

Кваліфікаційна норма, певний результат, який затверджений відповідною федерацією

Кваша, Ілля Олегович (1988), спортсмен (стрибки у воду), бронзовий олімпійський призер (2008), чемпіон Європи (2008–2010, 2012, 2013, 2016)

Квітницький, Ілля Артамонович (1916–1993), спортсмен (гандбол, волейбол), тренер (веслування на байдарках і каное). Серед вихованців – А. Химич, В. Дрибас, П. Буркацький. Від 1991 мешкав у США

Келеті, Агнеш (1921), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 5-разова олімпійська чемпіонка (1952, 1956–4), 3-разова срібна (1952, 1956–2) та 2-разова бронзова (1952) олімпійська призерка, чемпіонка світу (1954)

Кемпбриджські правила, правила гри у футбол, складені ветеранами найбільш престижних коледжів, у яких були встановлені розміри поля, обмежена кількість гравців тощо

Кендо, вид спорту, японське бойове мистецтво, фехтування на бамбукових мечях

Киба, Володимир Миколайович (1952), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1985), СРСР (1991)

Кивайло, Алла Павлівна (1957), спортсменка, тренер (стрільба з лука), Заслужений тренер України (1999)

Кидяєв, Олександр Федорович (1940), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1965)

Килим спортивний, спортивний інвентар

Кириченко, Ірина Іванівна (1937), спортсменка, велосипедистка, чемпіонка світу (1964, 1966), тренер

Кириченко, Олександр Олександрович (1967), спортсмен, велосипедист, олімпійський чемпіон (1988), чемпіон світу (1990)

Кириченко, Руслана Олександрівна (1975), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Кирюхін, Олег Станіславович (1975), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (1996)

Киселиця, Віталій Олександрович (1976), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер України (2011)

Кисельов, Володимир Вікторович (1957), спортсмен, легкоатлет, олімпійський чемпіон (1980)

Кисельов, Сергій Вікторович (1964), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (1986)

Кіган, Кевін (1951), спортсмен, футболіст, «Золотий м'яч» (1978, 1979), переможець Кубка чемпіонів (1977)

Кікбоксинг, вид спорту. В Україні виділяють наступні різновиди кікбоксингу, які є окремими видами спорту: кікбоксинг ВТКА, кікбоксинг WKA, кікбоксинг WPKA, кікбоксинг WAKO

Кілланін, Майкл Моріс (1914–1999), спортивний функціонер, шостий президент Міжнародного олімпійського комітету (1972–1980)

Кільце баскетбольне, спортивний інвентар, кільце, закріплене на баскетбольному щиті

Кільцеві автоперегон, змагання, які проходять по замкнутій асфальтованій трасі, якою гонщики проїжджають певну кількість кіл. Див. *Автомобільний спорт*

Кільця, спортивний інвентар, гімнастичний снаряд

Кім, Неллі Володимирівна (1957), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 5-разова олімпійська чемпіонка (1976–3, 1980–2), срібна олімпійська призерка (1976)

Кінний спорт, вид спорту, змагання з різних видів верхової їзди та майстерності керування конем. Входить до програми Літніх Олімпійських

ігор. Включає дисципліни: виїздка (вища школа верхової їзди), триборство (кінне триборство), конкур (подолання перешкод)

Кінцель, Валентин Васильович (1944), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1983)

Кінь гімнастичний маховий, спортивний інвентар, снаряд, який використовується у спортивній гімнастиці

Кірай, Карч (1960), спортсмен, волейболіст, 3-разовий олімпійський чемпіон (1984, 1988, 1996), найкращий гравець 20 ст.

Кірсанов, Сергій Федорович (1963), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках і каное), срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1987, 1989, 1990)

Клименко, Олександр Васильович (1975), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1998)

Климов, Віктор Вікторович (1964), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1985)

Климова (Назембло), Наталія Генріхівна (1951), спортсменка, баскетболістка, олімпійська чемпіонка (1976), чемпіонка світу (1971, 1975) та Європи (1972, 1974, 1976)

Кличко, Віталій Володимирович (1971), спортсмен, боксер, політик, чемпіон світу за версіями WBO (2000), WBC, Ring (2005), WBC (2013)

Кличко, Володимир Володимирович (1976), спортсмен, боксер, олімпійський чемпіон (1996), чемпіон світу за версіями WBO (2002), IBF (2008), IBF, WBO, Ring (2011), WBA, WBO (супер-чемпіон), IBO, IBF, Ring (2011–2015)

Клімке, Райнер (1936–1999), спортсмен, вершник, 6-разовий олімпійський чемпіон (1964, 1968, 1976, 1984–2, 1988), 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1968, 1976)

Клочкова, Яна Олександрівна (1982), спортсменка, плавчиня, 4-разова олімпійська чемпіонка (2000–2, 2004–2), срібна олімпійська призерка (2000), багаторазова чемпіонка світу та Європи

Ключка, спортивний інвентар, який використовується у гольфі, хокеї на траві та хокеї із шайбою

Кобрисєв, Анатолій Іванович (1950), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках і каное), чемпіон світу (1970), чемпіон Європи (1973)

Коваленко, Анатолій Якимович (1916–1995), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1967), СРСР (1972)

Коваленко, Віктор Володимирович (1951), спортсмен, тренер (вітрильний спорт), Заслужений тренер УРСР, СРСР (1988)

Коваленко, Сергій Іванович (1947–2004), спортсмен, баскетболіст, олімпійський чемпіон (1972), бронзовий олімпійський призер (1968), чемпіон Європи (1969)

Ковалик, Людмила Федорівна (1943), спортсменка, тренер (художня гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1989)

Ковач, Пал (1912–1995), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), 6-разовий олімпійський чемпіон (1936, 1948, 1952–2, 1956, 1960), бронзовий олімпійський призер (1948), чемпіон світу (1933, 1937–2, 1951, 1953–2, 1954, 1955, 1957, 1958)

Ковзани, спортивний інвентар, який є сукупністю черевиків та системи рухомих чи нерухомих лез, що прикріплені до цих черевиків

Ковзанярський спорт, вид спорту, змагання на ковзанах по льодовому майданчику. Входить до програми Зимових Олімпійських ігор. Включає дисципліни: швидкісний біг на ковзанах, фігурне катання, шорт-трек

Ковпак, Ігор Данилович (1939–2002), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1983)

Ковпан, Валентина Іванівна (1950–2006 зникла безвісти), спортсменка, лучниця, срібна олімпійська призерка (1976), чемпіонка світу (1973, 1975) та Європи (1976, 1978)

Ковпик, Дмитро Володимирович (1937), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1976)

Ковтун, Олена Валеріївна (1966), спортсменка, тенісистка (настільний теніс), чемпіонка Європи (1986, 1988)

Коган, Леонід Борисович (1937), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер УРСР (1980)

Когут, Михайло Антонович (1931), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер УРСР (1969), СРСР (1991)

Когут, Олександра Зеновіївна (1987), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка світу (2010)

Коженкова, Анастасія Миколаївна (1986), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), олімпійська чемпіонка (2012), чемпіонка світу (2009) та Європи (2009–2011)

Кожух, Ніна Федорівна (1945), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1971)

Кожух, Олександр Омелянович (1931), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1963), СРСР (1966)

Козак, Данута (1987), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), 5-разова олімпійська чемпіонка (2012–2, 2016–3)

Козакова, Ольга Ігорівна (1951), спортсменка, волейболістка, срібна олімпійська призерка (1976), чемпіонка Європи (1975)

Козацький двобій, вид спорту, український національний вид змішаних бойових мистецтв, який включає змагання у кількох категоріях: «Забава» (безконтактний поєдинок), «Борня» (дозований контакт з контролем) та «Герць» (повний контакт з максимальним арсеналом дозволених технічних дій як ударної, так і бірцівської техніки), а також небойові категорії – «Однотан» (формальні та вільні технічні комплекси), «Тан Двобій» (демонстрація прийомів самооборони в парах)

Козел гімнастичний, спортивний інвентар, снаряд у гімнастиці

Козир (Авілова), Валентина Василівна (1950), спортсменка, легкоатлетка (стрибки у висоту), бронзова олімпійська призерка (1968)

Козлов, Михайло Антонович (1934), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер УРСР (1971) та СРСР (1972)

Козлова, Дора Михайлівна (1930–2000-і), спортсменка, легкоатлетка, 5-разова рекордсменка світу, тренер

Козловський, Володимир Юхимович (1920–2000), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1980)

Кокошин (Какошин), Віктор Олександрович (1957), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (1980), чемпіон світу (1979)

Колесников, Георгій Михайлович (1941), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1975), СРСР (1992)

Колесникова, Тетяна Миколаївна (1977), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), чемпіонка світу (2009) та Європи (2007–2009, 2011)

Колибельников, Олександр Іванович (1949), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер СРСР (1979) і УРСР (1984)

Колкова, Ольга Олексіївна (1955), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1976)

Колода гімнастична, спортивний інвентар, снаряд жіночої спортивної гімнастики

Колоколов, Сергій Вікторович (1962–2008), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках і каное), чемпіон світу (1981, 1982)

«**Колос**», всеукраїнське фізкультурно-спортивне товариство, всеукраїнська громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, створена у 1948 р.

Колотов, Віктор Михайлович (1949–2000), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1972, 1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975) та Суперкубка УЄФА (1975)

Колумбет, Леонід Федорович (1937–1983), спортсмен, велосипедист, бронзовий олімпійський призер (1960), чемпіон світу (1963)

Колчинський, Олександр Леонідович (1955–2002), спортсмен, борець (греко-римський стиль), олімпійський чемпіон (1976, 1980), чемпіон світу (1978)

Колчинський, Семен Якович (1917–2005), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер СРСР (1964)

Командний результат, підсумок змагань, який фіксує досягнення команди на певних змаганнях

Команечі, Надя (1961), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 5-разова олімпійська чемпіонка (1976–3, 1980–2), 3-разова срібна олімпійська призерка (1976, 1980–2), бронзова (1976) олімпійська призерка, 2-разова чемпіонка світу (1978, 1979), 9-разова чемпіонка Європи (1975–4, 1977–2, 1979–3)

Комаров, Микола Анатолійович (1961), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1985)

Комащук, Аліна Іванівна (1993), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шаблях), срібна олімпійська призерка (2016), чемпіонка світу (2013)

Комбіновані види спорту, див. *Багатоборство*

Комишенко, Григорій Васильович (1972), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон Європи (1994)

Кондрацький, Ігор Олександрович (1939–1999), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер СРСР (1976)

Конкін, Олександр Якович (1914–?), спортсмен, тренер (важка атлетика), підготував Новака Г. І.

Конкур (подолання перешкод), дисципліна кінного спорту, яка входить до олімпійської програми

Коновець, Георгій Васильович (1923–1980), спортсмен, тренер (дзюдо), Заслужений тренер УРСР, створив українську школу самбо і дзюдо

Кононенко, Роман Віталійович (1981), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (2001) та Європи (2002, 2003)

Коняєва (Самойлова), Надія Юхимівна (1931), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (1956)

Коньков, Анатолій Дмитрович (1949), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975), Суперкубка УЄФА (1975)

Коритек, Станіслав Альфредович (1959), спортсмен, тренер (фігурне катання на ковзанах), Заслужений тренер України (1994)

Корінь, Терентій Савич (1883–1931), спортсмен, борець, чемпіон світу (1906)

Коркін, Дмитро Петрович (1928–1984), спортсмен, тренер (вільна боротьба), Заслужений тренер СРСР (1970)

Коробка, Ольга Василівна (1985), спортсменка, важкоатлетка, чемпіонка Європи (2006–2008)

Коробчинський, Ігор Олексійович (1969), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), олімпійський чемпіон (1992), бронзовий олімпійський

призер (1992, 1996), чемпіон світу (1989–2, 1991, 1992) та Європи (1989, 1991, 1992), Заслужений тренер України (2000)

Король, Петро Кіндратович (1941–2015), спортсмен, важкоатлет, олімпійський чемпіон (1976), чемпіон світу (1974–3, 1975–2, 1976–3) та Європи (1975–2)

Коротков, Володимир Васильович (1966), спортсмен, яхтсмен, чемпіон Європи (1996, 1998)

Корт, спортивна споруда, прямокутний майданчик для гри в теніс, бадмінтон

Корт, Маргарет (1942), спортсменка, тенісистка, 24-разова переможниця турнірів «Великого шолома» в одиночному розряді (1960–1966, 1969–1971, 1973)

Корчагін, Валерій Олексійович (1953), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер УРСР

Корчинський, Анатолій Анатолійович (1929–?), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1990)

Костевич, Олена Дмитрівна (1985), спортсменка (кульова стрільба), олімпійська чемпіонка (2004), 2-разова бронзова олімпійська призерка (2012), чемпіонка світу (2002), Європи (2015, 2016)

Костенюк, Олександра Костянтинівна (1984), шахістка, чемпіонка світу (2008–2010)

Костюм, спортивна форма, одяг спеціального призначення

Костюченко, Микола Петрович (1935–2000), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер СРСР (1970) та УРСР (1966)

Косяк, Олег Юрійович (1975), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), бронзовий олімпійський призер (1996)

Котельник, Андрій Миколайович (1977), спортсмен, боксер, срібний олімпійський призер (2000)

Котько, Ігор Олегович (1963), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу (1986, 1987)

Кофнер, Матеас Аврумович (1917–1994), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер СРСР (1963)

Кочергіна (Орел), Феодора Григорівна (1942), спортсменка, баскетболістка, тренер, чемпіонка світу (1964, 1967) та Європи (1962, 1964, 1966)

Кравацька, Олена Віталіївна (1992), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шаблях), срібна олімпійська призерка (2016)

Кравець (Шуляк), Інеса Миколаївна (1966), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1996), срібна олімпійська призерка (1992), чемпіонка світу (1991, 1993, 1995), Європи (1992), рекордсменка світу у потрійному стрибку

Кравчук, Валентин Іванович (1944–2003), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), бронзовий олімпійський чемпіон (1968)

Кравчук, Валерій Анатолійович (1955), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1981) та Європи (1981)

Крамаренко, Валентин Костянтинович (1868–1958), автор багатьох праць із теорії і практики фізичного виховання та спорту

Крамник, Володимир Борисович (1975), шахіст, чемпіон світу (2006–2007)

Краснянська, Ірина Василівна (1987), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), чемпіонка світу (2006)

Красовський, Сергій Федорович (1963), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер України (2002)

Красюк, Сергій Олександрович (1961–1994), спортсмен, плавець, олімпійський чемпіон (1980), срібний олімпійський призер (1980), чемпіон Європи (1981, 1983)

Крауч, 1) у боксі – низька стійка; 2) у лижному спорті – низька стійка при спуску.

Крейвен, Філіп (1950), спортивний функціонер, другий президент Міжнародного паралімпійського комітету (з 2001 р.)

Крепкіна (Калашникова), Віра Самуїлівна (1933), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1960), чемпіонка Європи (1954, 1958)

«**Кривбас**», футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Кривому Розі 1959 р. Перестав існувати у 2013 р.

Кривов, Валерій Михайлович (1951–1994), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1980), чемпіон світу (1978) та Європи (1977)

Крикет, вид спорту, командна гра з м'ячем та битою. Крикет входив до програми Олімпійських ігор у 1900 р.

Крикун, Олександр Володимирович (1968), спортсмен, легкоатлет, бронзовий олімпійський призер (1996)

Кримаренко, Юрій Олександрович (1983), спортсмен, легкоатлет, чемпіон світу (2005)

Крицишин, Владислав Васильович (1946–2001), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1969–2) та Європи (1969–2, 1970–3), встановив 17 світових рекордів

Кріс (Крісс, Крис), Григорій Якович (1940), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шпагах), олімпійський чемпіон (1964), 2-разовий срібний (1968), бронзовий (1972) олімпійський призер, чемпіон світу (1967, 1969, 1971)

Кройф, Йоган (1947–2016), спортсмен, футболіст, тренер, 3-разовий володар «Золотого м'яча» (1971, 1973, 1974), Кубка європейських чемпіонів (1971, 1972, 1973), Суперкубка УЄФА (1973)

Крокет, вид спорту, гра, у якій учасники, ударами дерев'яного молотка намагаються якомога швидше провести свої кулі через розташовані у визначеному порядку перешкоди у вигляді воріт до мети – кілка суперника – і повернути їх назад. Крокет входив до програми Олімпійських ігор у 1900 та 1904 рр.

Кроль, вид плавання на грудях, під час якого плавець почергово викидає над водою то одну, то іншу руку вперед за головою

Крос, 1) спортивний біг, перегони пересічною місцевістю; 2) у боксі – зустрічний удар, коли рука боксера перехрещує руку суперника

Кросівки, спортивне взуття

Крохмальний, Андрій Іванович (1939), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1972)

Круглова (Сидоренко), Олена Євгенівна (1962), спортсменка, плавчиня, бронзова олімпійська призерка (1980)

Кубертен, П'єр де (1863–1937), спортивний функціонер, ініціатор проведення сучасних Олімпійських ігор, другий президент Міжнародного олімпійського комітету (1896–1916, 1919–1925)

Кубко, Григорій Володимирович (?), спортсмен, тренер (кульова стрільба)

Кубок, приз переможця у спортивних змаганнях

Кубок володарів кубків (Кубок УЄФА), щорічний клубний турнір, що проводився під егідою УЄФА. Розігрувався з 1960 по 1999

Кубраченко, Олександр Григорович (1943), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер України (2000)

Кузнецов, Олег Володимирович (1963), спортсмен, футболіст, володар Кубка Кубків (1986)

Кукса, Володимир Іванович (1940), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1979), СРСР (1980)

Куксенков, Юрій Михайлович (1958), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер України (1996)

Куксов, Анатолій Якович (1949), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1972)

Кулешов, Іван Васильович (1946), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1972), тренер

Кулик, Олександр Васильович (1957), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер УРСР (1988)

Куліш, Сергій Володимирович (1993), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), срібний олімпійський призер (2016)

Кульбіт, акробатичний трюк, переворот через голову з опорою на руки

Кульова стрільба, стрільба проводиться з пневматичних, дрібнокаліберних і крупнокаліберних гвинтівок і пістолетів кулею. Див. *Спортивна стрільба*

Культуризм, див. *Бодібілдинг*

Культурно-спортивний комплекс«Ніка», стадіон у м. Олександрії, вміщує 7 тис. осіб

Кунгфу, вид спорту, бойове мистецтво, яке поєднує різні види змагань без зброї та зі зброєю, поєдинки без використання ударної техніки та з використанням ударно-кидкової техніки тощо

Купальний костюм, купальник, спеціальний одяг для водних видів спорту

Курбет, акробатичний елемент, стрибок з ніг на руки або зі стійки на руках на ноги

Курв'якова, Раїса Василівна (1945), спортсменка, баскетболістка, олімпійська чемпіонка (1976), чемпіонка світу (1971, 1975) та Європи (1972, 1974, 1976)

Курильський, Юрій Ісидорович (1935–2005), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1972)

Куришко (Нагірна), Катерина Сергіївна (1949), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), олімпійська чемпіонка (1972), чемпіонка світу (1971)

Куц, Володимир Петрович (1927–1975), спортсмен, легкоатлет, 2-разовий олімпійський чемпіон (1956)

Куценко, Яків Григорович (1915–1988), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1947, 1950), заслужений тренер СРСР (1956)

Кучер, Олександр Миколайович (1982), спортсмен, футболіст, володар Кубку УЄФА

Кучеревський, Євген Мефодійович (1941–2006), спортсмен, тренер (футбол), Заслужений тренер УРСР (1981), СРСР (1988)

Кучеренко, Олег Миколайович (1968), спортсмен, борець (греко-римський стиль), олімпійський чемпіон (1992), чемпіон світу (1989, 1990)

Кучинов, Юрій Павлович (1955), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер України (1995)

Кушнір, Микола Миколайович (1958), спортсмен, тренер (легка атлетика)

Кушнірюк, Сергій Георгійович (1956), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1976), срібний олімпійський призер (1980), чемпіон світу (1982), Європи (1979)

Кьорлінг (керлінг), вид спорту, командна гра на льодовому майданчику, мета якої розташувати гранітний камінь ближче до цілі, ніж команда суперника. Входить до програми Зимових Олімпійських ігор

Лагутін, Юрій Васильович (1949–1978), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1976)

Лазарєва, Тетяна Вікторівна (1981), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка Європи (2001, 2002)

Лазутіна (Птицина), Лариса Євгенівна (1965), спортсменка, лижниця, 5-разова олімпійська чемпіонка (1992, 1994, 1998–3), срібна та бронзова олімпійська призерка (1998)

Лакрос (лякрос), вид спорту, командна гра з твердим гумовим м'ячем, який переносять полем за допомогою кросів – сіток на довгій ручці. Лакрос входив до програми Олімпійських ігор протягом 1904–1908 рр.

Лاپинський, Євген Валентинович (1942–1999), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1968), бронзовий олімпійський призер (1972), чемпіон Європи (1967, 1971)

Ласкер, Емануель (Емануїл) (1868–1941), шахіст, математик, філософ, чемпіон світу (1894–1921)

Ласти, пристосування для плавання, що одягається на ноги спортсмена

Латиніна, Лариса Семенівна (1934), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 9-разова олімпійська чемпіонка (1956–4, 1960–3, 1964–2), 5-разова срібна (1956, 1960–2, 1964–2) та 4-разова бронзова (1956, 1960, 1964–2) олімпійська призерка, 9-разова чемпіонка світу (1954, 1958, 1962) та 7-разова чемпіонка Європи (1957, 1961)

Лашко, Володимир Пантелійович (1941), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1985)

Лащонов, Федір Серафимович (1950), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1980), чемпіон світу (1978) та Європи (1977, 1979)

Леб, Себастьян (1974), спортсмен, автогонщик, 9-разовий чемпіон світу з ралі (2004–2012)

Левандовський, Олександр Йосипович (1967–1993), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1988, 1993)

Левін, Марко Якович (1942), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер СРСР (1983)

Легка атлетика, вид спорту, який об'єднує змагання з бігу, ходьби, стрибків та метання. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор. Включає дисципліни: спринт, біг на середні та довгі дистанції, біг з бар'єрами, марафон, стрибки, метання, багатоборство, спортивна ходьба, естафета

Ледньов, Павло Серафимович (1943–2010), спортсмен, п'ятиборець, 2-разовий олімпійський чемпіон (1972, 1980), срібний (1968, 1976) та бронзовий олімпійський призер (1968, 1972, 1980), 6-разовий чемпіон світу (1973, 1974, 1975, 1978)

Лейн, Альфред Пейдж (1891–1965), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), 5-разовий олімпійський чемпіон (1912–3, 1920–2), бронзовий олімпійський призер (1920)

Леоненко, Іван Федорович (1928), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1963), СРСР (1990)

Леонкін, Дмитро Максимович (1928–1980), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), олімпійський чемпіон (1952), бронзовий олімпійський призер (1952)

Леонов, Олександр Дмитрович (1928–2000), спортсмен, тренер (баскетбол), Заслужений тренер УРСР (1965), СРСР (1991)

Леончук, Георгій Ігорович (1974), спортсмен, яхтсмен, срібний олімпійський призер (2004)

Лещев, Семен Абрамович (1931–1991), спортсмен, тренер (сучасне п'ятиборство), Заслужений тренер УРСР (1961)

Лижі, спортивний інвентар, пристрій у вигляді дощок, призначений для пересування по снігу, до ноги кріпиться спеціальними приєднаннями до лижного взуття

Лижне двоборство, дисципліна лижного спорту, яка входить до олімпійської програми

Лижний спорт, вид спорту, змагання на трасах, у яких використовуються лижі або сноуборд. Входить до програми Зимових Олімпійських ігор. Включає дисципліни: гірськолижний спорт, лижні гонки, стрибки на лижах з трампліна, лижне двоборство, фрістайл, сноубординг

Лижні гонки, дисципліна лижного спорту, яка входить до олімпійської програми

Ликов, Олег Вікторович (1973), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (2004)

Лисенко (Гуревич, Шевцова), Людмила Іванівна (1934), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1960)

Лисенко, Тетяна Феліксівна (1975), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 2-разова олімпійська чемпіонка (1992), бронзова олімпійська призерка (1992), чемпіонка світу (1991)

Литвиненко, Леонід Дмитрович (1949), спортсмен, легкоатлет, срібний олімпійський призер (1972)

Литвинова, Ірина Олексіївна (1946), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер України (1992)

Лі, Вілліс Огастес (1888–1945), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), 5-разовий олімпійський чемпіон (1920), срібний та бронзовий олімпійський призер (1920), адмірал флоту США

«Ліверпуль», футбольний клуб, один з найвідоміших і найсильніших клубів Англії та світу, заснований 1892 р.

Ліга чемпіонів УЄФА, щорічний футбольний турнір, що проводиться поміж європейськими клубами, які найбільш успішно виступили у національних чемпіонатах попереднього сезону

Лікарський контроль у фізичній культурі, система заходів щодо медичного обслуговування осіб, які займаються фізичною культурою і спортом. Завданням Л. к. є визначення стану здоров'я, функціонального стану організму та рівня фізичного розвитку людини з метою правильної організації учбово-тренувального процесу і зміцнення здоров'я спортсменів

Лікувальна фізична культура (ЛФК), комплекс методів фізичної культури, спеціальні фізичні вправи і природні фактори, що їх застосовують у медицині з лікувально-профілактичною метою. У ЛФК застосовуються різні гімнастичні (найпростіші й доступні хворим) і спортивно-прикладні (ходіння, біг, стрибки, плавання, веслування, ходіння на лижах та ін.) вправи, туризм, ігри (городки, волейбол, теніс, баскетбол)

Лілло-Ольсен, Оле Андреас (1883–1940), спортсмен, стрілець, 5-разовий олімпійський чемпіон (1920–3, 1924–2), срібний олімпійський призер (1924)

«Ліон» («Олімпік» Ліон), футбольний клуб, один із найвідоміших і найсильніших клубів Франції та світу, заснований 1950 р.

Ліпе (Оленюк), Елісабета (1964), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), 5-разова олімпійська чемпіонка (1984, 1992, 1996, 2000, 2004), срібна (1988, 1992) та бронзова (1988) олімпійська призерка, чемпіонка світу (1989)

Лісовий, Валерій Олександрович (1956), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер України (1996)

Лісогор, Олег Володимирович (1979), спортсмен, плавець, чемпіон світу (2001, 2007), багаторазовий чемпіон Європи (2001–2008)

Літаковий спорт, вид спорту, який включає змагання на літаках з метою встановлення рекордів швидкості, висоти, дальності, тривалості, скоропідйомності, вантажопідйомності, а також у мистецтві виконання фігур вищого пілотажу

Літні Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проводяться кожні чотири роки під егідою Міжнародного олімпійського комітету

Літні Олімпійські ігри 1896, I Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Афіни, Греція з 6 по 15 квітня 1896 р.

Літні Олімпійські ігри 1900, II Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Париж, Франція з 14 травня по 28 жовтня 1900 р.

Літні Олімпійські ігри 1904, III Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Сент-Луїс, США з 1 липня по 23 листопада 1904 р.

Літні Олімпійські ігри 1908, IV Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК в м. Лондон, Велика Британія з 27 квітня по 31 жовтня 1908 р.

Літні Олімпійські ігри 1912, V Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходило під егідою МОК у м. Стокгольм, Швеція з 5 травня по 27 липня 1912 р.

Літні Олімпійські ігри 1916, VI Олімпійські ігри, за рішенням МОК мали бути проведені у 1916 році в Берліні, Німеччина. Скасовані у зв'язку з початком Першої світової війни

Літні Олімпійські ігри 1920, VII Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під МОК у м. Антверпен, Бельгія з 20 квітня по 12 вересня 1920 р.

Літні Олімпійські ігри 1924, VIII Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під МОК у м. Париж, Франція з 4 травня по 27 липня 1924 р.

Літні Олімпійські ігри 1928, IX Олімпійські ігри міжнародні спортивні змагання, які проходили під МОК у м. Амстердам, Нідерланди з 17 травня по 12 серпня 1928 р.

Літні Олімпійські ігри 1932, X Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Лос-Анжелес, США з 30 липня по 14 серпня 1932 р.

Літні Олімпійські ігри 1936, XI Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Берлін, Німеччина з 1 по 16 серпня 1936 р.

Літні Олімпійські ігри 1940, XII Олімпійські ігри, скасовані міжнародні спортивні змагання у зв'язку з Другою світовою війною

Літні Олімпійські ігри 1944, XIII Олімпійські ігри, скасовані міжнародні спортивні змагання у зв'язку з Другою світовою війною

Літні Олімпійські ігри 1948, XIV Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК в м. Лондон, Велика Британія з 29 липня по 14 серпня 1948 р.

Літні Олімпійські ігри 1952, XV Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Гельсінкі, Фінляндія з 19 липня по 3 серпня 1952 р. Вперше в Олімпіаді взяла участь збірна Радянського Союзу, до складу якої входили українські спортсмени

Літні Олімпійські ігри 1956, XVI Літні Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Мельбурн, Австралія з 22 листопада по 8 грудня 1956 р.

Літні Олімпійські ігри 1960, XVII Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Рим, Італія з 25 серпня по 11 вересня 1960 р.

Літні Олімпійські ігри 1964, XVIII Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Токіо, Японія з 10 по 24 жовтня 1964 р.

Літні Олімпійські ігри 1968, XIX Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Мехіко, Мексика з 12 по 27 жовтня 1968 р.

Літні Олімпійські ігри 1972, XX Літні Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. м. Мюнхен, Федеративна Республіка Німеччина з 26 серпня по 11 вересня 1972 р.

Літні Олімпійські ігри 1976, XXI Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Монреаль, Канада з 17 липня по 1 серпня 1976 р.

Літні Олімпійські ігри 1980, XXII Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Москва, СРСР з 19 липня по 3 серпня 1980 р.

Літні Олімпійські ігри 1984, XXIII Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Лос-Анжелес, США з 28 липня по 12 серпня 1984 р.

Літні Олімпійські ігри 1988, XXIV Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Сеул, Республіка Корея з 17 вересня по 2 жовтня 1988 р.

Літні Олімпійські ігри 1992, XXV Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Барселона, Іспанія з 25 липня по 9 серпня 1992 р.

Літні Олімпійські ігри 1996, XXVI Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили під егідою МОК у м. Атланта, США з 19 липня по 4 серпня 1996 р.

Літні Олімпійські ігри 2000, XXVII Олімпійські ігри міжнародні спортивні змагання, що проходили у м. Сіднеї, Австралія, з 15 вересня по 1 жовтня 2000 р. Сіднейська Олімпіада відома також, як «Ігри нового тисячоліття»

Літні Олімпійські ігри 2004, XXVIII Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили в м. Афіни, Греція, з 12 по 28 серпня 2004 р.

Літні Олімпійські Ігри 2008, XXIX Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили у Пекіні, КНР з 8 по 24 серпня 2008 р.

Літні Олімпійські ігри 2012, XXX Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які пройшли у м. Лондон, Велика Британія з 27 липня по 12 серпня 2012 р.

Літні Олімпійські ігри 2016, XXXI Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання, які проходили в м. Ріо-де-Жанейро, Бразилія, з 5 по 21 серпня 2016 р.

Літні Паралімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання для людей із обмеженими фізичними можливостями, які проводяться кожні чотири роки, розпочинаючи з 1960 р.

Літошенко (Кіркевич), Марія Петрівна (1949), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1976)

Лобановський, Валерій Васильович (1939–2002), спортсмен та тренер (футбол), віце-чемпіон Європи (1988, як тренер збірної СРСР), 2-разовий володар Кубка володарів кубків УЕФА, 9-разовий чемпіон СРСР (1 – як гравець, 8 – як тренер), 5-разовий чемпіон України

Лозик, Валерій Вікторович (1957), спортсмен, плавець, бронзовий олімпійський призер (1988)

«**Локомотив**», всесоюзне добровільне спортивне товариство профспілки працівників залізничного транспорту, створене 1936 р.

Ломаченко, Василь Анатолійович (1988), спортсмен, боксер, 2-разовий олімпійський чемпіон (2008, 2012), чемпіон світу (2009, 2011) та Європи (2008), чемпіон світу за версією WBO (2014). Отримав звання «боксера з найяскравішим майбутнім» від WBO (2014)

Лохте, Райан (1984), спортсмен, плавець, 5-разовий олімпійський чемпіон (2004, 2008, 2012), 3-разовий срібний (2004, 2012) та бронзовий (2008, 2012) олімпійський призер

Лук, спортивний інвентар, снаряд, зброя для метання стріл, яка має вигляд стягнутої тятивою дуги

Лука, Родіон Михайлович (1972), спортсмен, яхтсмен, срібний олімпійський призер (2004), чемпіон світу (2005)

Лук'яненко, Наталія Миколаївна (1963), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1980)

Лутасва (Берзіна), Валентина Іванівна (1956), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1980)

Луческу, Мірча (1945), спортсмен, футболіст, тренер, володар Кубка УЄФА (2008–2009), Суперкубка УЄФА (2000)

Лучник, Михайло Олексійович (1972), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (2003), чемпіон Європи (2000)

Льюїс, Леннокс (1965), спортсмен, боксер-професіонал, абсолютний чемпіон (1999–2000) за версіями WBC, WBA та IBF, олімпійський чемпіон (1988)

Любительський спорт, масовий спортивний рух

Лютий, Володимир Іванович (1962), спортсмен, футболіст, олімпійський чемпіон (1988)

Ляпіна, Наталія Вікторівна (1976), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Льюїс, Карл (1961), спортсмен, легкоатлет, 9-разовий олімпійський чемпіон (1984, 1988, 1992, 1996), срібний олімпійський призер (1988), 8-разовий чемпіон світу (1983, 1987, 1991)

Мазій, Світлана Іванівна (1968), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1988, 1996)

Мазур (Ростова), Ганна Миколаївна (1950), спортсменка, волейболістка, срібна олімпійська призерка (1976), чемпіонка Європи (1971, 1975)

Макарець (Кочергіна), Тетяна Іванівна (1956), спортсменка, гандболістка, 2-разова олімпійська чемпіонка (1976, 1980)

Макуц, Богдан Володимирович (1960), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), олімпійський чемпіон (1980), чемпіон світу (1979, 1981)

Мальцев, Олександр Миколайович (1949), спортсмен, хокеїст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1972, 1976), срібний олімпійський призер (1980), 9-разовий чемпіон світу (1969–1971, 1973–1975, 1978, 1981, 1983) та 7-разовий чемпіон Європи (1969, 1970, 1973–1975, 1981, 1983)

Маміашвілі, Михайло Герасійович (1963), спортсмен, борець (греко-римський стиль), олімпійський чемпіон (1988), чемпіон світу (1983, 1985, 1986), чемпіон Європи (1986, 1988, 1989)

Манджаротті, Едоардо (1919–2012), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шпагах, рапірах), 6-разовий олімпійський чемпіон (1936, 1952, 1956, 1960), 5-разовий срібний (1948, 1952, 1960) та 2-разовий бронзовий (1948, 1956) олімпійський призер, 13-разовий чемпіон світу (1937, 1949–1951, 1953–55, 1958)

Манеж, 1) споруда, призначена для тренування коней, верхової їзди, змагань; 2) манеж цирковий – arena, круглий майданчик посередині цирку, де відбувається вистава; 3) манеж спортивний – споруда, призначена для занять і змагань з різних видів легкої атлетики, гімнастики, спортивних ігор тощо; 4) переносна загорожа для дітей, які починають ходити

Манкін, Валентин Григорович (1938–2014), спортсмен, яхтсмен, 3-разовий олімпійський чемпіон (1968, 1972, 1980), срібний олімпійський призер (1976), чемпіон світу (1973), чемпіон Європи (1973, 1979)

Манцевич, Олександр Васильович (1960), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (1980)

«**Манчестер Юнайтед**», футбольний клуб, один з найвідоміших і найсильніших клубів Англії та світу, заснований 1878 р.

Манькова (Ковальчук), Світлана Костянтинівна (1962), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1986)

Марадона, Дієго Армандо (1960), спортсмен, футболіст, чемпіон світу (1986)

Марафон, дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми, змагання з бігу на найдовшій дистанції 42 км. 195 м.

Марковниченко, Олександр Миколайович (1970), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1990)

Маркушевська, Галина Петрівна (1976), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Марта (Да Сілва, Марта Вісіра) (1986), спортсменка, футболістка, переможниця Ліги чемпіонів (2003–2004), 5-разова переможниця титулу «Гравець року ФІФА» (2006, 2007, 2008, 2009, 2010)

Мартинчук, Вадим Терентійович (1934), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1973)

Марченко, Едуард Степанович (1937), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер СРСР (1977)

Марченко, Олександр Миколайович (1968), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), бронзовий олімпійський призер (1988)

Маслов, Віктор Олександрович (1910–1987), спортсмен, тренер (футбол), Заслужений тренер СРСР (1960)

Масловська, Ванда Олександрівна (1980), спортсменка, важкоатлетка, чемпіонка Європи (2001)

Масовий спорт (спорт для всіх), діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей під час їх дозвілля для зміцнення здоров'я

Мат, спортивний інвентар, який використовується у низці видів спорту, зокрема у спортивній боротьбі, гімнастиці, легкій атлетиці тощо

Матвєєв, Сергій Леонідович (1975), спортсмен, велосипедист, срібний олімпійський призер (2000), чемпіон світу (1998)

Матвієнко, Віктор Антонович (1948), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975), Суперкубка УЄФА (1975)

Матвієнко, Ігор Григорович (1971), спортсмен, яхтсмен, олімпійський чемпіон (1996), чемпіон світу та Європи (2001)

Мате, Ілля Федорович (1956), спортсмен, борець (вільний стиль), олімпійський чемпіон (1980), чемпіон світу (1979, 1982) та Європи (1979)

Матевушева, Світлана Валеріївна (1981), спортсменка, яхтсменка, срібна олімпійська призерка (2004)

Матушеvas, Васи́ліус Леонті́йович (1945–1989), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1968)

Мацапура, Микола Іванович (1955), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України

Мацьоха, Михайло Маркович (1942), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер України (1991)

Машовець, Сергій Аркадійович (1931), спортсмен, тренер (вітрильний спорт), Заслужений тренер УРСР (1979)

Машуренко, Руслан Олександрович (1971), спортсмен, дзюдоїст, бронзовий олімпійський призер (2000)

Медведь, Олександр Васильович (1937), спортсмен, борець (вільний стиль), 3-разовий олімпійський чемпіон (1964, 1968, 1972), 7-чемпіон світу (1962, 1963, 1966, 1967, 1969, 1970, 1971) та 3-разовий чемпіон Європи (1966, 1968, 1972)

Мезенцев, Руслан Володимирович (1981), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), срібний олімпійський призер (2000)

Мельник, Борис Петрович (1945), спортсмен, стрілець (стрільба кульова), срібний олімпійський призер (1972), 2-разовий чемпіон світу (1970), багаторазовий чемпіон Європи (1969, 1972, 1973)

Мельник (Велєва), Фаїна Григорівна (1945), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1972), чемпіонка Європи (1971, 1974)

Мельник, Олексій Володимирович (1961), спортсмен, тренер (вільна боротьба), Заслужений тренер України (2002)

Мельниченко, Галина Миколаївна (1958), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1981)

Менчик (Стівенсон), Вера Францівна (1906–1944), шахістка, чемпіонка світу (1927–1944)

Меркс, Едді (1945), спортсмен, велосипедист, 5-разовий переможець «Тур де Франс» (1969–1972, 1974), 3-разовий чемпіон світу (1967, 1971, 1974)

Мерлені (Микульчин, Мельник), Ірина Олексіївна (1982), спортсменка, борчиня (вільний стиль), олімпійська чемпіонка (2004), бронзова олімпійська призерка (2008), чемпіонка світу (2000, 2001, 2003) та Європи (2004, 2005)

Мессі, Ліонель (1987), спортсмен, футболіст, олімпійський чемпіон (2008), 3-разовий переможець ЛЧ (2005–2006, 2008–2009, 2010–2011), 5-разовий володар «Золотого м'яча» (2009, 2010, 2011, 2012, 2015), володар Суперкубка УЄФА (2008–2009, 2010–2011), найкращий гравець світу за версією ФІФА (200–2012)

«**Металіст**», футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Харкові 1925 р.

«**Металург**» (**Донецьк**), футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Донецьку 1996 р.

Метання, дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми

«**Метеор**», стадіон у м. Дніпрі, який вміщує 24 381 осіб, діє з 1966 р.

Милославський, Михайло Борисович (1948), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер України

Мистецькі змагання, за ініціативи П. Кубертена до програми Олімпійських ігор входили конкурси з архітектури, живопису, літератури, музики, скульптури протягом 1912–1948 рр.

Митрюк, Наталія Іванівна (1959), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1982, 1986)

Михайленко, Віктор Андрійович (1953), спортсмен, тренер (стрільба з лука), Заслужений тренер України (1996)

Михайличенко, Олексій Олександрович (1963), спортсмен, футболіст, тренер, олімпійський чемпіон (1988)

Михайловський, Валентин Арсентійович (1918–1978), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1978)

Михальчук, Віктор Ілліч (1946), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1968), володар Кубку світу (1965), чемпіон Європи (1967)

Мишак (Волощук), Валентина Григорівна (1942), спортсменка, волейболістка, срібна олімпійська призерка (1964), чемпіонка Європи (1963, 1967)

Мишаков, Олександр Семенович (1912–1993), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер СРСР (1956). Внесений в Книгу рекордів Гіннеса як один з кращих тренерів 20 ст. (2001)

Мишинський, Михайло Омелянович (1923–1976), спортсмен, тренер (віт-рильний спорт), Заслужений тренер УРСР (1972).

Міжнародна спортивна федерація, міжнародна неурядова організація, що керує одним чи кількома видами спорту на всесвітньому рівні та включає в себе організації, що керують цими видами спорту на національному рівні

Міжнародний олімпійський комітет (МОК), міжнародна організація, керівний орган олімпійського руху

Міжнародний паралімпійський комітет, міжнародна організація, яка опікується паралімпійським рухом

Міжнародні змагання, змагання, які проводяться за участю двох і більше країн

«Мілан», футбольний клуб, один із найвідоміших і найсильніших клубів Італії та світу, заснований 1899 р.

Мільчев, Микола Миколайович (1967), спортсмен, стрілець (стендова стрільба), тренер, олімпійський чемпіон (2000)

Міні-гольф, вид спорту, гра з м'ячем та ключкою (паттер) на спеціальному полі, в якій спортсмени намагаються за якнайменшу кількість ударів поцілити м'ячем у лунку

Міністерство молоді та спорту України, головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у молодіжній сфері, сфері фізичної культури і спорту

Мірошніченко, Віктор Володимирович (1959), спортсмен, боксер, срібний олімпійський призер (1980), чемпіон Європи (1981)

Місевич, Віра Антонівна (1945–1995), спортсменка, вершниця, олімпійська чемпіонка (1980)

Місто-організатор Олімпійських ігор, місто, на яке МОК покладає почесну місію та відповідальність за проведення Олімпійських ігор

Місток гімнастичний, спортивний інвентар, снаряд, який використовується у спортивній гімнастиці

Місютін, Григорій Анатолійович (1970), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), олімпійський чемпіон (1992), 4-разовий срібний олімпійський призер (1992), бронзовий призер (1996), чемпіон світу (1991, 1992, 1993, 1995)

Мітельшпіль, середина гри в шаховій партії; в більшості випадків – її вирішальний період. Характеризується конкретним планом гри, наступальними діями й захистом, позиційним маневруванням та різними комбінаціями. Мітельшпіль передусє заключній фазі шахової партії – ендшпілеві

Міфтахутдінова, Діна Артурівна (1973), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1996)

Міхай, Дмитро Валерійович (1990), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу та Європи (2014)

Мішень, ціль для навчальної та тренувальної стрільби

Міщук, Тарас Вікторович (1995), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках і каное), бронзовий олімпійський призер (2016), чемпіон Європи (2015)

Мовчан, Валерій Іванович (1959), спортсмен, велосипедист, олімпійський чемпіон (1980), чемпіон світу (1982)

Молибога, Олег Олексійович (1953), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1980), срібний олімпійський призер (1976), чемпіон світу (1978, 1982) та Європи (1977, 1979, 1981, 1983)

Молот легкоатлетичний, спортивний інвентар, снаряд, який використовується у легкій атлетиці. Складається з металевого ядра з тросом

Молчанов, Ігор Анатолійович (1965), спортсменка, тренер (стрибки на батуті), Заслужений тренер України (2003)

Монаков, Віталій Дмитрович (1933–1986), спортсмен, тренер (стрільба стендова), Заслужений тренер УРСР (1982)

Монаков, Дмитро Віталійович (1963–2007), спортсмен, стрілець (стендова стрільба), олімпійський чемпіон (1988), чемпіон світу (1987, 1994) та Європи (1988)

Морозов, Артем Миколайович (1980), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу та Європи (2014)

Морозов, Володимир Іванович (1940), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), 3-разовий олімпійський чемпіон (1964, 1968, 1972), 3-разовий чемпіон світу (1966, 1970, 1971), 2-разовий чемпіон Європи (1967, 1969)

Морозов, Володимир Михайлович (1963), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1989)

Морські багатоборства, вид спорту, який включає морське п'ятиборство (плавання, біг, стрільба, веслування, вітрильні перегони), чотириборство та триборство (будь-які чотири чи три з п'яти видів відповідно), двоборство, або акватлон (плавання, біг), веслування на ялах та веслувально-вітрильне багатоборство

Морфі, Пол Чарльз (1837–1884), шахіст, найсильніший у світі в середині 19 ст. Перший шаховий вундеркінд після створення сучасних правил шахів

Москаленко, Лариса Віталіївна (1963), спортсменка, яхтсменка, бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1990)

Москвін, Євген Борисович (1954), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер України (2000)

Мотивація у спорті, одна із складових, на яких базується побудова процесу фізичного виховання та спортивного тренування

Мотобол, вид спорту, командна гра з м'ячем на мотоциклах (футбол на мотоциклах), метою якої є забити гол у ворота суперника

Мотоциклетний спорт, вид спорту, змагання на мотоциклах, що проводяться на спеціальних трасах, шляхах, пересічних місцевостях тощо

Мотузенко, Олександр Олександрович (1967), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1987, 1989, 1990)

Моуріньо Жозе (повне ім'я – Жозе Маріу душ Сантуш Моуріньо Фелікс) (1963), спортсмен, тренер (футбол), кращий клубний тренер року (2004, 2005, 2010)

Музичук, Марія Олегівна (1992), шахістка, чемпіонка світу (2015–2016)

Мундіаль, назва чемпіонату світу з футболу, яка пішла після чемпіонату 1982 р.

Мунтян, Володимир Федорович (1946), спортсмен, футболіст, тренер, володар Кубка володарів кубків (1975), Суперкубка УЄФА (1975), 7-разовий чемпіон СРСР (1966–1968, 1971, 1974, 1975, 1977), 2-разовий володар Кубку СРСР (1966, 1974)

Мурашов, Борис Іванович (1932–1986), спортсмен, тренер (кінний спорт), Заслужений тренер УРСР (1975), СРСР (1980)

Мурашова, Ірина Іванівна (1929–?), спортсменка, тренер (кінний спорт), підготувала Місевич В. А.

Муренко, Іван Антонович (1914–1991), спортсмен, тренер (легка атлетика)

Мусалімов, Володимир Андрійович (1944–2013), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (1968)

Мухаммед Алі (1942–2016), див. *Кассіус Марселлус Клей*

М'яч, спортивний інвентар, снаряд, що використовується у багатьох видах спорту, таких як футбол, баскетбол, гандбол, теніс, гольф тощо

Навантаження та відпочинок у спорті, одна із складових, на яких базується побудова процесу фізичного виховання та спортивного тренування

Навроцька, Вікторія Миколаївна (1971), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Навчально-тренувальні збори, спортивні заходи, що здійснюються організаторами спортивних заходів для підготовки спортсменів до участі у спортивних змаганнях

Нагасв, Ігор Володимирович (1966), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), тренер, 2-разовий срібний олімпійський призер (1988)

Нагній, Віктор Анатолійович (1961), спортсмен, тренер (кульова стрільба), Заслужений тренер України (2005)

Нагорний, Сергій Вікторович (1956), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), олімпійський чемпіон (1976), срібний олімпійський призер (1976), чемпіон світу (1979)

Нагороди олімпійські, медалі, дипломи та інші призи, які присуджуються МОК

Нагурський, Броніслав (Дін Бетон) (1908–?), спортсмен діаспори (американський футбол, боротьба), чемпіон світу серед професіоналів з боротьби (1937)

Надаль, Рафаель (1986), спортсмен, тенісист, олімпійський чемпіон (2008), 14-разовий переможець турнірів «Великого шолома» в одиночному розряді (2005–2014)

Наді, Недо (1894–1940), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях, шпагах, рапірах), 6-разовий олімпійський чемпіон (1912, 1920–5)

Надтока, Олександр Олександрович (1991), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу та Європи (2014).

Назаренко, Галина Миколаївна (1960), спортсменка, тренер (кульова стрільба), Заслужений тренер України (1999)

Назаренко (Куллам), Валентина Семенівна (1930), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1952)

Назаренко, Людмила Ігорівна (1967), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Назаренко, Микола Петрович (1942), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1989)

Накаяма, Акінорі (1943), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 6-разовий олімпійський чемпіон (1968–4, 1972–2), 2-разовий срібний та бронзовий олімпійський призер (1968, 1972), багаторазовий чемпіон світу

Насибулін, Альберт Ідрисович (1969), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1993)

Настільний теніс, вид спорту, гра з м'ячем і ракеткою на спеціальному прямокутному столі. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Національна антидопінгова організація, об'єднання, призначене кожною країною як таке, що має першочергове право та зобов'язання приймати та виконувати антидопінгові правила на національному рівні

Національна збірна команда України, комплектується Міністерством молоді та спорту на конкурсній основі з урахуванням пропозицій національних спортивних федерацій та фізкультурно-спортивних товариств в олімпійських та неолімпійських видах та/або відповідних федерацій інвалідів з видів спорту інвалідів з числа найбільш підготовлених спортсменів дитячо-юнацького, резервного спорту, спорту вищих досягнень й фахівців сфери фізичної культури і спорту, зокрема, тренерів

Національна федерація, організація, яка займатися спеціальною конкретною спортивною діяльністю, належить до Міжнародної спортивної федерації (МСФ), визнаної МОК і проводить свою діяльність згідно Олімпійської хартії і правил МСФ

Національний комітет спорту інвалідів України, громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, основним завданням якої є забезпечення розвитку в Україні спорту інвалідів

Національний олімпійський комітет України (НОК України), громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, основним завданням якої є забезпечення розвитку олімпійського руху в Україні як складової частини міжнародного олімпійського руху

Небилицький, Леонід Олександрович (1915–?), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер СРСР (1983)

Неделенко-Ліщинська (Ліщинська), Ірина Анатоліївна (1976), спортсменка, легкоатлетка, срібна олімпійська призерка (2008)

Немтирьов, Анатолій Миколайович (1946), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу (1978)

Немешкало, Олена Миколаївна (1963), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1986)

Немшилов, Володимир Костянтинович (1948), спортсмен, плавець, бронзовий олімпійський призер (1968)

Неолімпійський спорт, напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з неолімпійських видів спорту та підготовкою спортсменів до цих змагань

Неолімпійські види спорту, див. *Вид спорту*

Неофіційний командний залік, ранжирування збірних команд-учасниць змагань з врахуванням підсумків виступу спортсменів у всіх видах програми змагань. У командному заліку медалі не розігруються

Неофіційні (позачергові) ігри 1906, міжнародні спортивні змагання, які проходили в м. Афіни з 22 квітня по 2 травня 1906 р. Не визнані МОК, тому не отримали порядкового номеру

Непитаєв, Андрій Сергійович (1962), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України (2004)

Нечипоренко, Володимир Олексійович (1937), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер СРСР (1977)

Нікітін, Юрій Вікторович (1978), спортсмен (стрибки на батуті), олімпійський чемпіон (2004)

Ніколаєв, Валентин Олексійович (1944), спортсмен, тренер (фігурне катання на ковзанах), Заслужений тренер УРСР (1990), СРСР (1992)

Ніколаєв, Олександр Миколайович (1939), спортсмен, тренер (стрільба з лука), Заслужений тренер УРСР (1977), СРСР (1980)

Ніколаєва (Петрова), Маргарита Миколаївна (1935–1993), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 2-разова олімпійська чемпіонка (1960)

Нікольський, Сергій Володимирович (1950), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (1973, 1977, 1978, 1979), чемпіон Європи (1973, 1979)

Новак, Григорій Ірмович (1919–1980), спортсмен, важкоатлет, артист цирку, срібний олімпійський призер (1952), чемпіон світу (1946) та Європи (1947)

Новиков, Анатолій Терентійович (1947), спортсмен, дзюдоїст, бронзовий олімпійський призер (1972), чемпіон Європи (1972)

Новиков, Сергій Петрович (1949), спортсмен, дзюдоїст, олімпійський чемпіон (1976), чемпіон Європи (1973, 1974, 1976)

Новохатько, Володимир Данилович (1941), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон Європи (1968)

Нокаут, стан боксера, коли він не може продовжувати бій внаслідок розладу функцій організму (запаморочення, часткова або повна втрата орієнтації, іноді – свідомості), спричинений ударом противника

Нокдаун, стан боксера під час бою, коли він від удару противника втрачає координацію рухів і орієнтацію й не здатний кілька секунд продовжувати бій

Норгей, Тенцинг (1914–1986), альпініст, першопідкорювач Евересту в 1953 р.

Нурмі, Пааво (1897–1973), спортсмен, легкоатлет, 9-разовий олімпійський чемпіон (1920–3, 1924–5, 1928), 3-разовий срібний олімпійський призер (1920, 1928–2), легенда олімпійського спорту

Обаленський, Олександр Леонідович (1954), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер України (1991)

Оббаріус, Дмитро Іванович (1910–1985), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер СРСР (1960)

Оберемко, Олена Вікторівна (1973), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Обласний спортивний комплекс «Металіст», спортивний комплекс, багатофункціональний стадіон, розташований у Харкові вміщує 40 тис. осіб, діє з 1926 р.

Ободовська, Раїса Андріївна (1948–2012), спортсменка, велосипедистка, чемпіонка світу (1968, 1969)

Обруч, спортивний інвентар, прилад у художній гімнастиці

Овенс (Оуенс), Джессі (1913–1980), спортсмен, легкоатлет, 4-разовий олімпійський чемпіон (1936), автор численних світових рекордів у спринті та стрибках у довжину

Овчарова-Красовська (Красовська), Олена Анатоліївна (1976), спортсменка, легкоатлетка, срібна олімпійська призерка (2004)

Одинокова-Бережна (Бережна), Любов Іванівна (1955), спортсменка, гандболістка, 2-разова олімпійська чемпіонка (1976, 1980), чемпіонка світу (1982)

Окуляри для плавання, спортивний інвентар, який використовується для захисту очей під час змагань з водного спорту

Олексенко, Світлана (?), спортсменка, яхтсменка, чемпіонка Європи (1993)

Олефіренко (Сеньків), Олена Іванівна (1978), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка Європи (2007, 2008)

Олізаренко (Мушта), Надія Федорівна (1953), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1980), бронзова олімпійська призерка (1980), чемпіонка Європи (1986)

Олійник, В'ячеслав Миколайович (1966), спортсмен, борець (греко-римський стиль), олімпійський чемпіон (1996), чемпіон Європи (1994)

Олімпіада, 1) у Давній Греції змагання з різних видів спорту, що влаштовувалися кожні 4 роки в дні святкувань на честь бога Зевса; 2) терміном «олімпіада» позначають також міжнародні або національні свята, які супроводжуються оглядом досягнень у спорті (напр., шахові О.), певній галузі культури (напр., театральні О.) з метою виявлення найбільш достойних з числа учасників

Олімпійська емблема, з 1920 р. складається з олімпійського символу (5 кілець на білому фоні), поєднаного з олімпійським девізом. Право використовувати олімпійську емблему має тільки МОК та НОК

Олімпійська символіка, комплекс атрибутів олімпійського руху, зокрема, прапор, гасло, емблема, гімн, присяга, медалі, талісман, емблема, олімпійський вогонь

Олімпійська хартія, акт, яким визначається правовий статус і порядок проведення Олімпійських ігор

Олімпійське гасло, «Citius – Altius – Fortius» (швидше, вище, сильніше) відтворює послання олімпійського руху

Олімпійське селище, з метою розміщення всіх спортсменів, офіційних осіб і персоналу команди в одному місці, Організаційний комітет Олімпійських ігор (ОКОІ) організовує Олімпійське селище на період, встановлений Виконкомом МОК

«Олімпійський», Національний спортивний комплекс, універсальна спортивна споруда у м. Київ, головна спортивна арена України, один із найбільших стадіонів Європи, вміщує понад 70 тис. глядачів, діє з 1923 р.

Олімпійський вогонь, вогонь, який запалюють в Олімпії під егідою МОК

Олімпійський гімн, музичний твір під назвою «Олімпійський гімн» написаний Спіро Самара

Олімпійський прапор, прапор має білу основу без кантів. В його центрі розташований олімпійський символ з п'яти кольорів

Олімпійський рекорд, див. *Рекорд*

Олімпійський рух, міжнародний рух, що базується на добровільному об'єднанні громадян та організацій з метою пропаганди ідей олімпізму, здорового способу життя, розвитку фізичної культури та спорту

Олімпійський спорт, напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з олімпійських видів спорту та підготовкою спортсменів до цих змагань

Олімпійські види спорту, див. *Вид спорту*

Олімпійські ігри, 1) найдавніші й найпопулярніші в Стародавній Греції свята, під час яких проводились змагання і культові церемонії на честь бога Зевса; відбувались у м. Олімпії з 776 до н. е. до 394 н. е. через кожні чотири роки (цей період наз. Олімпіадою); 2) найбільші комплексні сучасні міжнародні спортивні змагання, що проводяться з 1896 р. за принципами, правилами і положеннями, визначеними Олімпійською хартією. Олімпійські ігри діляться на літні й зимові. Зимові Олімпійські ігри відокремились з 1924 р.

Олімпійські ритуали, заходи, які відбуваються під час відкриття та закриття Олімпійських ігор, а саме: виконання олімпійського гімну; парад

команд-учасників; підняття олімпійського прапора, проголошення олімпійської присяги, естафета олімпійського вогню тощо

«Олімпік», спортивний комплекс у Донецьку, вміщує 4 500 осіб

Омелянович, Віктор Іванович (1958), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1985)

Онищенко, Борис Григорович (1937), спортсмен, п'ятиборець, олімпійський чемпіон (1972), срібний олімпійський призер (1968, 1972), 6-разовий чемпіон світу (1969, 1971, 1973, 1974)

Онищенко, Володимир Іванович (1949), спортсмен, футболіст, тренер, 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1972, 1976), володар Кубка кубків (1975) та Суперкубка УЄФА (1975)

Онищенко, Олексій Іванович (1953), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер СРСР (1990)

Оно, Такасі (1931), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 5-разовий олімпійський чемпіон (1956, 1960–3, 1964), 4-разовий срібний (1956–3, 1960) та бронзовий (1952, 1956, 1960–2) олімпійський призер, чемпіон світу (1962)

Опаленко (Іванова), Ніна Федорівна (1934), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка Європи (1955, 1959, 1960)

Організаційний комітет Олімпійських ігор, МОК доручає організацію Олімпійських ігор НОК країни, де знаходиться місто-організатор, а також самому місту-організатору

Орр, Боббі (1948), спортсмен, хокеїст, 2-й у списку найкращих гравців НХЛ усіх часів і народів

Осадча, Лілія Семенівна (1952), спортсменка, волейболістка, срібна олімпійська призерка (1976), чемпіонка Європи (1975)

Осадчий, Віктор Петрович (1947), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер України (1997)

Осберн, Карл (1884–1966), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), 5-разовий олімпійський чемпіон (1912, 1920–4), 4-разовий срібний (1912–2, 1920, 1924) та 2-разовий бронзовий (1912, 1920) олімпійський призер

Осипенко-Радомська, Інна Володимирівна (1982), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), олімпійська чемпіонка (2008), 2-разова срібна (2012) та бронзова (2004, 2016) олімпійська призерка, чемпіонка світу (2010) та Європи (2004)

Осипов, Альберт Никанорович (1936), спортсмен, тренер (стрільба стендова), Заслужений тренер України (2000)

Остапенко, Олег Васильович (1945), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1990), СРСР (1991)

Отто, Крістін (1966), спортсменка, плавчиня, 6-разова олімпійська чемпіонка (1988), 7-разова чемпіонка світу (1982, 1986), 9-разова чемпіонка Європи (1983, 1987, 1989)

Офіційні змагання, спортивні змагання, що внесені до календарного плану спортивних змагань центрального органу виконавчої влади з фізичної культури і спорту, структурних підрозділів з фізичної культури і спорту місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, фізкультурно-спортивних товариств

Павлов, Борис Андрійович (1947), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1971–2) та Європи (1972–3)

Павлов, Євген Володимирович (1946), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер СРСР (1979), України (1991)

Пазюн, Марія Василівна (1953), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980), чемпіонка світу (1978, 1979, 1981)

Пайтра, Євген Андрійович (1947), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1979), СРСР (1979)

Паламар, Любомир Григорович (1952), спортсмен, тренер (бокс), Заслужений тренер України (1999)

Паламарчук, Іван Андрійович (1935), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1978), СРСР (1980)

Паламарьов, Анатолій Григорович (1959), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1985)

Палац спорту, крита архітектурна споруда, призначена для проведення спортивних змагань, а також видовищних і громадських масових заходів

Палестра, 1) гімнастична школа в Давній Греції, де займалися хлопчики; 2) система фізичних вправ з програми пентатлону, доповнена плаванням, веслуванням, кулачним доєм, стрільбою з лука, верхової їздою, бігом в озброєнні та ін.; 3) споруда, оточена колонадою, за якою були закріплені різні приміщення і напіввідкриті простори. У внутрішньому дворі атлети займались бойовими видами спорту

Паличка зі стрічкою (стрічка), спортивний інвентар, прилад у художній гімнастиці, який складається з палички і самої стрічки

Пальчикова (Білецька), Ірина Гаврилівна (1959), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1980), чемпіонка світу (1982)

Панкратіон, вид спорту, єдиноборство із застосуванням прийомів боротьби і кулачного бою

Пантазі, Микола Юрійович (1946), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер УРСР (1990)

Панченко, Юрій Петрович (1959), спортсмен, волейболіст, олімпійський чемпіон (1980), срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1982) та Європи (1979, 1981, 1983, 1985, 1987)

Панчук (Коломієць), Людмила Михайлівна (1956–2011), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1976), чемпіонка світу (1982)

Парадром, відкрита доріжка для бігу з лініями старту і фінішу

Паралімпійський рух, міжнародний рух, що базується на добровільному об'єднанні громадян та організацій з метою пропаганди здорового способу життя, розвитку фізичної культури та спорту серед людей з обмеженими можливостями

Паралімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання для осіб із обмеженими фізичними можливостями, які проводяться раз на кожні 4 роки. Літні Паралімпійські ігри проводяться з 1960 р., а Зимові Паралімпійські ігри – з 1976 р.

Парамонов, Сергій Володимирович (1945), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шпагах), бронзовий олімпійський призер (1972), чемпіон світу (1969)

Парапланерний спорт, вид спорту, змагання, у якому спортсмен демонструє майстерність у керуванні парапланом

Паратова, Юлія Євгенівна (1986), спортсменка, важкоатлетка, чемпіонка Європи (2013, 2015)

Парашут, пристрій, яким, використовуючи опір навколишньої атмосфери, зменшують швидкість падіння тіла: спускного космічного апарата, людини, вантажу тощо

Парашутний спорт, вид спорту, змагання зі стрибків з парашутом з літальних апаратів

Пас, передача м'яча, шайби та ін. одному з гравців своєї команди

Пастернак, Василь Михайлович (1959), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер України (1998)

Пат, нічийна шахова позиція, коли шах королю не оголошено, але й черговий хід гравець не може зробити, не поставивши короля під удар

Пауерліфтинг, вид спорту, змагання, яке включає три вправи: присідання зі штангою на плечах, жим штанги, лежачи на горизонтальній лаві і тяга штанги

Пахольчик, Олена Іванівна (1964), спортсменка, яхтсменка, бронзова олімпійська призерка (1996, 2000), чемпіонка світу (1997–1999) та Європи (1995–1999)

Пейнтбол, вид спорту, командна гра з застосуванням ручної пневматичної зброї (маркерів), яка стріляє капсулами з фарбою, що розбиваються при ударі по мішені

Пейтон, Гарі (1968), спортсмен, баскетболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1996, 2000), чемпіон НБА (2006), входить до числа 50 найкращих гравців НБА

Пеле (спр. ім'я – Насіменту, Едісон Арантіс ду) (1940), спортсмен, футболіст, чемпіон світу (1958, 1962, 1970), найкращий футболіст 20 ст.

Пелота (баскська пелота), національна спортивна гра басків, вид спорту, який входив до програми Олімпійських ігор (1900 р.)

Пенальті, у грі в футбол – штрафний удар, що пробивається з відстані бл. 11 метрів від воріт

Пентатлон, спортивне п'ятиборство в Давній Греції, яке включало: біг, стрибки у довжину, метання диска і списа, боротьбу

Первій, Олександр Іванович (1960–1985), спортсмен, важкоатлет, срібний олімпійський призер (1980), чемпіон світу (1980)

Перекладина гімнастична (поперечина), спортивний інвентар, снаряд, який використовується у гімнастиці

Пересєкіна (Зубко), Олена Антонівна (1953), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1976)

Перетягування канату, вид спорту, в якому дві команди на протилежних кінцях канату міряються силою, намагаючись перетягнути суперників через центральну лінію. У програму Олімпійських ігор 1900–1920 рр. перетягування канату входило як дисципліна легкої атлетики (на Іграх 1912 р. фігурувало як самостійний вид спорту)

Перешкода у спорті, спортивний інвентар, який використовується у низці видів спорту (легкій атлетиці, кінному спорті тощо).

Перешкура, Валерій Валерійович (1977), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), срібний олімпійський призер (2000)

Песапалло (фінський бейсбол), показовий вид спорту на Олімпійських іграх 1952 р.

Петренко, Віктор Васильович (1969), спортсмен, фігурист (одиначне катання), олімпійський чемпіон (1992), бронзовий олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1992) та Європи (1990, 1991)

Петренко, Микола Костянтинович (1955), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1979)

Петренко, Сергій Володимирович (1956), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), 2-разовий олімпійський чемпіон (1976), 3-разовий чемпіон світу (1974, 1975, 1977)

Петренко, Сергій Анатолійович (1968), спортсмен, хокеїст, олімпійський чемпіон (1992), чемпіон світу (1993)

Петрів, Олександр Святославович (1974), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), олімпійський чемпіон (2008)

Петров, Віталій Опанасович (1945), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1983)

Петрова, Олена Юріївна (1972), спортсменка, біатлоністка, срібна олімпійська призерка (1998), чемпіонка Європи (2004)

Петровський, Валентин Васильович (1922–?), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1969), СРСР (1970)

Петросян, Тигран Варганович (1929–1984), шахіст, чемпіон світу (1963–1969)

Пехштайн, Клаудія (1972), спортсменка, ковзанярка, 5-разова олімпійська чемпіонка (1994, 1998, 2002–2, 2006), 2-разова срібна (1998, 2006) та бронзова (1992, 1994) олімпійська призерка, чемпіонка світу (1996, 2000, 2003, 2004) та Європи (1998, 2006, 2009)

Пивоварова (Кисельова), Інна Олександрівна (1939), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка світу (1967) та Європи (1962)

Пивоварова, Ольга Йосипівна (1956), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980), чемпіонка світу (1979, 1981)

Пименова, Ніна Вікторівна (1925), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1950)

Писаренко, Анатолій Григорович (1958), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1981–3, 1982–2, 1983–3) та Європи (1981–3, 1982–2, 1983–3, 1984–3), багаторазовий володар світових рекордів

Писаренко, Ігор Олександрович (1939), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1983)

Півзахисник, гравець півзахисту

Підводний динамік, спортивний інвентар, який дозволяє спортсменкам чітко чути музику, коли вони знаходяться під водою

Підводний спорт, вид спорту, змагання, пов'язані з перебуванням спортсмена частково чи повністю під водою за допомогою спеціального спорядження

Підгорний, Руслан Віталійович (1977), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1998) та Європи (1999–2)

Підгрушна, Олена Михайлівна (1987), спортсменка, біатлоністка, олімпійська чемпіонка (2014), чемпіонка світу (2013), 5-разова чемпіонка Європи (2009, 2011, 2012–3), переможниця і призерка етапів Кубка світу з біатлону

Підгурський, Максим (?), спортсмен, яхтсмен, чемпіон Європи (1995)

Піддубний, Іван Максимович (1871–1949), спортсмен, борець (класичний стиль), артист цирку, атлет-гирьовик, чемпіон світу з боротьби (1905–1908). Отримав світове визнання «чемпіон чемпіонів»

Підлужний, Валерій Васильович (1952), спортсмен, легкоатлет, бронзовий олімпійський призер (1980), чемпіон Європи (1974)

Підоплєлов, Леонід Васильович (1939–1991), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1975), СРСР (1988)

Пінігін, Павло Павлович (1953), спортсмен, борець (вільний стиль), олімпійський чемпіон (1976), 3-разовий чемпіон світу (1975, 1977, 1978), чемпіон Європи (1975)

Пінігіна (Кульчунова), Марія Джумабаївна (1958), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1988), чемпіонка Європи (1987)

Пінський, Геннадій Наумович (1932), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1967), СРСР (1984)

Пірсол, Аарон (1983), спортсмен, плавець, 5-разовий олімпійський чемпіон (2004, 2008), 2-разовий срібний олімпійський призер (2000, 2008)

Пічугін, Сергій В'ячеславович (1961), спортсмен, яхтсмен, чемпіон Європи (1996, 1998), тренер

Плавання, дисципліна водного спорту, яка входить до олімпійської програми

Плаксін, Валерій Степанович (1940), спортсмен, тренер (сучасне п'ятиборство), Заслужений тренер УРСР (1986)

Планерний спорт, вид спорту, змагання на планерах (важчих за повітря безмоторних літальних апаратах) у швидкості, дальності польоту й проходженні спеціальної заданої дистанції

Планка для стрибка, спортивний інвентар, який використовується у легкій атлетиці. Розрізняють планки для стрибків з жердиною та стрибків з перешкодами

«**Пласт**», скаутська організація української молоді для всебічного патріотичного самовиховання, яка бере свій початок з 1911 р.

Платіні, Мішель (1955), спортсмен, футболіст, чемпіон Європи (1984), володар Кубка володарів кубків УЄФА (1983), Кубка європейських чемпіонів (1985), Суперкубка УЄФА (1985), 3-разовий володар «Золотого м'яча» (1983–1985), найкращий гравець Франції 20 ст., президент УЄФА

Плеймейкер, гравець, який у складі команди визначає тактику гри в нападі

Плюкфельдер, Рудольф Володимирович (1928), спортсмен, важкоатлет, Заслужений тренер СРСР (1962), олімпійський чемпіон (1964)

Пляжний волейбол, дисципліна волейболу, яка входить до олімпійської програми

Пляжний гандбол, вид спорту, командна гра з м'ячем, яка проводиться на піщаному прямокутному полі

Пляжний футбол, вид спорту, командна гра з м'ячем на прямокутному піщаному полі, в якій дві команди, використовуючи ведення і передачу м'яча ногами та іншими частинами тіла (крім рук), намагаються забити його у ворота суперника і не пропустити у свої

Пневматична зброя у спорті, спортивний інвентар

Поварніцин, Рудольф Павлович (1962), спортсмен, легкоатлет, бронзовий олімпійський призер (1988)

Повітроплавальний спорт, вид спорту, змагання на тривалість, висоту та дальність польоту, які відбуваються на літальних апаратах (аеростатах), наповнених газом, легшим за повітря

Повх, Олеся Іванівна (1987), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2012), чемпіонка Європи (2010, 2011)

Погановський, Віктор Олександрович (1949), спортсмен, вершник, олімпійський чемпіон (1980)

Погосов, Георгій Вадимович (1960), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), тренер, олімпійський чемпіон (1992), срібний олімпійський призер (1988), 6-разовий чемпіон світу (1983, 1985–1987, 1989, 1991)

Погребецький, Михайло Тимофійович (1892–1956), спортсмен, родоначальник української школи альпінізму

Подкопасва, Лілія Олександрівна (1978), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 2-разова олімпійська чемпіонка (1996), срібна олімпійська призерка (1996), чемпіонка світу (1995) та Європи (1996)

Подчерняєв, Володимир Петрович (1951), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1984)

Пожежно-прикладний спорт, вид спорту, змагання якого полягають у виконанні комплексу вправ, які застосовуються у практиці гасіння пожеж (подолання смуги з перешкодами, підйом по штурмовій драбині, вміння користуватися пожежно-технічним оснащення тощо)

Позюра, Алла Василівна (1948), спортсменка, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1984)

Полатайко, Любомир Миколайович (1979), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (2001)

Полгар, Сьюзен (1969), шахістка, чемпіонка світу (1996–1999)

Полгар, Юдіт (1976), шахістка, очолювала жіночий рейтинг протягом 26 років та 2 місяців (з січня 1989 р. по лютий 2015 р.)

Поливода, Анатолій Іванович (1947), спортсмен, баскетболіст, олімпійський чемпіон (1972), бронзовий олімпійський призер (1968), чемпіон світу (1967), 3-разовий чемпіон Європи (1967, 1969, 1971)

Поліатлон, вид спорту, комплексне багатоборство, яке поєднує змагання з легкої атлетики, плавання, гімнастики, кульової стрільби, лижного спорту тощо. Поділяється на літній та зимовий

Поліщук, Максим Іванович (1984), спортсмен, велосипедист, чемпіон Європи (2004)

Поло, вид спорту, командна гра, у якій спортсмени на конях за допомогою ключок намагаються забити м'яч у ворота суперника. Поло входив до програми Олімпійських ігор (1900, 1908, 1920, 1924, 1936)

Полонський, Семен Ісаакович (1933), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер (1976)

Полторацький, Сергій Олександрович (1947), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1977) та Європи (1977)

Поляков, Василь Іполітович (1910–1996), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1961), СРСР (1969)

Полякова, Тамара Едуардівна (1960), спортсменка, велосипедистка, чемпіонка світу (1987, 1989)

Поміст важкоатлетичний, спортивний інвентар, платформа, з якої спортсмен відриває штангу

Попков, Віталій Олександрович (1983), спортсмен, велосипедист, чемпіон Європи (2002, 2003, 2004)

Попович, Ярослав Павлович (1980), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (2001)

Постол, Віктор Васильович (1984), спортсмен, боксер, чемпіон світу за версією WBC (2015–2016)

Пострєхін, Сергій Альбертович (1957), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), тренер, олімпійський чемпіон (1980), срібний олімпійський призер (1980), чемпіон світу (1979)

Потабенко, Віктор Васильович (1942), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер СРСР (1978), УРСР (1985)

Поярков, Юрій Михайлович (1937), спортсмен, волейболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1964, 1968), бронзовий олімпійський призер (1972), 2-разовий чемпіон світу (1960, 1962), 2-разовий чемпіон Європи (1967, 1971)

Правила спортивних змагань, включають вимоги до учасників змагань, відповідних спортивних споруд, спеціального обладнання та інвентарю, умови та порядок визначення результатів та переможців змагань

Прапорці сигнальні у спорті, спортивний інвентар, який використовується у низці видів спорту

Преображенська (Антонюк), Ніна Іллівна (1956), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980), чемпіонка світу (1978, 1979)

Пригоров, Олексій Вікторович (1987), спортсмен (стрибки у воду), бронзовий олімпійський призер (2008), чемпіон Європи (2010)

Принц, Біргіт (1977), спортсменка, футболістка, чемпіонка світу (2003, 2007), чемпіонка Європи (2001, 2005, 2009), гравець року ФІФА (2003, 2005)

Присскін, Юрій Іванович (1961), спортсмен, плавець, олімпійський чемпіон (1980)

Програма Олімпійських ігор, перелік видів спорту, дисциплін і видів змагань, що затверджується Міжнародним олімпійським комітетом для кожних конкретних ігор. МОК має право як вносити нові олімпійські види, дисципліни, види змагань, так і виключати їх з олімпійської програми. Таке рішення приймається не пізніше трьох років до початку проведення ігор

Прокуменщикова, Галина Миколаївна (1948–2015), спортсменка, плавчиня, олімпійська чемпіонка (1964), срібна (1968, 1972) та бронзова (1968, 1972) олімпійська призерка, чемпіонка Європи (1966, 1970)

Прокопенко, Георгій Якович (1937), спортсмен, плавець, срібний олімпійський призер (1964), чемпіон Європи (1962, 1966)

Прокопенко, Людмила Цезарівна (1943), спортсменка, тренер (стрільба з лука)

Пророченко (Буракова), Тетяна Василівна (1952), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1980), бронзова олімпійська призерка (1976)

Проскура, Ніна Володимирівна (1974), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (1998)

Професійний спорт, комерційний напрям діяльності у спорті, пов'язаний з підготовкою та проведенням видовищних спортивних заходів на високому організаційному рівні з метою отримання прибутку

Психологія спорту, галузь психології, яка вивчає закономірності формування і прояву різних психологічних механізмів у спортивній діяльності

Пуговська, Ольга Олександрівна (1942), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1976)

Пундик, Галина Василівна (1987), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шаблях), олімпійська чемпіонка (2008), чемпіонка світу (2009, 2013) та Європи (2009, 2010)

Пункін, Яків Григорович (1921–1994), спортсмен, борець (греко-римський стиль), олімпійський чемпіон (1952)

Пустовіт (Димова), Антоніна Миколаївна (1955), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980)

Путянін, Віктор Павлович (1941), спортсмен, фехтувальник (фехтування на рапірах), срібний олімпійський призер (1968, 1972), чемпіон світу (1965, 1966, 1967, 1969, 1970)

Пухасєва, Олена Романівна (1961), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (1985, 1986)

Пушкеш, Ференц (спр. ім'я – Ференц Пурцельд Біро) (1927–2006), спортсмен, футболіст, тренер, входить до списку «100 найкращих футболістів 20 ст.»

П'ятлін, Валентин Олесьйович (1941), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер УРСР (1967)

П'ятов, Андрій Валерійович (1984), спортсмен, футболіст, воротар, володар Кубка УЄФА

Радівілов, Ігор Віталійович (1992), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), бронзовий олімпійський призер (2012), чемпіон Європи (2013). У 2016 р. на честь спортсмена затверджено новий елемент в опорному стрибку «The Radivilov»

Радіоспорт, вид спорту, що включає змагання з використанням радіоапаратури

Радченко, Олена Вікторівна (1973), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Разорьонов, Ігор Анатолійович (1970), спортсмен, важкоатлет, срібний олімпійський призер (2004), чемпіон світу (1995, 1998) та Європи (2003)

Райхель, Оксана Миколаївна (1977), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Ракетка, спортивний інвентар, який використовується у багатьох видах спорту, таких як теніс, бадмінтон, настільний теніс тощо

Ракетомодельний спорт, вид спорту, змагання з конструювання, виготовлення, організації запуску та пілотування моделей ракет

Ралі, вид перегонів, де гонщики їдуть з точки А у точку Б, тобто траса не замкнута (при цьому, частина траси може бути пройдена не один раз). Навідміну від кільцевих автоперегонів, де траси будуються спеціально, для ралі найчастіше використовуються дороги загального користування.
Див. *Автомобільний спорт*

Рапіра, спортивний інвентар, колюча зброя з довгим і гнучким чотиригранним клинком, що звужується до верхівки, і ефесом; довжина до 110 см, маса до 500 г.

Раскатов, Володимир Сергійович (1953–2014), спортсмен, плавець, срібний та бронзовий олімпійський призер (1976), чемпіон Європи (1977)

Ратнер, Леонід Анатолійович (1937), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер УРСР (1976)

Ратушняк, Микола Андрійович (1941), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер України (2000)

Рахманов, Султанбай Сабурович (1950–2003), спортсмен, важкоатлет, олімпійський чемпіон (1980), багаторазовий чемпіон світу та Європи

Рац, Василь (Ласло) Карлович (1961), спортсмен, футболіст, володар Кубка Кубків (1986)

«Реал Мадрид», футбольний клуб, один з найвідоміших і найсильніших клубів Іспанії та світу, заснований 1902 р.

Ребар, Інесса Василівна (1979), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка Європи (2004)

Реверс, у тенісі – удар над головою зліва

Регата, спортивні змагання на гребних (див. *Веслування на байдарках і каное*), вітрильних (див. *Вітрильний спорт*), моторних суднах, що складаються з серії гонок для суден різних класів

Регбі, вид спорту, командна гра з овальним м'ячем на прямокутному полі. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Регбіліг, вид спорту, командна гра з овальним м'ячем на прямокутному полі, яка полягає в тому, щоб приземлити м'яч у заліковому полі

суперника, що називається спробою, і забити м'яч вище за перекладину воріт суперника, що називається голом

Регіональні ігри, комплексні міжнародні змагання за участю спортсменів певного географічного регіону, які проводяться під егідою МОК

Редгрейв, Стівен (1962), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), 5-разовий олімпійський чемпіон (1984, 1988, 1992, 1996, 2000), бронзовий олімпійський призер (1988), 9-разовий чемпіон світу (1986, 1987, 1991, 1993–1995, 1997–1999)

Редублеман, у фехтуванні – повторна атака

Резервний спорт, напрям спорту, який забезпечує здійснення відбору обдарованих дітей та молоді для занять певним видом спорту, створення умов для максимального розвитку їхніх індивідуальних здібностей з метою досягнення високих спортивних результатів, забезпечення умов для переходу до спорту вищих досягнень

Рекетс, вид спорту, гра (одиначна і парна) з м'ячем і ракеткою на корті без сітки зі стінами. Рекетс входив до програми Олімпійських ігор у 1908 р.

Рекорд, найвищий результат, досягнутий у будь-якому виді спорту

Рекордсмен, спортсмен, який перевищив вже встановлену межу, досяг найвищих результатів у змаганнях з того чи іншого виду спорту

Реміз, укол у фехтуванні, повторний попереджувальний удар

Реприза, 1) повторний удар у фехтуванні; 2) перехід коня на алюр після подолання перешкоди

Рефері, суддя спортивних змагань з боксу; іноді термін «рефері» вживають щодо суддів з футболу, тенісу, хокею

Речкіман, Аркадій Іссаріонович (1936–2013), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1974), СРСР (1976)

Решко, Стефан Михайлович (1947), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975), Суперкубка УЄФА (1975)

Резанов, Олександр Геннадійович (1948), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1976)

Резцов, Борис Миколайович (1930), тренер (баскетбол), Заслужений тренер УРСР (1973)

Ремень, Марія Віталіївна (1987), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2012), чемпіонка Європи (2010)

Ржаксинський, Віктор Альбертович (1967), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1991)

Рибак, Ігор Михайлович (1934–2005), спортсмен, важкоатлет, олімпійський чемпіон (1956), чемпіон Європи (1956)

Рибалко, Сергій Григорович (1938–1989), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон світу (1962, 1965)

Рибальченко, Станіслав Альбертович (1971), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1997)

Рибін, Володимир Іванович (1980), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (2005)

Риболовний спорт, вид спорту, змагання з ловлі риби спортивними рибальськими снастями (вудками, спінінгами, нахлистом)

Ривок, підняття ваги різким рухом на себе

Риков, Олександр Володимирович (1941), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1982), СРСР (1984)

Рикошет, відлітання якого-небудь предмета під певним кутом від поверхні, об яку він ударяється

Риманов, Олександр Анатолійович (1959), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1988), чемпіон світу (1982).

Ринг спортивний, майданчик квадратної форми для проведення змагань з боксу

Рипост, у фехтуванні – відповідний удар або укол після виконання захисту

Різатдінова, Ганна Сергіївна (1993), спортсменка, гімнастка (художня гімнастика), бронзова олімпійська призерка (2016), чемпіонка світу (2013)

Рітола, Вілле (1896–1982), спортсмен, легкоатлет, 5-разовий олімпійський чемпіон (1924, 1928), 3-разовий срібний олімпійський призер (1924, 1928)

Рігтер, Микола Сергійович (1865 –?), спортсмен, пропагандист олімпійського руху

Робулець, Борис Михайлович (1939), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР, СРСР (1983)

Рогге, Жак (1942), спортивний функціонер, восьмий президент Міжнародного олімпійського комітету (2001–2013)

Розгон, Надія Іванівна (1952), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1976)

Розминка, спеціальні вправи, які проводиться на початку тренування чи змагань з метою розігріву всіх систем організму, підвищення температури тіла та підготовки організму до спеціалізованих фізичних навантажень

Розряди спортивні, оцінка рівня підготовки спортсменів з усіх видів спорту

Роке (роккі), вид спорту, гра, різновид крокету, навідміну від якого змагання відбуваються на глиняному майданчику. Роке входив до програми Олімпійських ігор 1904 р.

Роликовий спорт, вид спорту, змагання, у якому спортсмени пересуваються на роликах (черевиках із прикріпленими до них рамами, на яких закріплені колеса) по спеціальному майданчику

Романенко, Віталій Петрович (1926–2010), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), олімпійський чемпіон (1956), 7-разовий чемпіон світу (1954, 1958, 1962), 3-разовий чемпіон Європи (1955, 1959), Заслужений тренер УРСР (1974)

Ромашина, Світлана Олексіївна (1989), спортсменка, плавчиня (синхронне плавання), 5-разова олімпійська чемпіонка (2008, 2012–2, 2016–2)

Роналдо (спр. ім'я – Луїш Назаріо да Ліма) (1976), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон світу (1994, 2002), володар Кубка володарів кубків (1997), Кубка УЄФА (1998), «Золотого м'яча» (1997, 2002), найкращий гравець світу за версією ФІФА (1996, 1997, 2002)

Роналду Кріштіану душ Сантуш Авейру (1985), спортсмен, футболіст, переможець ЛЧ (2008, 2014), володар «Золотого м'яча» (2008, 2013, 2014, 2016)

Рональдінью (спр. ім'я і прізвище – Рональду ді Ассіє Морейра) (1980), спортсмен, футболіст, чемпіон світу (2002), кращий гравець року ФІФА (2004, 2005)

Ронжина-Морозова (Ронжина), Олена Іванівна (1970), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1996)

Рубан, Віктор Геннадійович (1981), спортсмен, лучник, олімпійський чемпіон (2008), бронзовий олімпійський призер (2004), чемпіон світу (2009) та Європи (2006)

Рубцова, Ольга Миколаївна (1909–1994), шахістка, чемпіонка світу (1956–1958)

Рудаков, Євген Васильович (1942–2011), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1972), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975), Суперкубка УЄФА (1975)

Руденко, Людмила Володимирівна (1904–1986), шахістка, чемпіонка світу (1950–1953)

Руденок, Віта Михайлівна (1978), спортсменка, важкоатлетка, чемпіонка Європи (2000–2)

Рудман, Марк Мойсейович (1929–?), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1957)

Рудовська (Тимофєєва), Любов Іванівна (1950), спортсменка, волейболістка, срібна олімпійська призерка (1976)

Рукопашний бій, вид спорту, бойове мистецтво, бій між суперниками голіруч з використанням наступних прийомів: удари руками й ногами, кидки, больові та задушливі прийоми, а також прийоми реанімації

Румменігге, Карл-Хайнц (1955), спортсмен, футболіст, чемпіон Європи (1980), «Золотий м'яч» (1980, 1981)

Русначенко, Наталія Іванівна (1969), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988)

Ручний м'яч, див. *Гандбол*

Рябчинська, Юлія Петрівна (1947–1973), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), олімпійська чемпіонка (1972), чемпіонка світу (1971)

Саблін, Дмитро Анатолійович (1979), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), чемпіон світу (2001), чемпіон Європи (2000–2002)

Сабо, Йозеф Йозефович (1940), спортсмен, футболіст, тренер, 4-разовий чемпіон СРСР, 2-разовий володар Кубка СРСР

Савлохов, Борис Сосланович (1952–2004), спортсмен, тренер (вільна боротьба), Заслужений тренер УРСР (1985), СРСР (1992)

Савлохов, Руслан Сосланович (1958), спортсмен, тренер (вільна боротьба), Заслужений тренер України (1993)

Савченко, Віктор Григорович (1952), спортсмен, боксер, срібний (1980) та бронзовий (1976) олімпійський призер, чемпіон світу (1978) та Європи (1977)

Савченко, Руслан Олександрович (1971), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1993) та Європи (1994–2)

Савченко, Тетяна Володимирівна (1968), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (1998)

Савченко, Юрій Олександрович (1939), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1967)

Савчук, Терренс Гордон (1929–1970), спортсмен, хокеїст, воротар, входить до «Списку 100 найкращих гравців НХЛ»

Садовнича, Олена Анатоліївна (1967), спортсменка, лучниця, срібна (2000) та бронзова (1996) олімпійська призерка

Сазанов, Валентин Олексійович (1947), спортсмен, тренер (кульова стрільба), Заслужений тренер УРСР (1982), СРСР (1991)

Сазонов, Олег Юрійович (1973), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба)

Сай, Віталій Іванович (1943), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1975), СРСР (1976)

Саладуха, Ольга Валеріївна (1983), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2012), чемпіонка світу (2011) та Європи (2010, 2012, 2014)

Салдадзе, Давид Тенгізович (1978), спортсмен, борець (греко-римський стиль), срібний олімпійський призер (2000)

Салін, Валентин Іванович (1929–?), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1973)

Сальников, Олександр Петрович (1949), спортсмен, баскетболіст, 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1976, 1980), чемпіон світу (1974) та Європи (1979, 1981)

Сальто, акробатичний стрибок із перевертанням у повітрі через голову

Самаранч, Хуан Антоніо (1920–2010), спортивний функціонер, сьомий президент Міжнародного олімпійського комітету (1980–2001). За внесок у міжнародний олімпійський рух обраний довічним почесним президентом МОК

Самpras, Піт (1971), спортсмен, тенісист, 14-разовий переможець турнірів «Великого шолома» в одиночному розряді (1990, 1993–2000, 2002)

Сани спортивні, снаряд для швидкісного спуску по спеціально обладнаній трасі

Санний спорт, вид спорту, змагання зі швидкісного спуску на спортивних санях по спеціальних трасах. Входить до програми Зимових Олімпійських ігор

Сапронов, Євген Григорович (1940), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1977), СРСР (1978)

Сапунов, Геннадій Андрійович (1938), спортсмен, борець (греко-римський стиль), тренер, чемпіон світу (1963, 1965) та Європи (1967)

Саргинський, Геннадій Людвигович (1953), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), підготував Верняєва О. Ю.

Свілле, В'ячеслав Костянтинович (1912–1989), спортсмен, тренер (веслування академічне), підготував Жиліна Г. С.

Свінг, у боксі – боковий удар із далекої відстані

Світличний, Михайло Петрович (1919–1985), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1966), СРСР (1969)

Світличний, Олександр Миколайович (1972), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), срібний (2000) та бронзовий (1996) олімпійський призер

Світовий рекорд, див. *Рекорд*

Світоліна, Еліна Михайлівна (1994), спортсменка, тенісистка

Се Цзюнь (1970), шахістка, чемпіонка світу (1991–1996, 1999–2001)

Севидов, Олександр Олександрович (1921–1992), спортсмен, тренер (футбол), Заслужений тренер СРСР (1968)

Семенець, Володимир Іванович (1950), спортсмен, велосипедист, олімпійський чемпіон (1972)

Семенов, В'ячеслав Михайлович (1947), спортсмен, футболіст, бронзовий олімпійський призер (1972)

Семенова, Ольга Юріївна (1964), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1986)

Семеренко, Валентина Олександрівна (1986), спортсменка, біатлоністка, олімпійська чемпіонка (2014), чемпіонка Європи (2008–2012, 2015), чемпіонка етапів Кубка світу (2009, 2013), чемпіонка світу (2015)

Семеренко, Віта Олександрівна (1986), спортсменка, біатлоністка, олімпійська чемпіонка (2014), бронзова олімпійська призерка (2014), чемпіонка Європи (2008–2012), чемпіонка етапів Кубка світу (2009, 2013)

Семиборство, вид багатоборства, комбіновані легкоатлетичні змагання з семи вправ. Жіноче семиборство входить до програми Олімпійських ігор та включає: біг на 100 м. з бар'єрами, стрибки у висоту, штовхання ядра, біг на 200 м., стрибки у довжину, метання списа, біг на 800 м.

Семикін, Сергій Іванович (1959), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України (2001).

Семикін, Олексій Іванович (1973), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України (2004)

Семикіна (Теклян), Тетяна Георгіївна (1973), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), бронзова олімпійська призерка (2004), чемпіонка Європи (2001, 2004)

Сербіна, Світлана Володимирівна (1980), спортсменка, плавчиня, чемпіонка світу (1998)

Сервер, у тенісі та інших спортивних іграх – гравець, який уводить у гру м'яч

Сергієнко, Юрій Макарович (1965), спортсмен, тренер (легка атлетика)

Сергун, Світлана Михайлівна (1954), спортсменка, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України (2001)

Сердінов, Андрій Вікторович (1982), спортсмен, плавець, бронзовий олімпійський призер (2004), чемпіон Європи (2004, 2006)

Сердюк, Валерій Андрійович (1956), спортсмен, тренер (стрільба з лука), Заслужений тренер України (2001)

Сердюк, Олександр Олексійович (1978), спортсмен, лучник, бронзовий олімпійський призер (2004), чемпіон Європи (2004)

Серебрянська, Катерина Олегівна (1977), спортсменка, гімнастка (художня гімнастика), олімпійська чемпіонка (1996), чемпіонка світу (1993–1996) та Європи (1991, 1994, 1996–1998)

Серебрянська, Любов Овсіївна (1952–2003), спортсменка, тренер (художня гімнастка), Заслужений тренер України (1991)

Сет, партія гри в теніс та деякі інші спортивні ігри

Сетбол, останнє очко, від якого залежить перемога партії (сету)

Северов, Євген Олександрович (1929–?), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер СРСР (1980)

Сєдих, Юрій Гергійович (1955), спортсмен, легкоатлет, 2-разовий олімпійський чемпіон (1976, 1980), срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1991) та 3-разовий чемпіон Європи (1978, 1982, 1986)

Сибіряков, Едуард Федорович (1941–2004), спортсмен, волейболіст, 2-разовий олімпійський чемпіон (1964, 1968), чемпіон світу (1962)

Сивак, Іван Григорович (1938), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер УРСР (1988)

Сидоренко, Валерій Петрович (1876), спортсмен, боксер, чемпіон Європи (2000)

Сидоренко, Володимир Петрович (1976), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (2000), чемпіон світу (2001)

Сидоренко, Олександр Олександрович (1960), спортсмен, плавець, олімпійський чемпіон (1980), чемпіон світу (1982) та Європи (1981)

Сидорук, Віктор Васильович (?), спортсмен, тренер (стрільба з лука)

Сидяк, Віктор Олександрович (1943), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), 4-разовий олімпійський чемпіон (1968, 1972, 1976, 1980), срібний (1972) та бронзовий (1976) олімпійський призер

Силантьєв, Денис Олегович (1976), спортсмен, плавець, срібний олімпійський призер (2000), чемпіон світу (1998)

Сильянова, Наталія Василівна (1971), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Симоненко, Олександр Сергійович (1974), спортсмен, велосипедист, срібний олімпійський призер (2000), чемпіон світу (1998, 2001)

Синицька, Зоя Олександрівна (1909–1996), спортсменка, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1961)

Синицький, Зосима Петрович (1904–1994), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер СРСР (1956)

Синхронне плавання, дисципліна водного спорту, яка входить до олімпійської програми

Синявський, Володимир Іванович (1932–2012), спортсмен, борець (вільний стиль), срібний олімпійський призер (1960), чемпіон світу (1959, 1961)

Сироватка, Володімір (1908–1973), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), олімпійський чемпіон (1936)

Сідло спортивне, спортивний інвентар, сидіння для вершника, яке прикріплюють на спині коня

Сітка, спортивний інвентар, який використовується у низці видів спорту

«Січ», спортивне товариство, поширене в 1900-х роках у Галичині, а також на Буковині, Закарпатті та в еміграції

Скакалка, спортивний інвентар, прилад у художній гімнастиці, шнурок з ручками на кінцях, через який стрибають

Скакун, Наталія Анатоліївна (1981), спортсменка, важкоатлетка, олімпійська чемпіонка (2004), чемпіонка світу (2003–2) та Європи (2001, 2002–2)

Скалдіна, Оксана Валентинівна (1972), спортсменка, гімнастка (художня гімнастика), бронзова олімпійська призерка (1992), чемпіонка світу (1989, 1991) та Європи (1990, 1992)

Скачко, Валерій Петрович (1941), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1971)

Скачко, Тетяна Вікторівна (1954), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (1980)

Сквош, вид спорту, гра, яка ведеться спеціальними ракетками та м'ячем на оточеному з чотирьох сторін стінами корті

Скеледром, скелясте місце, де проводяться тренування і змагання зі скелелазіння

Скелелазіння, вид спорту, змагання з пересування по скельним маршрутам

Скелетон (сани), 1) дисципліна бобслею, яка входить до олімпійської програми; 2) спортивний інвентар, одномісні сани, що не мають керма

Складно-координаційний вид спорту, вид спорту, дисципліна, у яких головною особливістю є виконання вправ зі складною координаційною структурою рухів (спортивна гімнастика, художня гімнастика, стрибки у воду, стрільба стендова, кульова стрільба, стрільба з лука, синхронне плавання, фігурне катання, вітрильний спорт, веслувальний слалом, кінний спорт, фристайл)

Скловський, Юрій Зіновійович (1936–1985), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1981)

Скобликова, Лідія Павлівна (1939), спортсменка, ковзанярка, 6-разова олімпійська чемпіонка (1960–2, 1964–4), чемпіонка світу (1963, 1964)

Сколари, Луїс Філіпе (1948), спортсмен, футболіст і тренер, входить до списку кращих тренерів 21 сторіччя Всесвітньої федерації і статистики

Скорена, Любов Олександрівна (1964), спортсменка, тренер (стрибки у воду), Заслужений тренер України (1993)

Скороход, Артем Анатолійович (1976), спортсмен, тренер (фехтування), заслужений тренер України

«Славутич-Арена», стадіон у м. Запоріжжі, вміщує 11 883, діє з 1938 р.

Сливинський, Михайло Ярославович (1970), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), 2-разовий срібний олімпійський призер (1988, 1992), чемпіон світу (1989–1991, 2001, 2002, 2005) та Європи (2005)

Сливинський, Олексій Ярославович (1972), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (2003)

Смагаринський, Давид Зіновійович (1934), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер УРСР (1969), СРСР (1973)

Смеш, у тенісі – удар по м'ячу, що летить над головою, для того, щоб приземлити його на полі суперника

Смлова, Віра Григорівна (1937), спортсменка, тренер (плавання), Заслужений тренер СРСР (1980)

Смирнов, Володимир Вікторович (1954–1982), спортсмен, фехтувальник (фехтування на рапірах, шпагах), олімпійський чемпіон (1980), срібний та бронзовий олімпійський призер (1980), чемпіон світу (1979, 1981, 1982)

Смирнов, Володимир Олександрович (1929–1993), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1956), СРСР (1960)

Смирнов, Микола Олександрович (1961), спортсмен, ватерполіст, бронзовий олімпійський призер (1988)

Смислов, Василь Васильович (1921–2010), шахіст, чемпіон світу (1957–1958)

Снилик, Зенон (1933–2002), журналіст, спортсмен, організатор спортивного життя в американській українській діаспорі

Сноуборд, спортивний інвентар, снаряд, призначений для швидкісного спуску з засніжених схилів і гір

Сноубординг, дисципліна лижного спорту, яка входить до олімпійської програми

Собенко, Петро Тимофійович (1906–1993), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер СРСР (1956)

«Сокіл», українське патріотичне тіловиховне та руханкове товариство, засноване на Галичині (Львів, 1894; Наддніпрянщина, 1907)

«Сокул», польське гімнастичне товариство, створене на взірць чеського товариства «Сокіл», утворене 1867 р. у Львові

Солдаткин, Валентин Володимирович (1936), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1970), СРСР (1985)

Солопов, В'ячеслав Іванович (1942), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер УРСР (1988)

Сорокін, В'ячеслав Михайлович (1939), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України (2006)

Сорокіна, Ганна Валеріївна (1976), спортсменка (стрибки у воду), бронзова олімпійська призерка (2000), чемпіонка Європи (1999)

Сороколет, Олександр Дмитрович (1959), спортсмен, волейболіст, срібний олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1982), чемпіон Європи (1983, 1985, 1987)

Сосін, Валентин Митрофанович (1938), тренер (баскетбол), Заслужений тренер УРСР (1976)

Сотниченко, Михайло Панасович (1910–2002), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер СРСР (1957)

Софтбол, вид спорту, командна гра з м'ячем, різновид бейсболу. Софтбол входив до програми Олімпійських ігор з 1996–2008 рр.

Соц, Віктор Петрович (1958), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1981–3, 1982–2) та Європи (1981, 1982)

«**Спартак**», фізкультурно-спортивне товариство, всеукраїнська громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, створена у 1935 р.

Спартакіада, міжнародні спортивні змагання у СРСР та ін. соціалістичних країнах, які організовувались як альтернатива Олімпійським іграм

Спаський, Борис Васильович (1937), шахіст, чемпіон світу (1969–1972)

Спеціальні Олімпіади, міжнародні спортивні змагання для осіб з розумовими відхиленнями, які проводяться раз на кожні 4 роки

Спис легкоатлетичний, спортивний інвентар, снаряд для метання, який використовується у легкій атлетиці

Спірюхова, Світлана Анатоліївна (1982), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (2009) та Європи (2007–2009, 2011)

Спітц, Марк (1950), спортсмен, плавець, 9-разовий олімпійський чемпіон (1968–2, 1972–7), срібний та бронзовий олімпійський призер (1968)

Спорт, діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них

Спорт ветеранів, напрям спорту, який забезпечує залучення ветеранів спорту до та спортивної діяльності

Спорт вищих досягнень, напрям спорту, який забезпечує залучення спортсменів з резервного спорту шляхом подальшої спеціалізації та індивідуалізації їхнього навчально-тренувального процесу з певного виду спорту для підготовки та участі у спортивних змаганнях всеукраїнського та міжнародного рівнів

Спорт із собаками, вид спорту, змагання з дресування собак

Спорт інвалідів, напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з видів спорту інвалідів та підготовкою спортсменів до цих змагань

Спорт надлегких літальних апаратів, вид спорту, змагання, у якому спортсмен демонструє майстерність у керуванні надлегким літальним апаратом

Спортивна гімнастика, дисципліна гімнастики, яка входить до олімпійської програми

Спортивна гра, вид змагань, у яких головною особливістю є різноманітна рухова діяльність, що включає біг, стрибки, удари і різні силові вправи, які виконуються в умовах взаємодії гравців своєї команди і суперника (баскетбол, бадмінтон, волейбол, гандбол, футбол, водне поло, теніс, настільний теніс, пляжний волейбол, керлінг)

Спортивна зала, спеціально обладнане приміщення, у тому числі спортивним інвентарем, і призначене для проведення спортивних ігор, зайняття спортом, фізичною культурою

Спортивна організація, об'єднання, яке діє у галузі спорту з метою підготовки спортсменів, організації спортивних змагань та іншої діяльності, зв'язаної зі спортом

Спортивна секція, відділ спортивної організації, що служить для занять певним видом спорту

Спортивна символіка, емблеми та інші позначення закладів фізичної культури і спорту, міжнародних та інших спортивних змагань

Спортивна стрільба, вид спорту, змагання зі стрільби по мішеням з вогнепальної та пневматичної зброї. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Спортивна федерація, громадська організація, яка сприяє розвитку спорту, фізичного виховання та культури

Спортивна ходьба, дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми

Спортивне орієнтування, вид спорту, змагання, яке полягає в орієнтуванні на місцевості за допомогою карти та компаса та найшвидшого знаходження заданих контрольних пунктів

Спортивне тренування, процес всебічного фізичного виховання, спрямований на досягнення високих спортивних результатів

Спортивний інвентар, вироби, що забезпечують необхідні умови для тренування та організації й проведення змагань з різних видів спорту. Розрізняють спортивні прилади, устаткування, взуття і одяг

Спортивний Інтернаціонал (Червоний Спортивний Інтернаціонал, Спортінтерн), міжнародна спортивна організація, що діяла під керівництвом Комуністичного Інтернаціоналу у 1921–1937 рр. як протиположна Міжнародному Олімпійському Комітету та Соціалістичному Робітничому Спортивному Інтернаціоналу

Спортивний клуб, заклад фізичної культури і спорту, який забезпечують розвиток визначених напрямів фізичної культури і спорту, видів спорту, здійснює фізкультурно-оздоровчу та/або спортивну діяльність, надають фізкультурно-спортивні послуги

Спортивний комітет України, громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, основним завданням якої є забезпечення розвитку в Україні неолімпійського спорту

Спортивний комплекс, універсальна спортивна споруда, комплекс споруд

Спортивний майданчик, спеціалізований майданчик, що має покриття, розмітку для різних ігрових видів спорту та необхідне обладнання

Спортивний туризм, вид спорту, змагання, що полягає у проходженні дистанції з подоланням природних та/або штучних перешкод, виконання технічних прийомів, спеціальних тактичних та/або технічних завдань за допомогою спеціального спорядження. В рамках єдиного виду спорту спортивний туризм об'єднує такі його види, як пішохідний, водний, велосипедний, гірський, спелеологічний, вітрильний, лижний, автомобільний та мотоциклетний

Спортивні відзнаки, нагрудні значки, що свідчать про рівень спортивної і суддівської кваліфікації, а також спортивні медалі, якими відзначаються спортсмени, їх тренери та інші фахівці у сфері фізичної культури і спорту

Спортивні заходи, спортивні змагання та/або навчально-тренувальні збори

Спортивні змагання, основна форма функціонування спорту, що полягає в організації змагань за відповідними правилами з метою виявлення досягнень спортсменів в різних видах спорту, з офіційним визначенням переможців змагань

Спортивні рукавички, спортивний інвентар, що забезпечує виконання рухів під час занять спортом

Спортивні споруди, окремі будівлі і комплекси споруд, призначені для оздоровчих і учбово-тренувальних занять, а також змагань з різних видів спорту

Спортивні танці, вид спорту, змагання танцівників у техніці, майстерності та артистизмі, виконуючи вальс, фокстрот, румбу та ін.

Спортінг, вид спорту, змагання зі стрільби по летючим цілям (пропелерам, цілям різного розміру та форми) зі спортивно-мисливської зброї

Спортове товариство «Україна», громадська спортивна організація у Львові, що діяла з 1911 по 1944 рр. З 1949 р. колишні члени СТУ в Монреалі створили однойменну організацію, яка стала основою організованого спортивного життя української діаспори Канади

Спортсмен, людина, яка систематично займається спортом на аматорському чи професійному рівні та бере участь у спортивних змаганнях

Спринт, дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми

Спринтер, спортсмен, що спеціалізується у проходженні коротких дистанцій (у легкій атлетиці, ковзанярському спорті, плаванні, велосипедному спорті тощо)

Срезневський, В'ячеслав Ізмаїлович (1849–1937), філолог, спортивний діяч, перший голова Олімпійського комітету Росії (1911)

Стадіон, на Олімпійських іграх Стародавньої Греції біг на дистанцію в один стадій

Стадіон, комплексна спортивна споруда для тренувань і змагань з різних видів спорту

Стадіон «Ворскла» імені Олексія Бутовського, стадіон у м. Полтава, вміщує більше 24 тис. осіб, діє з 1951 р.

Стадіон «Динамо» імені Валерія Лобановського, футбольний стадіон у Києві, вміщує 16873 осіб, діє з 1933 р.

Стадник-Махиня (Махиня, Стадник), Аліна В'ячеславівна (1991), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка світу (2013) та Європи (2013)

Стадник, Андрій Володимирович (1982), спортсмен, борець (вільний стиль), срібний олімпійський призер (2008), чемпіон Європи (2009)

Стадник, Марія Василівна (1988), спортсменка, борчиня (вільний стиль), срібна (2012, 2016), бронзова (2008) олімпійська призерка, чемпіонка світу (2009), Європи (2008, 2009, 2011, 2014, 2016)

Стайер, спортсмен, який спеціалізується з бігу на довгі дистанції

Станкович, Василь Васильович (1946), спортсмен, фехтувальник (фехтування на рапірах), срібний олімпійський призер (1968, 1972), багаторазовий чемпіон світу (1969, 1970, 1971, 1973, 1974)

Старт, початковий момент спортивних змагань

Стасюк, Зоя Леонтіївна (1925–2014), спортсменка, баскетболістка, тренер, чемпіонка Європи (1950, 1952)

Стедвард, Роберт (1946), спортивний функціонер, перший президент Міжнародного паралімпійського комітету (1989–2001)

Стейніц, Вільгельм (1836–1900), шахіст, чемпіон світу (1886–1894)

Стенд, спеціально обладнане місце для спортивних і навчальних стрільб дробом по рухомих мішенях

Стендова стрільба, спортивна стрільба з гладкоствольної (стендової) зброї. Див. *Спортивна стрільба*

Стерлік, Володимир Іванович (1940), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (1968), чемпіон Європи (1965, 1967)

Стефанова, Антоанета (1979), шахістка, чемпіонка світу (2004–2006)

Стеценко, Юрій Миколайович (1945), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), олімпійський чемпіон (1972), чемпіон світу (1966, 1970, 1971)

Стійка, поза, яку прибирає спортсмен перед початком змагань

Стіл для тенісу настільного, спортивний інвентар, прямокутний стіл, який переділений сіткою

Стражева, Ольга Володимирівна (1972), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), олімпійська чемпіонка (1988), чемпіонка світу (1989)

Стрибки, дисципліна легкої атлетики, яка входить до олімпійської програми

Стрибки на батуті, дисципліна гімнастики, яка входить до олімпійської програми

Стрибки на лижах з трампліна, дисципліна лижного спорту, яка входить до олімпійської програми

Стрибки у воду, дисципліна водного спорту, яка входить до олімпійської програми

Стрибок, швидке переміщення тіла відштовхуванням ніг від точки опори. У легкій атлетиці розрізняють: стрибки у висоту, стрибки в довжину, потрійний стрибок з розбігу, стрибки з жердиною

Стріла, спортивний інвентар, металевий снаряд, який використовується у стрільбі з лука

Стрільба з блочного лука, вид спорту, змагання зі стрільби по мішенях з блочного лука, у якому тягива регулюється за допомогою системи блоків і тросів

Стрільба з лука, вид спорту, змагання зі стрільби по мішенях з лука. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Стронгмен, вид спорту, змагання, які включають складні вправи, що потребують виносливості та сили

Стуй, Христина Петрівна (1988), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2012)

Стьопіна, Вікторія (Віта) Іванівна (1976), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Стяжкіна, Тетяна Анатоліївна (1977), спортсменка, велосипедистка, чемпіонка Європи (1999)

Суддя у спорті, особа, яка контролює хід спортивного змагання

Судномодельний спорт, вид спорту, змагання з проектування, побудови та запуску моделей кораблів і човнів різних класів

Сумо, вид спорту, японське єдиноборство, в якому борці виявляють сильнішого шляхом виштовхування чи кидання суперника за межі круглого поля

Суперкубок УЄФА, символічний щорічний турнір під егідою УЄФА, який відкриває європейський футбольний сезон

Супінація, у фехтуванні – позиція, коли озброєна рука обернена долонею догори

Сухий рахунок, рахунок у грі 0:0; суха нічия – результат гри, у якій жодна зі сторін не відкрила рахунку

Сухоруков, Юрій Олександрович (1968), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), срібний олімпійський призер (2008)

Сучасне п'ятиборство, вид спорту, який включає змагання з фехтування на шпагах, стрільби з пневматичного пістолета, плавання, легкоатлетичного кросу, верхової їзди з подоланням перешкод (конкур). Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Сушак, Микола Йосипович (1943–2014), спортсмен, баскетболіст, чемпіон Європи (1965)

Сушкевич, Валерій Михайлович (1954), спортивний функціонер, президент Національного Комітету спорту інвалідів України (з 1996 р.)

Сюй Юйхуа (1976), шахістка, чемпіонка світу (2006)

Сюкало, Ганна Олександрівна (1976), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

«Таврія» спортивний клуб, футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Сімферополі 1958 р. під назвою «Авангард». У 2014 р. перестав діяти у зв'язку з анексією Криму

Тайм, частина, період спортивної гри, який відбувається протягом чітко встановленого часу

Таймазов, Тимур Борисович (1970), спортсмен, важкоатлет, олімпійський чемпіон (1996), срібний олімпійський призер (1992), чемпіон світу (1993–2, 1994–3) та Європи (1992–3, 1993, 1994–3)

Тайм-аут, коротка перерва в спортивному змаганні з метою наради та вироблення стратегії гри

Тайсон, Майк (1966), спортсмен, боксер-професіонал, абсолютний чемпіон (1987–1990) за версіями WBC, WBA, IBF. Вважається одним з найкращих боксерів-важковаговиків усіх часів

Таїландський бокс Муей Тай, вид спорту, бойове мистецтво, у якому спортсмени на ринзі наносять один одному удари кулаками, ліктями, колінами, ступнями, гомілками, а також ведуть боротьбу в стійці (клінчі)

Таль, Михайло Нехемійович (1936–1992), шахіст, чемпіон світу (1960–1961)

Тамм, Юрій Аугустович (1957), спортсмен, легкоатлет, 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1980, 1988)

Танцювальний спорт, вид спорту, змагання танцювальних пар (партнера й партнерки) у техніці, майстерності та артистичності виконання різних програм танців

Тараканова, Неллі Юріївна (1954), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1976)

Таран, Руслана Олексіївна (1970), спортсменка, яхтсменка, срібна (2004) та бронзова (1996, 2000) олімпійська призерка

Таропін, Граніт Іванович (1940), спортсмен, тренер (вільна боротьба), Заслужений тренер СРСР (1977)

Татамі, спортивний інвентар, килим для боротьби дзюдо

Татарчук, Володимир Йосипович (1966), спортсмен, футболіст, олімпійський чемпіон (1988)

Тедесв, Джамбулат Ілліч (1968), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1993)

Тедесв, Ельбрус Сосланович (1974), спортсмен, борець (вільний стиль), олімпійський чемпіон (2004), бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон світу (1995, 1999, 2002) та Європи (1999)

Телегін, Василь Іванович (1936), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1977), СРСР (1978)

Теніс, вид спорту, гра з м'ячем і ракеткою на спеціальному майданчику – корті. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Терешук, Борис Павлович (1945), спортсмен, волейболіст, тренер, олімпійський чемпіон (1968), чемпіон Європи (1971)

Терешук, Вікторія Анатоліївна (1982), спортсменка, п'ятиборка, бронзова олімпійська призерка (2008), чемпіонка світу (2011) та Європи (2008)

Терешук-Антипова, Тетяна Вікторівна (1969), спортсменка, легкоатлетка, бронзова олімпійська призерка (2004), чемпіонка Європи (1998)

Тер-Ованесян, Ігор Арамович (1938), спортсмен, легкоатлет, тренер, бронзовий олімпійський призер (1960, 1964), чемпіон Європи (1958, 1962, 1969)

Терьошина, Олена Борисівна (1959), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980), 7-разова чемпіонка світу (1978, 1979, 1981, 1982, 1983, 1985, 1986)

Тимохов, Сергій Іванович (1972), спортсмен, яхтсмен, чемпіон Європи (1998)

Тимошенко, Олександра Олександрівна (1972), спортсменка, гімнастка (художня гімнастика), олімпійська чемпіонка (1992), бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1989, 1991) та Європи (1988, 1990, 1992)

Тимошкіна-Шерстюк (Шерстюк), Наталія Леонідівна (1952), спортсменка, гандболістка, олімпійська чемпіонка (1976, 1980)

Тимощенко, Павло Юрійович (1986), спортсмен, п'ятиборець, срібний олімпійський призер (2016), чемпіон світу (2015)

Тимощенко, Юрій Тихонович (?), спортсмен, тренер (сучасне п'ятиборство)

Тимошук, Анатолій Олександрович (1979), спортсмен, футболіст, володар Кубка та Суперкубка УЄФА (2008), переможець Ліги чемпіонів УЄФА (2013)

Тир стрілецький, спортивна споруда для стрільби по мішені з ручної вогнепальної і пневматичної нарізної зброї на навчально-тренувальних заняттях і змаганнях

Титар, Василь Андрійович (1923–1999), спортсмен, тренер (водне поло), Заслужений тренер СРСР (1964)

Титов, Юрій Євламійович (1935), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), олімпійський чемпіон (1956), 5-разовий срібний (1956, 1960–2, 1964–2) та 3-разовий бронзовий (1956–2, 1960) олімпійський призер, 4-разовий чемпіон світу (1958, 1962), 7-разовий чемпіон Європи (1957, 1959, 1961), тренер

Тихомиров, Анатолій Михайлович (1947), спортсмен, тренер (легка атлетика)

Тишко, Михайло Олексійович (1959), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шпагах), бронзовий олімпійський призер (1988), чемпіон світу (1987)

Тищенко, Андрій Несторович (1960), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (1980)

Тищенко, Вадим Миколайович (1963–2015), спортсмен, футболіст, олімпійський чемпіон (1988)

Тібілов, Роберт Павлович (1961), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1985)

Ткач (Остапчук), Юлія Анатоліївна (1989), спортсменка, борчиня (вільний стиль), чемпіонка світу (2014) та Європи (2011, 2012)

Ткаченко (Копча-Ткаченко), Марина Іванівна (1965), спортсменка, баскетболістка, олімпійська чемпіонка (1992), чемпіонка Європи (1991, 1995)

Ткаченко, Володимир Валентинович (1965), спортсмен, плавець, срібний олімпійський призер (1988), чемпіон Європи (1983, 1989)

Ткаченко, Володимир Петрович (1957), спортсмен, баскетболіст, бронзовий олімпійський призер (1976, 1980), чемпіон світу (1982) та Європи (1979, 1981), кращий баскетболіст Європи 1979 р.

Ткаченко, Надія Володимирівна (1948), спортсменка, легкоатлетка, олімпійська чемпіонка (1980), чемпіонка Європи (1974, 1978)

Ткаченко, Олександр Андрійович (1910–1982), спортсмен, тренер (плавання), Заслужений тренер СРСР (1962)

Ткачук, Волт (1947), спортсмен, хокеїст українського походження

Товстоган, Євгенія Іванівна (1965), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1986)

Тогузов, Володимир Таймуразович (1966), спортсмен, борець (вільний стиль), бронзовий олімпійський призер (1988), чемпіон Європи (1991, 1996)

Токар, Іван Михайлович (1919 –?), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1964), СРСР (1972)

Томін, Микола Миколайович (1948), спортсмен, гандболіст, олімпійський чемпіон (1976), срібний олімпійський призер (1980).

Томпсон, Дженніфер Елізабет (1973), спортсменка, плавчиня, 8-разова олімпійська чемпіонка (1992–2, 1996–3, 2000–3), 3-разова срібна олімпійська призерка (1992, 2004–2), бронзова олімпійська призерка (2000), 18-разова чемпіонка світу (1991, 1997–1999, 2000, 2003, 2004)

Тонян, Микола Рафаїлович (1937–1993), спортсмен, тренер (важка атлетика), Заслужений тренер України (1993)

Торохтій, Олексій Павлович (1986), спортсмен, важкоатлет, олімпійський чемпіон (2012)

Торп, Іан (Ян) (1982), спортсмен, плавець, 5-разовий олімпійський чемпіон (2000–3, 2004–2), 3-разовий срібний олімпійський призер (2000–2, 2004), бронзовий олімпійський призер (2004), багаторазовий чемпіон світу (1998, 2001, 2003)

Торрес, Регла (1975), спортсменка, волейболістка, 3-разова олімпійська чемпіонка (1992, 1996, 2000), краща волейболістка 20 ст.

Трамплін, спортивна споруда, яка використовується для збільшення довжини та висоти польоту спортсмена при стрибках на лижах, у воду, гімнастичних стрибках і стрибках на водних лижах

Тренер, викладач фізичної культури, спеціаліст з певного виду спорту

Тренування, навчання та вдосконалення спортивної техніки і тактики, розвитку фізичних, психічних та морально-вольових якостей з метою досягнення майстерності з того чи іншого виду спорту

Трепетен, Сергій Анатолійович (1961), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер України (2001)

Третяк, Владислав Васильович (1980), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), бронзовий олімпійський призер (2004)

Триатлон, вид спорту, комплексне змагання, яке поєднує три складові: плавання, їзду на велосипеді та біг. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Триборство, вид багатоборства, що складається з трьох видів фізичних вправ або з вправ із трьох видів спорту

Триборство (кінне триборство), дисципліна кінного спорту, яка входить до олімпійської програми

Трико, спортивний одяг

Тростянський, Владлен Костянтинович (1935), спортсмен, борець (греко-римський стиль), срібний олімпійський призер (1964)

Трофі, змагання на позашляховиках (іноді вантажівках, спеціальних мотоциклах, рідше на легкових автомобілях) по пересіченій місцевості. Див. *Автомобільний спорт*

Трошкін, Володимир Миколайович (1947), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975), Суперкубка УЄФА (1975)

«Трудові резерви», всесоюзне добровільне спортивне товариство (ДСТ), що об'єднувало учнів і працівників навчальних закладів системи професійно-технічної освіти

Тумба стартова у плаванні, спортивний інвентар, за допомогою якого спортсмени виконують старт при плаванні усіма способами, крім плавання на спині

Тунберг, Клас (1893–1973), спортсмен, ковзаняр, 5-разовий олімпійський чемпіон (1924–3, 1928–2), срібний та бронзовий олімпійський призер (1924), багаторазовий чемпіон світу та Європи

Тур, етап гри, змагання

«Тур де Франс», щорічні змагання у професійному велоспорті, які відбуваються у Франції, розпочинаючи з 1903 р.

«Турніри Великого шолома» (Гранд Слем), чотири найважливіші щорічні турніри з тенісу: Відкритий чемпіонат Австралії, Відкритий чемпіонат Франції, Вімблдонський турнір, Відкритий чемпіонат США

Туркунст, мистецтво виверткості, що лежить в основі німецької системи гімнастики

Турова, Тетяна Олександрівна (1948), спортсменка, тренер (стрибки у воду), Заслужений тренер України (1993)

Турчин, Ігор Євдокимович (1936–1993), спортсмен, Заслужений тренер СРСР (1971) (жіночий гандбол). Підготував 20 олімпійських чемпіонів (1976, 1980), 18 чемпіонів світу (1982, 1992). За видатні досягнення в спорті Турчин і його команда занесені в Книгу рекордів Гіннеса

Турчина (Столітенко), Зінаїда Михайлівна (1946), спортсменка, гандболістка, 2-разова олімпійська чемпіонка (1976, 1980), бронзова олімпійська призерка (1988), чемпіонка світу (1982, 1986). У 2000 р. за версією Міжнародної федерації гандболу визнана найкращою гандболісткою 20 ст.

Туше, момент, коли один із борців притиснутий лопатками до килима, що свідчить про його поразку

Тхеквондо (таеквондо), вид спорту, бойове мистецтво, боротьба на килимі без використання зброї. Тхеквондо (ВТФ) входить до програми Літніх Олімпійських ігор. В Україні виділяють як окремий вид спорту таеквондо (ІТФ)

Уєсіба, Моріхей (1883–1969), майстер японських бойових мистецтв, засновник айкідо

Узун, Геннадій Гаврилович (1941–2010), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба), Заслужений тренер УРСР (1987)

«Україна», фізкультурно-спортивне товариство, всеукраїнська громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, створена у 1991 р.

Українська боротьба на поясах, вид спорту, єдиноборство, у якому спортсмени у формі національного строю обгортаються поясами навколо поперека та зап'ясть і, ухопившись за них двома руками (можна відпускати пояс однією рукою), намагаються кинути один одного з вертикального положення в горизонтальне

Український рукопаш «Спас», вид спорту, бойове мистецтво, яке поєднує у собі ударну та кидкову техніку з боротьбою в партері (больовими та задушливими прийомами)

Уманець, Ніна Дмитрівна (1956), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1980), 5-разова чемпіонка світу (1978, 1979, 1981–1983)

Універсальний бій (уніфайт), вид спорту, єдиноборство, яке включає: бій на ринзі, проходження смуги перешкод і метання холодної зброї

Універсіада, спортивні змагання серед студентів

Управління у спорті, одна із складових, на яких базується побудова процесу фізичного виховання та спортивного тренування

Усик, Олександр Олександрович (1987), спортсмен, боксер, олімпійський чемпіон (2012), чемпіон світу (2011) та Європи (2008)

Устюжаніна, Тетяна Іллівна (1965), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), бронзова олімпійська призерка (1992)

Устюжин, Валерій Миронович (1945–2010), спортсмен, важкоатлет, чемпіон світу (1974) та Європи (1974)

Уточкін, Сергій Ісайович (1876–1915), спортсмен, пілот-авіатор (з 1910), піонер і пропагандист авіації

Ушаков, Герман Іванович (1934), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1970)

Ушеніна, Анна Юріївна (1985), шахістка, чемпіонка світу (2012–2013)

Ушу, вид спорту, який включає повноконтактні поєдинки разом з хореографічними показовими виступами спортсменів

Фальстарт, початок руху спортсмена раніше за постріл стартового пістолета

Фан, вболівальник якої-небудь спортивної команди

Феденко, Олександр Олександрович (1970), спортсмен, велосипедист, срібний олімпійський призер (2000), чемпіон світу (1998, 2001)

Федерер, Роджер (1981), спортсмен, тенісист, олімпійський чемпіон (2008), срібний олімпійський призер (2012), переможець 17 турнірів «Великого шолома» в одиночному розряді (2003–2010, 2012)

Федоренко, Іван Никифорович (1944), спортивний функціонер, президент Національного олімпійського комітету (1998–2002)

Федоренко (Яценко), Наталія Іванівна (1961), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (1981–1983, 1985)

Федорець, Володимир Андрійович (1951), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1983), СРСР (1987)

Федоришин, Василь Петрович (1981), спортсмен, борець (вільний стиль), срібний олімпійський призер (2008), чемпіон Європи (2005, 2007, 2008)

Федчук, Андрій Васильович (1980–2009), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (2000)

Феклісова, Наталія Євгенівна (1974), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), чемпіонка Європи (2001)

Фелікс, Еллісон (1985), спортсменка, легкоатлетка, 5-разова олімпійська чемпіонка (2008, 2012–3, 2016–2), 3-разова олімпійська призерка (2004, 2008, 2016)

Фелпс, Майкл (1985), спортсмен, плавець, єдиний в історії спорту 28-разовий призер олімпійських ігор, 23-разовий олімпійський чемпіон (2004–6, 2008–8, 2012–4, 2016–5), 3-разовий срібний (2012–2, 2016) та 2-разовий бронзовий (2004) олімпійський призер

Фергюссон, Алекс Чемпен (1941), спортсмен, тренер (футбол), кращий клубний тренер року (1999, 2008), входить до списку кращих тренерів світу 21 ст.

Фесенко, Сергій Леонідович (1959), спортсмен, плавець, олімпійський чемпіон (1980), срібний олімпійський призер (1980), чемпіон Європи (1977, 1981)

Фесенко, Тетяна Юріївна (1972), спортсменка, веслувальниця (академічне веслування), чемпіонка світу (1998)

Фехтування, вид спорту, який об'єднує єдиноборства на рапірі, шаблі, шпазі. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Фешотт, Олексій Фердинандович (1904–1984), спортсмен, тренер (греко-римська боротьба). Підготував Пункіна Я. І.

Фігурне катання, дисципліна ковзанярського спорту, яка входить до олімпійської програми

Фідаров, Асланбек Едікович (1973), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон Європи (1995)

Фізична культура, діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя

Фізична підготовка, складова фізичного виховання різних груп населення, яка полягає у формуванні рухових умінь та навичок людини, розвитку її фізичних якостей і здібностей з урахуванням особливостей професійної діяльності

Фізичне виховання, напрям фізичної культури, пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті

Фізичне виховання різних груп населення, напрям фізичної культури, пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті

Фізкультурно-оздоровчий заклад, (центри, комплекси, клуби, студії тощо) – заклади фізичної культури і спорту, які здійснюють фізкультурно-оздоровчу діяльність

Фізкультурно-спортивна реабілітація, система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану

Фізкультурно-спортивне спорядження та обладнання, спортивна форма (спеціальний одяг та взуття), спортивні снаряди (апарати), інвентар і апаратура для обладнання спортивних споруд та обслуговування спортивних заходів виготовляються з дотриманням стандартів (правил, норм), затверджених відповідно до закону

Фізкультурно-спортивне товариство, громадська організація фізкультурно-спортивної спрямованості, що створюється громадянами України з метою сприяння розвитку фізичної культури та спорту

Філатов, Юрій Миколайович (1948), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), 2-разовий олімпійський чемпіон (1972, 1976), чемпіон світу (1970, 1971)

Фінал, заключна зустріч в спортивних змаганнях, що виявляє переможців

Фініш, 1) кінцевий пункт дистанції в спортивних змаганнях на швидкість, який позначається лінією або площиною; 2) заключна частина спортивних змагань

Фірцак (Кротон-Фірцак), Іван Федорович (1899–1970), спортсмен, борець, боксер, артист цирку. 1928 р. був визнаний найсильнішою людиною планети

Фітнес, вид спорту, змагання, у якому оцінюються не тільки пропорції тіла учасників (в м'язах важливіше форма, а не розмір, рельєф чи венозність), але і вміння володіти ним під час виконання довільної програми

Фішер, Біргіт (1962), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), 8-разова олімпійська чемпіонка (1980, 1988–2, 1992, 1996, 2000–2, 2004), 4-разова срібна олімпійська призерка (1988, 1992, 1996, 2004), 28-разова чемпіонка світу (1978, 1979, 1981–1983, 1985, 1987, 1993–1995, 1997, 1998)

Фішер, Морріс (1892–1968), спортсмен, стрілець (кульова стрільба), 5-разовий олімпійський призер (1920–3, 1924)

Фішер, Роберт Джеймс «Боббі» (1943–2008), шахіст, чемпіон світу (1972–1975), єдиний представник Заходу, який перервав гегемонію радянських шахістів у період після Другої світової війни

Флорбол, вид спорту, командна гра з пластиковим м'ячем та ключкою, метою якої є забити гол у ворота суперника

Фоменко, Михайло Іванович (1948), спортсмен, футболіст, тренер, бронзовий олімпійський призер (1976), володар Кубка володарів Кубків УЄФА (1975), Суперкубка УЄФА (1975)

Фонтен, Жюст (1933), спортсмен, футболіст, автор неперевершеного бомбардирського рекорду чемпіонатів світу (13 голів за один чемпіонат, 1958)

«Формула-1», змагання, чемпіонат світу з кільцевих автоперегонів на автомобілях з відкритими колесами, який відбувається під егідою Міжнародної Автомобільної Федерації

Франклін, Міссі (1995), спортсменка, плавчиня, 5-разова олімпійська чемпіонка (2012–4, 2016), бронзова олімпійська призерка (2012)

Француз, Віра Василівна (1959), спортсменка, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер України (2000)

Французький бокс Сават, вид спорту, бойове мистецтво, яке включає в себе: удари ногами, високі кругові удари ногами в голову суперника; техніку підсікання і кидків

Фредрікссон, Герт (1919–2006), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), 6-разовий олімпійський чемпіон (1948–2, 1952, 1956–2, 1960), срібний (1852) та бронзовий (1960) олімпійський призер

Фрейзер, Джо (1944–2011), спортсмен, боксер-професіонал, абсолютний чемпіон (1970–1973) за версіями NYSAC, WBC та WBA

Фристайл, дисципліна лижного спорту, яка входить до олімпійської програми

Фрі-файт, вид спорту, бойове мистецтво, у якому учасники у захисному спорядженні (раковина у бандажі для захисту паху, капа для захисту зубів, м'які рукавиці з вільними пальцями) змагаються в стійці та партері,

використовуючи больові, задушливі прийоми, а також кидки, підсікання, удари руками, ногами, колінами тощо

Фролова, Інна Василівна (1965), спортсменка, веслувальниця (веслування академічне), срібна олімпійська призерка (1988, 1996)

Фурсенко, Борис Володимирович (1930), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер УРСР (1964), СРСР (1972)

Футбол, вид спорту, командна гра з м'ячем на прямокутному трав'яному полі, в якій дві команди, використовуючи ведення і передачу м'яча ногами та іншими частинами тіла (крім рук), намагаються забити його у ворота суперника і не пропустити у свої. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Футбольне поле, майданчик для гри у футбол

Футзал (міні-футбол), вид спорту, командна гра з м'ячем на майданчику з твердим покриттям, метою якої є забити гол у ворота суперника

Хайден, Ерік (1958), спортсмен, ковзаняр, 5-разовий олімпійський чемпіон (1980), 7-разовий чемпіон світу (1977–1980)

Хайндрава, Сергій Вікторович (1961), спортсмен, яхтсмен, чемпіон Європи (1996)

Хакімов, Руслан Резапович (1969), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон Європи (1995)

Харачура, Михайло Васильович (1958), спортсмен, борець (вільний стиль), чемпіон світу (1979, 1982), тренер

Харлан, Ольга Геннадіївна (1990), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шаблях), олімпійська чемпіонка (2008), срібна (2016), бронзова олімпійська призерка (2012, 2016), 4-разова чемпіонка світу (2009, 2013–2, 2014), 7-разова чемпіонка Європи (2009–2014)

Хворост, Максим Володимирович (1982), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шпагах), чемпіон світу (2015) та Європи (2001)

Хейда, Антон (1878–?), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 5-разовий олімпійський чемпіон (1904), срібний олімпійський призер (1904)

Хейфець (Зюзьков), Віктор Володимирович (1949), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1979)

Химич, Андрій Іванович (1937), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), олімпійський чемпіон (1964), чемпіон Європи (1961, 1965)

Хідінк, Гус (1946), спортсмен, футболіст і тренер, входить до списку ФІФА найкращих тренерів світу

Хникін, Павло Вікторович (1969), спортсмен, плавець, 2-разовий срібний олімпійський призер (1992), чемпіон Європи (1991)

Хой (Гой), Кріс (1976), спортсмен, велосипедист, 6-разовий олімпійський чемпіон (2004, 2008–3, 2012–2), срібний олімпійський призер (2000)

Хокей із шайбою, вид спорту, командна гра з шайбою та ключкою на льодовому майданчику. Входить до програми Зимових Олімпійських ігор

Хокей на траві, вид спорту, командна гра, яка проводиться на трав'яному майданчику за допомогою ключки і м'яча. Входить до програми Літніх Олімпійських ігор

Холіфілд, Евандер (1962), спортсмен, боксер-професіонал, абсолютний чемпіон (1990–1992) за версіями WBC, WBA та IBF, бронзовий олімпійський призер (1984)

Холл, Гері (Гарі) молодший (1974), спортсмен, плавець, 5-разовий олімпійський чемпіон (1996–2, 2000–2, 2004), 3-разовий срібний (1996–2, 2000) та 2-разовий бронзовий (2000, 2004) олімпійський призер, 3-разовий чемпіон світу (1994–2, 1998)

Хомрова, Олена Миколаївна (1987), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шаблях), олімпійська чемпіонка (2008), чемпіонка світу (2009) та Європи (2009)

Хортинг, вид спорту, єдиноборство, змагання, яке відбувається на майданчику (хорт) у трьох розділах: «Двобій» (повноконтактний поєдинок), «Форма» (учасники змагаються між собою, виконуючи базові технічні вправи) та «Показовий виступ» (дозволяється використовувати засоби та предмети захисту і самооборони: розбивання твердих предметів; додаткові приладдя та конструкції для демонстрації сцен виступів, музичний супровід тощо)

Хоу (Гоу), Гордон (1928–2016), спортсмен, хокеїст, 4-разовий володар Кубка Стенлі, третій у списку найвидатніших гравців НХЛ усіх часів і народів

Хоу Іфань (1994), шахістка, чемпіонка світу (2010–2012, 2013–2015, 2016)

Хромаєв, Заурбек Майранович (1947), тренер (баскетбол), Заслужений тренер СРСР (1991)

Художня гімнастика, дисципліна гімнастики, яка входить до олімпійської програми

Хусківадзе, Михайло Кронідович (1919–2015), спортсмен, тренер (стрільба з лука), Заслужений тренер УРСР (1969), СРСР (1974)

Цейтнот, 1) нестача часу на обдумування ходів у шахових або шашкових партіях; виникає внаслідок втрати встановленого регламентом часу на обдумування попередніх ходів; 2) переносно – нестача часу

Целовальников, Ігор Васильович (1944), спортсмен, велосипедист, олімпійський чемпіон (1972), 6-разовий чемпіон світу (1967, 1968, 1971–1974)

Центр олімпійської підготовки, заклад фізичної культури і спорту, який забезпечує підготовку спортсменів національних збірних команд з олімпійських видів спорту шляхом проведення постійно діючих навчально-тренувальних зборів на спортивних спорудах, де створені умови для проживання, харчування спортсменів, належного медичного та наукового забезпечення їх підготовки, та участь спортсменів у відповідних змаганнях

Центр студентського спорту вищих навчальних закладів, заклад фізичної культури і спорту, який забезпечує створення умов для поєднання навчання у вищому навчальному закладі та підготовки студентів, зокрема, до участі у чемпіонатах Європи та світу серед студентів з видів спорту, визнаних в Україні, Всесвітніх універсиадах

Центр фізичного здоров'я населення, заклад фізичної культури і спорту, який здійснює діяльність, шляхом залучення різних груп населення, зокрема, соціально незахищених, до занять фізичною культурою

Центр фізичної культури і спорту інвалідів, спеціалізований державний заклад, який забезпечує належні умови для реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту інвалідів, здійснює заходи з організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності інвалідів, у тому числі щодо спорту вищих досягнень, фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів

Цесте, обмотка рук учасників змагань з кулачного бою шкіряними стрічками або свинцевими накладками

Цзоу, Кай (1988), спортсмен, гімнаст, 5-разовий олімпійський чемпіон (2008–3, 2012–2), бронзовий олімпійський призер (2012)

Цибуленко, Віктор Сергійович (1930–2013), спортсмен, легкоатлет, олімпійський чемпіон (1960), бронзовий олімпійський призер (1956)

Цигульова, Оксана Миколаївна (1973), спортсменка (стрибки на батуті), срібна олімпійська призерка (2000), чемпіонка світу (1996, 1999) та Європи (1993)

Циклічний вид спорту, вид спорту, дисципліна, у яких головною особливістю є повторюваність фаз рухів, що лежать в основі кожного циклу (легка атлетика, плавання, лижні гонки, ковзанярський спорт, всі види веслування, велосипедний спорт та інші)

Цирульникова, Жанна Феліксівна (1962), спортсменка, плавчиня, чемпіонка Європи (1981, 1985)

Цукахара, Міцуо (1947), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 5-разовий олімпійський чемпіон (1968, 1972–2, 1976–2), срібний (1976) та 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1972, 1976)

Чанкуров, Микола Ченкурович (1926–1992), спортсмен, тренер (сучасне п'ятиборство), Заслужений тренер УРСР (1969)

Чанов, Віктор Вікторович (1963), спортсмен, футболіст, володар Кубка Кубків (1986)

Чартон, Боббі (Роберт Челсі Чарлтон) (1937), спортсмен, футболіст, тренер, володар «Золотого м'яча» (1966), чемпіон світу (1966), володар Кубка чемпіонів УЄФА (1967–1968), входить до списку «100 найкращих футболістів 20 ст.»

Чаславська, Віра (1942–2016), спортсменка, гімнастка (спортивна гімнастика), 7-разова олімпійська чемпіонка (1964–3, 1968–4), 4-разова срібна олімпійська призерка (1960, 1964, 1968–2), 4-разова чемпіонка світу (1962, 1966–3), 11-разова чемпіонка Європи (1959, 1965, 1967)

Чебан, Юрій Володимирович (1986), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), 2-разовий олімпійський чемпіон (2012, 2016), бронзовий олімпійський чемпіон (2008), чемпіон світу (2014)

«Челсі», футбольний клуб, один із найвідоміших і найсильніших клубів Великої Британії та світу, заснований 1905 р.

Чемпіон, спортсмен або спортивна команда, які стали переможцями з окремого виду спорту

Чемпіонат, офіційні спортивні змагання, на яких розігрується першість з певного виду спорту для виявлення переможця серед колективів, спортсменів, команд тощо.

Чемпіонат Європи з футболу 2012 року, змагання з футболу, які відбувались у Польщі та Україні

Чепурна, Наталія Юріївна (?), спортсменка, тренер (кульова стрільба), Заслужений тренер України, підготувала С. Куліша

Череватова (Деревенко), Олена Аркадіївна (1970), спортсменка, веслувальниця (веслування на байдарках), бронзова олімпійська призерка (2004), чемпіонка Європи (2004)

Чередінов, Ігор Борисович (1962), спортсмен, тренер (кульова стрільба), Заслужений тренер України (1999)

Чередінова, Світлана Віталіївна (1960), спортсменка, тренер (кульова стрільба), Заслужений тренер України (2002)

Чередник, Олексій Валентинович (1960), спортсмен, футболіст, олімпійський чемпіон (1988)

Череповський, Євген Миколайович (1934–1994), спортсмен, фехтувальник (фехтування на шаблях), бронзовий олімпійський призер (1956)

Черліденг, вид спорту, командне змагання, яке поєднує в собі елементи шоу і видовищних видів спорту (танці, гімнастика та акробатика)

Чернявський, Сергій Володимирович (1976), спортсмен, велосипедист, срібний олімпійський призер (2000), чемпіон світу (1998, 2001)

Чечуй, Ніна Іванівна (1941), спортсменка, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер УРСР (1980)

Чечура, Геннадій Семенович (1938–2000), спортсмен, баскетболіст, чемпіон світу (1967)

Чибурданідзе, Мая Григорівна (1961), шахістка, чемпіонка світу (1978–1991)

Чигринський, Дмитро Анатолійович (1986), спортсмен, футболіст, володар Кубка УЄФА

Чижев, Борис Миколайович (1946), спортсмен, тренер (гандбол), Заслужений тренер України (1992)

Чикаєв, Альберт Петрович (1941), спортсмен, тренер (сучасне п'ятиборство), Заслужений тренер СРСР (1980)

Чмельов, Вадим Анатолійович (1973), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи (1997)

Чмирук, Дмитро Архипович (1945), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер УРСР (1989)

Чорний, Олександр Семенович (1909–1970), спортсмен, тренер (велосипедний спорт), Заслужений тренер УРСР (1964)

«**Чорноморець**», футбольний стадіон в Одесі, який вміщує більше 34 тис. осіб, діє з 1936 р.

«**Чорноморець**», футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Одесі 1936 р.

Чужда, Олег Петрович (1963), спортсмен, велосипедист, чемпіон світу (1983)

Чужиков, Микола Федорович (1938), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), олімпійський чемпіон (1964), чемпіон світу (1966)

Чуканов, Анатолій Олексійович (1954), спортсмен, велосипедист, олімпійський чемпіон (1976), чемпіон світу (1977)

Чукарін, Віктор Іванович (1921–1984), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 7-разовий олімпійський чемпіон (1952–4, 1956–3), 2-разовий срібний (1952) та бронзовий олімпійський призер (1956), чемпіон світу (1954)

Чумак, Олег Володимирович (1970), спортсмен, важкоатлет, чемпіон Європи у поштовху (1997)

Чуніховська, Ірина Володимирівна (1967), спортсменка, яхтсменка, бронзова олімпійська призерка (1988)

Чуприна, Микола Миколайович (1962), спортсмен, веслувальник (академічне веслування), чемпіон світу (1990, 1991)

Чухрай, Сергій Олексійович (1965), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), 3-разовий олімпійський чемпіон (1976, 1980–2), чемпіон світу (1978, 1979)

Шабленко, Віталій Степанович (1936), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер України (1991)

Шаблінський, Володимир Олексійович (1910–1993), тренер (баскетбол), Заслужений тренер УРСР (1967), СРСР (1969)

Шаблия, спортивний інвентар, колюча й рубаюча зброя у фехтуванні

Шайба, спортивний інвентар, снаряд для гри у хокей на льоду

Шаймарданова, Вікторія Юріївна (1973), спортсменка, важкоатлетка, чемпіонка Європи (2005)

Шаменко, Володимир Володимирович (1972), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), бронзовий олімпійський призер (1996)

Шапаренко, Олександр Максимович (1946), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), 2-разовий олімпійський чемпіон (1968, 1972), срібний олімпійський призер (1968), 7-разовий чемпіон світу (1966, 1970, 1973, 1977, 1978, 1979), 3-разовий чемпіон Європи (1967, 1969)

Шапочка для плавання (купальна шапочка), спортивний інвентар, одяг, який носиться на голові під час занять і змагань з водного спорту

Шапочка, Юрій Павлович (1952), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), срібний олімпійський призер (1980)

Шапошніков, Леонід Анатолійович (1969), спортсмен, веслувальник (веслування академічне), бронзовий олімпійський призер (2004)

Шарикін, Анатолій Петрович (?), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (1974)

Шаріпов, Рустам Халімджанович (1971), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 2-разовий олімпійський чемпіон (1992, 1996), бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон світу (1996) та Європи (1992)

Шахбазян, Георгій Комсарович (1952), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер СРСР (1992)

Шахи, вид спорту, настільна гра на дошці (шахівниці) спеціальними фігурами білого і чорного кольорів (шахматами), яка відтворює боротьбу (за певними правилами) двох конфлікуючих сторін

Шахлін, Борис Анфіянович (1932–2008), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 7-разовий олімпійський чемпіон (1956–2, 1960–4, 1964), 4-разовий срібний (1960–2, 1964–2) та 2-разовий бронзовий (1960, 1964) олімпійський призер, 6-разовий чемпіон світу (1954, 1958), 6-разовий чемпіон Європи (1955, 1963)

Шахов, Михайло Афанасійович (1931), спортсмен, борець (вільний стиль), тренер, бронзовий олімпійський призер (1956)

«**Шахтар**», футбольний клуб української Прем'єр-ліги, заснований у Донецьку 1936 р.

Шацьких, Володимир Володимирович (1981), спортсмен, борець (греко-римський стиль), чемпіон світу (2006)

Шашки, вид спорту, настільна гра на дошці (поділеній на поля – клітини, забарвлені поперемінно в темний і світлий колір) спеціальними, звичайно круглими, фішками-шашками

Швидкісний біг на ковзанах, дисципліна ковзанярського спорту, яка входить до олімпійської програми

Швидкісно-силовий вид спорту, вид спорту, дисципліна, у яких головною особливістю є прояв вибухової, короткої за часом і дуже інтенсивної фізичної діяльності (важка атлетика, легкоатлетичні стрибки і метання, стрибки на лижах з трампліна)

Шевченко, Андрій Миколайович (1976), спортсмен, футболіст, тренер, переможець Ліги чемпіонів (2003), володар «Золотого м'яча» (2004)

Шевченко, Людмила Дмитрівна (1970), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Шеклтон, Ернест Генрі (1874–1922), полярний дослідник, один з головних представників періоду, відомого як «Героїчна доба дослідження Антарктики»

Шелестюк, Тарас Олександрович (1985), спортсмен, боксер, бронзовий олімпійський призер (2012), чемпіон світу (2011)

Шемякін, Анатолій Петрович (1941), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер УРСР (1985), СРСР (1989)

Шемякіна, Яна Володимирівна (1986), спортсменка, фехтувальниця (фехтування на шпагах), олімпійська чемпіонка (2012), чемпіонка Європи (2005)

Шинкаренко, Микола Федорович (1930), спортсмен, тренер (сучасне п'ятиборство), Заслужений тренер УРСР (1967), СРСР (1971)

Шинкаренко, Тетяна Володимирівна (1978), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Шипенко, Олександр Миколайович (1958–2015), спортсмен, гандболіст, воротар, чемпіон світу (1982)

Шишканов, Анатолій Миколайович (1956), спортсмен, тренер (веслування академічне), Заслужений тренер України (1991)

Шквира, Аркадій Георгійович (1960), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер України (1996)

Школа вищої спортивної майстерності, позашкільний навчальний заклад, основним завданням якого є забезпечення підготовки спортсменів вищих категорій до складу національних збірних команд України з відповідних видів спорту

Шкурнова, Ольга Дмитрівна (1962), спортсменка, волейболістка, олімпійська чемпіонка (1988)

Шляхова, Ольга Василівна (1976), спортсменка, баскетболістка, чемпіонка Європи (1995)

Шолландер (Сколландер), Дон (1946), спортсмен, плавець, 5-разовий олімпійський чемпіон (1964–4, 1968), срібний олімпійський призер (1968). Перший плавець, який завоював чотири медалі на одній Олімпіаді

Шолом захисний, спортивний інвентар, який використовується у низці видів спорту для захисту голови від ударів

Шорт-трек, дисципліна ковзанярського спорту, яка входить до олімпійської програми

Шосейний велоспорт, дисципліна велосипедного спорту, яка входить до олімпійської програми

Шпага, спортивний інвентар, колюча зброя, що застосовується у фехтуванні

Штанга, спортивний інвентар, снаряд у важкій атлетиці

Шуберт, Василь Степанович (1942), спортсмен, тренер (фехтування), Заслужений тренер УРСР (1986), СРСР (1988)

Шумахер, Міхаель (1969), спортсмен, автогонщик, 7-разовий чемпіон світу (1994, 1995, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004), переможець 91 етапу «Формули-1»

Шурга, Михайло Антонович (1952), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон світу (1974, 1982), чемпіон Європи (1974)

Щербо, Віталій Венедиктович (1972), спортсмен, гімнаст (спортивна гімнастика), 6-разовий олімпійський чемпіон (1992), 4-разовий бронзовий олімпійський призер (1996), чемпіон світу (1991–1996)

Щит баскетбольний, спортивний інвентар, який розташовують з обох лицьових сторін баскетбольного майданчика

Щуренко, Роман Анатолійович (1976), спортсмен, легкоатлет, бронзовий олімпійський призер (2000)

«Ювілейний», футбольний стадіон у м. Суми, який вміщує більше 25 тис.осіб, діє з 2001 р.

Юнацькі Олімпійські ігри, міжнародні спортивні змагання серед спортсменів-юніорів у віці від 14 до 18 років. Літні ігри проходять з 2010 р., Зимові з 2012 р.

Юрі (Кларенс Юрі (Реймонд), Рей (1873–1937), спортсмен, легкоатлет, 8-разовий олімпійський чемпіон (1900–3, 1904–3, 1908–2)

Юрченко, Василь Петрович (1950), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), срібний (1976) та бронзовий (1980) олімпійський призер, чемпіон світу (1973–1975, 1977)

Юрченя, Марина Володимирівна (1959), спортсменка, плавчиня, срібна олімпійська призерка (1976)

Юшко, Броніслав Миколайович (1930), спортсмен, тренер (легка атлетика), Заслужений тренер УРСР (1977)

Ядро легкоатлетичне, спортивний інвентар, снаряд, який використовується у легкій атлетиці

Ялтирян, Арменак Вартересович (1941–1999), спортсмен, тренер (боротьба), Заслужений тренер СРСР (1956), 14-разовий чемпіон СРСР з вільної та греко-римської боротьби

Янович, Ірина Вікторівна (1976), спортсменка, велосипедистка, бронзова олімпійська призерка (2000), чемпіонка Європи (1997)

Янчук, Дмитро Миколайович (1992), спортсмен, веслувальник (веслування на каное), бронзовий олімпійський призер (2016)

Яремчук, Віталій Васильович (1942), спортсмен, тренер (веслування на байдарках і каное), Заслужений тренер УРСР, СРСР

Яровенко, Євген Вікторович (1962), спортсмен, футболіст, тренер, олімпійський чемпіон (1988)

Яровинський, Олег Львович (1948), спортсмен, тренер (спортивна гімнастика), Заслужений тренер України (1997)

Ярошук, Вадим Максимович (1966), спортсмен, плавець, 2-разовий бронзовий олімпійський призер (1988)

Яхта, спортивний інвентар, парусне, парусно-моторне або моторне судно

Яценко, Олена Миколаївна (1977), спортсменка, гандболістка, бронзова олімпійська призерка (2004)

Яциненко, Євген Олександрович (1925), спортсмен, веслувальник (веслування на байдарках), чемпіон Європи (1957)

Яшин, Лев Іванович (1929–1990), спортсмен, футболіст, воротар, олімпійський чемпіон (1956), чемпіон Європи (1960), володар «Золотого м'яча» (1963)

Наукове видання

**ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА
ЕНЦИКЛОПЕДІЯ**

ТЕМАТИЧНИЙ РЕЄСТР ГАСЕЛ

З НАПРЯМУ

«ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ»

Укладач:

*кандидат історичних наук
Чорна Мар'яна Васиївна*

Відповідальна за випуск *Чорна М. В.*

Комп'ютерне верстання *Кочубей О. Є.*

Підписано до друку 30.11.2016 р.

Формат 60х84/16 Друк офсетний. Ум. друк. арк. 6,5

Наклад 100 прим. Зам. №

ТОВ «ДІА»

03022, м. Київ, вул. Васильківська, 45

тел.: +38 (044) 2669843

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №1149 від 12.12.2002